Jaarstukken 2023



Verantwoording beleid gemeente Laarbeek 2023

Liever online lezen?
Scan de QR-code

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Inhoudsopgave

Inleiding 4
Algemene beschouwingen 5
Beleidsmatige beschouwingen 5
Financiële beschouwingen 8

Jaarverslag 12

Programma's 13
Programma 1 Burger en bestuur 14
Programma 2 Veiligheid 25
Programma 3 Woon- en leefklimaat 32
Programma 4 Economie en werkgelegenheid 58
Programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs 68
Programma 6 Financiën en bedrijfsvoering 97
Paragrafen 110
Lokale heffingen en belastingen 110
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 117
Onderhoud kapitaalgoederen 128
Financiering 135
Bedrijfsvoering 138
Verbonden partijen 147
Grondbeleid 168
Wet open overheid 173

Jaarrekening 175

Balans 176
Grondslagen voor waardering 176
Balans 31-12-2023 182
Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen 204
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 206
Grondslagen voor resultaatbepaling 206
Overzicht van baten en lasten 207
Overzicht aanwending bedrag onvoorzien 211
Overzicht van incidentele lasten en baten 211
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 214
Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 215
Wet Normering Topinkomens (WNT) 217
Gebeurtenissen na balansdatum 218
Rechtmatigheidsverantwoording 219
Bijlagen 220
Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa) 221

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Subsidieverantwoording Bereikbaarheidsakkoord 235
Staat Personele capaciteit 236

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Inleiding

Inleiding
In deze publicatie presenteren wij de jaarstukken van onze gemeente over 2023. De stukken zijn opgemaakt volgens de wettelijke voorschriften vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze wettelijke regels vormen de basis voor de administratie en de presentatie van de programmabegroting en jaarstukken.

Opzet jaarstukken
De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarstukken vormen het sluitstuk van de planning- & controlcyclus (P&C-cyclus) over 2023. Daarbij volgen we de systematiek en de indeling van de begroting. Het jaarverslag gaat in op het gerealiseerde beleid en de verplichte paragrafen. In de jaarrekening staan onder andere de balans en de toelichting, het overzicht van baten en lasten en de analyse van het jaarrekeningresultaat.

Programmaverantwoording
In het jaarverslag melden wij per programma wat wij het afgelopen jaar hebben gedaan en bereikt. We geven antwoord op de 3 W-vragen (Wat wilden we bereiken? Wat hebben we gedaan? en Wat heeft het gekost?).
We brengen hierover per programma verslag uit onder het kopje 'Speerpunten'. Deze speerpunten komen uit de begroting 2023 met als basis het bestuursakkoord 'Samen aan zet!'.

Inzicht geven in wat we hebben bereikt, is niet altijd makkelijk. Dat komt omdat het hier meestal gaat om het bereiken van maatschappelijke effecten. Verandering van deze effecten duurt vaak langer dan de verantwoording over een jaar. Ook zijn die effecten soms lastig te meten of inzichtelijk te maken. Vandaar dat de speerpunten de gewenste (maatschappelijke) effecten zijn en de resultaten van activiteiten die een positieve bijdrage hebben geleverd aan de gewenste resultaten.

Coalitieakkoord
Het bestuursakkoord 'Samen aan zet!' is vanaf de begroting 2023 de rode draad in de P&C-cyclus.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Algemene beschouwingen

Beleidsmatige beschouwingen

Met deze jaarstukken 2023 ronden we een bijzonder jaar af. Ons eerste volledige jaar als college van de gemeente Laarbeek. We hebben hard gewerkt aan de realisatie van de ambities uit ons bestuursakkoord 'Samen aan zet!'. Ondanks de grote uitdagingen waarmee onze gemeente werd geconfronteerd, hebben we hier mooie stappen in gezet.
Na de afloop van de coronacrisis, kregen we te maken met de nog steeds doorgaande oorlog in de Oekraïne en inmiddels ook in Gaza. We hebben bijgedragen aan de opvang van Oekraïners die moesten vluchten voor het oorlogsgeweld. Ook economisch waren de gevolgen merkbaar, met sterk stijgende energiekosten en een oplopende inflatie die de bestaanszekerheid van onze inwoners bedreigt.
Ondanks de soms lastige omstandigheden hebben we in 2023 al mooie successen behaald.

Binnen het **sociaal domein** gaat het bijvoorbeeld om:

Huisvesting statushouders
In 2023 zagen we een stijging in de taakstelling van het aantal statushouders dat we moesten vestigen binnen onze gemeente. Tegelijkertijd zien we een grotere krapte op de woningmarkt. Het is ons gelukt om meer statushouders een plek te bieden dan de taakstelling ons opgelegd heeft.

Normaliseren
We hebben in 2023 stappen gezet in het normaliseren binnen het beleid sociaal domein. Bepaalde tegenslagen horen bij het leven en we proberen zaken niet te problematiseren. Bijvoorbeeld op het gebied van leerlingenvervoer. Er zijn een aantal ouders die hun kind voortaan zelf brengen. Zij ontvangen daar een kleine vergoeding voor, maar de kosten voor het leerlingenvervoer zijn daardoor gedaald. Ook nemen we normaliseren mee in onze communicatie-uitingen en heeft de samenwerking met de Peelgemeenten geleid tot een communicatie toolkit waar we voorbeelden uit kunnen halen voor onze communicatie richting partners en inwoners.

Samenwerking binnen de gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten
De GR Peelgemeenten stelt zich steeds vaker op als faciliterende samenwerkingspartner. Hierdoor kunnen we steeds efficiënter samenwerken met 6 organisaties. Een aantal voorbeelden zijn:

- de uitbreiding van beleidscoördinatie inburgering bij de GR Peelgemeenten, waarvoor de voorbereidingen in 2023 zijn gestart en welke we in 2024 door willen voeren. Door deze vorm van beleidscoördinatie toe te voegen kunnen we sneller reageren op actualiteiten en werken we efficiënter samen.
- de harmonisatie van de minimaregelingen. Een aantal minimaregelingen binnen de Peelgemeenten is geharmoniseerd. Inwoners uit onze Peelgemeenten worden hierdoor meer gelijk behandeld. En voor de regionaal werkende medewerkers is het efficiënter werken.
- de GR Peelgemeenten neemt een faciliterende rol waar het gaat om de regionale arbeidsmarktstrategie: hoe zorgen we dat we als 5 Peelgemeenten en de GR Peelgemeenten een interessante werkgever zijn en blijven?

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Verduurzamen maatschappelijk vastgoed
Onze gemeente staat voor een grote uitdaging: het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Wij maken onze gebouwen toekomstbestendig en dragen bij aan het behalen van de regionale, landelijke en internationale klimaatdoelen. Daarvoor is beleid nodig: een lokale aanpak met keuzes voor wat wij gaan doen en hoe. Deze prioriteiten en voorwaarden staan in de 'Routekaart verduurzaming Gemeente Laarbeek' beschreven, welke in 2023 door de u is vastgesteld.

Binnen **leefomgeving** zijn de volgende onderwerpen te benoemen:

Beleidskader Wonen
Met het nieuwe beleidskader wonen en de doelgroepenverordening hebben we het beleid op orde om de komende jaren te zorgen voor voldoende betaalbare woningen.

Den Effer Lieshout
In het kader van verduurzaming van groen hebben wij een grote grasvlakte omgezet naar vaste planten.

Energiezuinige LED lampen
Er is een investering gedaan van circa € 600.000, waarmee een groot gedeelte van de openbare verlichting is voorzien van energiezuinige LED lampen.

Invoering Omgevingswet
De Omgevingswet werd per 1 januari 2024 eindelijk ingevoerd en de voorbereidingen hebben wij in 2023 op een goede manier af kunnen ronden. Wij zijn er klaar voor.

Opening mobiliteitshub Bavariarotonde
De Bavariabushalte is opgewaardeerd tot een mobiliteitshub. De parkeerplaatsen zijn ingericht met grasbetontegels en het regenwater wordt opgevangen en niet meer via de riolering afgevoerd. De fietsenstalling is overdekt en voorzien van elektrische laadpunten. Door de kleurstelling van de overkapping wordt de milieuvriendelijke uitstraling extra benadrukt.

Ruimtelijke ontwikkeling
We hebben 41 principeverzoeken binnengekregen, waarvan er 32 positief zijn beoordeeld en in behandeling genomen. Grootschaliger projecten zijn ook verder gebracht waaronder vastgestelde bestemmingsplannen voor De Tapperij en De Klokkengieterij. Daarnaast hebben we een intentieovereenkomst afgesloten over de ontwikkeling van Beekse Akkers fase 2. Meer grootschalige projecten zijn ook verder gebracht, waaronder vastgestelde bestemmingsplannen voor onder andere de Heuvelsche Velden en De Klokkengieterij.

Vuurwerkproject
Het vuurwerkproject van 2023 was een succes. Dit kwam vooral door de wederkerige samenwerking tussen; inwoners, private partijen, onze gemeente en de hulpdiensten. Zo zijn er in totaal 236 meldingen gemaakt van vuurwerkoverlast bij het daarvoor ingerichte vuurwerkmeldpunt. Dit is een stijging ten opzichte van vorige jaren. Daar zijn we als gemeente blij mee. Door deze meldingen hebben we onze handhavingscapaciteit kunnen inzetten op de plaatsen waar het ertoe deed. Denk hierbij aan, de situatie aan de Kapelstraat in Beek en Donk. Tot slot, hebben we de vuurwerk schade in de openbare ruimte ook beperkt kunnen houden (lag iets boven de € 1.000).

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Week van de duurzaamheid
Door de week van de duurzaamheid hebben we dit onderwerp goed op de kaart weten te zetten voor onze inwoners. Door zichtbaar te zijn in alle kernen, onder andere tijdens de weekmarkten is aandacht gevraagd en informatie gegeven over thema's zoals afval, energie, energiearmoede en water.

Kijken we naar ons **bedrijfsvoering** zijn de volgende onderwerpen noemenswaardig:

Financiën
De onduidelijkheid over de algemene uitkering van het Rijk zorgde voor onvoorspelbaarheid. Het aangekondigde 'ravijnjaar' 2026 gaf en geeft onzekerheid over de structurele mogelijkheden voor onze gemeentefinanciën op de langere termijn. Daarnaast ondervonden we de impact van de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt, wat invloed had op onze interne organisatie, beleidskeuzes en uitvoeringstaken.

Verbetering planning & control
Samen met de Auditcommissie zijn wij gestart om de kwaliteit van de bestuurlijke P&C-stukken verder te verbeteren en af te stemmen op uw wensen. In 2024 kunt u hiervan de eerste resultaten verwachten.
Ook intern zijn wij begonnen met het verbeteren en vereenvoudiging van onze P&C-processen. Daarnaast zijn wij een traject financiële basis op orde gestart om de kwaliteit van ons budgetbeheer verder te verbeteren en in de toekomst nog scherper te kunnen begroten. Dit bedden wij in onze reguliere werkwijze in en krijgt continu aandacht.

Ondanks de snel opvolgende ontwikkelingen in binnen- en buitenland (oorlog Oekraïne), hebben we een solide basis gelegd voor de komende tijd, met (financiële) uitdagingen, maar die gaan wij niet uit de weg. Wij kijken samen met u en onze inwoners, partners, bedrijven en instellingen uit naar een nog mooier 2024.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Financiële beschouwingen

Realisatie 2023

Verwacht resultaat/Actuele stand van de begroting
De door u op 10 november 2022 vastgestelde programmabegroting 2023 resulteerde, na verwerking van het dekkingsplan in een positief begrotingssaldo van € 401.000.

In de loop van het jaar hebben wij u door het aanbieden van een tweetal tussenrapportages geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering en ontwikkeling van de programmabegroting 2023. Daarnaast hebt u in een aantal raadsvergaderingen besluiten genomen met financiële effecten. De totale financiële ontwikkelingen zijn:

1. Mutaties tot en met mei 2023 geven een negatief saldo van € 10.000 te zien.
   Deze wijziging heeft betrekking op het voorstel Verruiming vermogensnorm kwijtschelding, zoals vastgesteld in de raad van 11 mei 2023.
2. De 1e tussenrapportage 2023 presenteerde een negatief resultaat van -/- € 932.000.
   De rapportage heeft u vastgesteld op 6 juli 2023.
3. De 2e tussenrapportage 2023 gaf een positief resultaat van € 953.000 te zien.
   Deze rapportage heeft u op 9 november 2023 vastgesteld.
4. In uw raad van 21 december 2023 heeft u het voorstel Groenbeheersplan vastgesteld met een positief resultaat in 2023 van € 300.000.

Hierdoor verwachtten wij over het dienstjaar 2023 per saldo een positief resultaat van afgerond € 712.000.

Werkelijk resultaat/Saldo rekening
De jaarrekening 2023 laat een positief resultaat zien van € 4.572.000 (afgerond). Het positieve resultaat van de jaarrekening 2023 is bijna € 3,9 miljoen hoger dan begroot. Ondanks de in 2023 behaalde resultaten blijft een deel van het beschikbare budget ongebruikt. Analyse van de verschillen toont aan dat ook nu de afwijkingen een incidenteel karakter hebben en vooral worden veroorzaakt door externe factoren. De grootste afwijkingen betreffen:

1. Opvang ontheemden uit Oekraïne - € 1,5 miljoen (voordelig)
2. Algemene uitkering uit het Gemeentefonds - € 1,2 miljoen (voordelig)

De verschillen lichten wij na de tabel toe.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Per programma zien de verschillen er als volgt uit:

bedragen x € 1.000

Programma		Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
1	Burger en bestuur	-1.093	-1.101	-754	347
2	Veiligheid	-1.807	-1.882	-1.917	-34
3	Woon- en leefklimaat	-8.800	-8.773	-8.461	313
4	Economie en werkgelegenheid	-560	-568	-432	136
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	-21.673	-20.769	-18.069	2.700
6	Financiën en bedrijfsvoering	34.334	33.806	34.204	398
Totaal programma's		401	712	4.572	3.860

De belangrijkste verschillen hebben betrekking op de volgende taakvelden:

Programma 1 - Burger en bestuur

0.1 Bestuur - voordeel € 198.000
Voorziening 'Wachtgeld/pensioen voormalig B&W' - € 116.000 (voordelig)
De noodzakelijke omvang van deze voorziening wordt elk jaar herrekend op basis van de actuele wet- en regelgeving, rekening houdend met de geldende rekenrente. Dit laat voor 2023 een eenmalig voordeel in de exploitatie zien.

7.3 Afval - voordeel € 180.000
Het verschil in lasten wordt met name veroorzaakt doordat minder tonnages zijn afgevoerd voor de milieustraat. Door de afgenomen tonnages zijn ook de verwerkingslasten afgenomen ten opzichte van de begroting. Daarnaast is er sprake van enkele kleinere verschillen. Per saldo is het effect in de lasten € 174.000 voordelig.

Programma 3 - Woon- en leefklimaat

7.4 Milieubeheer - voordeel € 500.000
Voornaamste reden is een voordeel op de regeling capaciteit klimaat en energie.

8.1 Ruimte en leefomgeving - nadeel € 531.000
We hebben in 2023 extra capaciteit ingezet en voorbereidingskosten gemaakt ten behoeve van versnelling woningbouw, wegwerken achterstanden principeverzoeken en grondtransacties. Voor al deze werkzaamheden genereren we inkomsten door middel van leges of anterieure overeenkomsten. Niet alle

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

inkomsten komen in hetzelfde jaar. Per saldo is er in 2023 sprake van € 315.000 aan inkomsten. Zie ook het volgende taakveld. De meeste kosten lopen voor de baten uit. Zo vallen de inkomsten van bijvoorbeeld projecten als De Hoge Regt, Pater Becanusstraat en Centrumplan Lieshout in latere jaren, terwijl we daar wel al kosten maken door de inhuur van projectleiders.

8.3 Wonen en bouwen - voordeel € 195.000
Bouwleges - € 209.000 (voordelig)
De extra personele inzet bij ruimtelijke ontwikkeling heeft een positief effect op de bouwleges, waardoor grote projecten zoals Bemmer IV en Kerkakkers meer inkomsten dan begroot hebben opgeleverd. Zie ook de toelichting bij het taakveld 8.1.

Programma 5 - Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs

5.1 Sportbeleid en activering - voordeel € 258.000
Regeling brede SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) - € 287.000 (voordelig)
In 2023 hebben wij voor de uitvoering van doelen uit het GALA van het Rijk specifieke middelen ontvangen via de brede SPUK. Wij gaven al uitvoering aan diverse onderdelen, waarvoor al dekking aanwezig is via andere posten uit de begroting.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - voordeel € 1.919.000
Opvang ontheemden uit Oekraïne - € 1.449.000 (voordelig)
Wij hebben ons ingezet voor de wettelijke taak en de maatschappelijke verantwoordelijkheid in het opvangen van ontheemden uit Oekraïne. We hebben hierin constant efficiënt gehandeld: een goed, humaan onderkomen voor het aantal Oekraïners die we volgens onze taakstelling een verblijf moeten bieden. De exploitatiekosten zijn hierdoor laag gebleven. In 2023 is een bedrag van € 1.449.000 niet besteed. Bij de resultaatbestemming kunt u een keuze maken hoe dit overschot in te zetten.

6.2 Toegang en eerstelijns voorzieningen - voordeel € 174.000
Binnen dit taakveld zijn diverse kleinere voordelen behaald.

6.3 Inkomensregelingen - voordeel € 368.000
Eenmalige energietoeslag - € 215.000 (voordelig)
In 2023 heeft vanuit het Rijk achteraf nog een compensatie plaatsgevonden van € 115.000 in verband met de meer gemaakte kosten eenmalige energietoeslag 2022. Daarnaast zijn de werkelijke uitbetalingen eenmalige energietoeslag 2023 € 100.000 lager dan de hiervoor vanuit het Rijk beschikbaar gekregen middelen.

Harmonisatie minimaregelingen - € 147.000 (voordelig)
De harmonisatie, met daaraan verbonden hogere programmakosten, zou medio 2023 ingaan. Uiteindelijk vindt gedeeltelijke invoering plaats per 1 januari 2024, dit levert een incidenteel voordeel in 2023 op.

6.72B Jeugdhulp behandeling - voordeel € 189.000
Jeugdhulp - € 186.000 (voordelig)

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Met ingang van 2023 zijn er nieuwe contracten jeugdhulp afgesloten. Een aantal vormen van behandeling die voorheen vielen onder de bekostiging vanuit het budget jeugdhulp behandeling worden nu gezien als hoogcomplexe jeugdhulp. Bekostiging daarvan vindt plaats vanuit het budget Jeugdhulp met verblijf. De kostenstructuur is dus anders geworden.

6.73C Jeugdhulp met verblijf overig - nadeel € 133.000
Hogere kosten pleegzorg - € 133.000 (nadelig)
Voor pleegzorg is per 1 januari 2023 een extra tariefstijging doorgevoerd vanwege de verhoging van de landelijke pleegzorgvergoeding. Daarnaast zien we in 2023 inzet van duurdere vormen van inzet woonvoorzieningen. Er is een verschuiving van pleegzorg naar gezinshuizen en woongroepen.

6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf - nadeel € 345.000
Het nadelige verschil wordt veroorzaakt door:
- Hogere inzet van crisishulp - € 62.000 (nadelig)
- Nieuwe duurdere contracten Jeugdhulp - € 165.000 (nadelig)
- Hogere kosten landelijk ingekochte zorg - € 118.000 (nadelig)

Programma 6 - Financiën en bedrijfsvoering

0.4 Overhead - nadeel € 621.000
Automatisering - € 322.000 (voordelig)
Het verschil wordt vooral op de post reservering personeelskosten veroorzaakt. Het gaat hierbij om de volgende functies die in 2023 nog niet ingevuld zijn:
1. Data-analist, beheer O365+ITIL, ondersteuning Dimpact (uit het I&A-plan 2021-2023)
2. Interne rollen I&A (Toekomstgerichte doorontwikkeling ICT)
3. Helpdesk werkplekbeheer (IGT) (formatieve rollen; herijking ICT)

Personeelskosten - € 965.000 (nadelig)
De belangrijkste afwijkingen betreffen:
- voorziening voor verlofsparen ad € 952.000 (nadelig).
  Dit is een wettelijke verplichting op basis van de nieuwe CAO, U heeft hierover een raadsinformatiebrief ontvangen.
- zwangerschapsuitkeringen € 207.000 (voordelig).

0.5 Treasury - voordeel € 173.000
Het taakveld Treasury geeft per saldo een renteresultaat te zien. Dit wordt vooral veroorzaakt door de hogere renteontvangsten voor de rekening-courant en het schatkistbankieren.

0.7 Algemene uitkering uit het Gemeentefonds - voordeel € 1.179.000
Het voordelige verschil wordt vooral veroorzaakt door de financiële verwerking van de decembercirculaire 2023. Dit voordeel werd toen berekend op € 1.252.000. Deze informatie is via een Raadsinformatiebrief (RIB) met u gedeeld.
Hier staan wel zogenaamde taakmutaties tegenover. In 2024 wordt een deel van dit bedrag 'verplicht' ingezet op benoemde beleidsvelden.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Jaarverslag

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Programma's

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Programma 1 Burger en bestuur

Portefeuillehouders

Burgemeester De Boer
Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt

Bestuursakkoord 2022 - 2026

De veranderende rol van de overheid
De maatschappelijke opgaven van deze tijd worden steeds omvangrijker en complexer. Deze vraagstukken kunnen we als gemeente niet alléén oplossen. De hulp van inwoners, instanties en verenigingen is hard nodig. De omwenteling die de gemeente maakt in relatie tot de inwoner en groepen inwoners kan getypeerd worden als: 'meer loslaten en minder bemoeizucht'. Dit vraagt om een ander soort lokaal bestuur. De gemeente is op zoek naar haar nieuwe rol. Zaken niet dichtregelen met beleidsnota's maar gebruik maken van de energie en kennis in de samenleving en hierbij een faciliterende, ondersteunende en verbindende houding aannemen. We staan open voor initiatieven vanuit de samenleving en - waar nodig en gewenst - ondersteunen en faciliteren we deze. Deze houding is ook verwerkt in de aanstaande Omgevingswet die naar verwachting op 1 januari 2023 in werking treedt. We gaan van nee, tenzij, naar ja, mits. Dit vraagt een andere manier van werken van ons bestuur en onze medewerkers. De Omgevingswet schrijft bij ruimtelijke planvorming - zo vroeg mogelijk in het traject - tevens een omgevingsdialoog voor tussen initiatiefnemers en omwonenden.

Toenemende digitalisering en transparantie
We gaan steeds meer naar een digitale wereld waarbij persoonlijk contact steeds verder afneemt. Dit heeft ook gevolgen voor de dienstverlening binnen onze gemeente. Dit is een doorlopend proces want de digitalisering van de wereld gaat erg snel. Bovendien is het zaak te bewaken dat in deze voortgaande digitalisering, de kwetsbare groepen - zoals ouderen en minima - mee kunnen blijven doen.
De maatschappij vraagt ook om meer transparantie bij de totstandkoming van besluiten. Daarom is per 1 mei 2022 de Wet Open Overheid in werking getreden. Deze wet is bedoeld om overheden actief transparanter te maken. Overheidsinformatie dient beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren zijn. Dit sluit aan bij de bovengenoemde veranderende rol van de overheid.

Samenwerking op basis van goedschaligheid
Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" is er door de gemeente en de gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te blijven. Voor een deel van de maatschappelijke opgaven kan de uitvoering het best plaatsvinden op het laagste schaalniveau, namelijk dat van de gemeente Laarbeek. Bij andere opgaven ligt het echter voor de hand om op basis van 'goedschaligheid' de samenwerking met anderen aan te gaan. Voorbeelden hiervan zijn Metropoolregio Eindhoven, Belastingsamenwerking Oost-Brabant, de samenwerking met Gemert-Bakel, de Peelgemeenten, Senzer, de Veiligheidsregio en de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant. Niet alleen zijn sommige vraagstukken te complex om lokaal op te pakken, maar ze zouden ook te kostbaar zijn. Denk aan de regionale afvalinzameling door Blink of de coronabestrijding door de GGD. We kijken als gemeente dus ook over de lokale en regionale grenzen heen. Dit is goed voor de regio en goed voor Laarbeek.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Speerpunten

Afspraken uit de begroting 2023

1.01 Met enige regelmaat wordt de samenwerking tussen raad, bestuur en organisatie geëvalueerd en vormgegeven, bijvoorbeeld door thematische bijeenkomsten.

1.02 We evalueren de nieuwe vergaderstructuur van commissie en raad.

1.03 De gemeente stelt een participatieverordening op. Basis voor deze verordening is het in 2021 vastgestelde participatiebeleid. In deze verordening wordt uiteengezet wat onder participatie wordt verstaan en wat inwoners en gemeente in dit verband in alle redelijkheid van elkaar mogen verwachten.

1.04 Initiatieven uit de samenleving worden - waar nodig en mogelijk - door de gemeente ondersteund en gefaciliteerd.

1.05 We spreken initiatiefnemers bij de beoordeling van plannen aan op het voeren van een zorgvuldige omgevingsdialoog.

1.06 We hanteren taalniveau B1 bij de communicatie met inwoners en spreken daarbij duidelijke en realistische verwachtingen uit op welke termijn men een reactie krijgt.

1.07 In het kader van goedschaligheid en samenwerking - met een natuurlijke gerichtheid op de Peelgemeenten en Brainport - wordt de horizon verbreed, bijvoorbeeld naar de gemeente Meierijstad.

1.08 Er wordt een besluit genomen over en krediet beschikbaar gesteld voor de noodzakelijke renovatie van de milieustraat. Hierbij wordt een aantal scenario's van dienstverlening, bijbehorende kosten en eventuele samenwerking met omliggende gemeenten onderzocht.

1.09 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De in de toelichting opgenomen voorstellen voor bijvoorbeeld de aanpassing van de plandatum verwerken wij voor 2024 op basis van uw besluitvorming bij deze Jaarstukken.

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
1.04	Initiatieven uit de samenleving worden - waar nodig en mogelijk - door de gemeente ondersteund en gefaciliteerd.					
	Bevrijdingsvuur Faciliteren van de organisatie van het Bevrijdingsvuur van de Peel in 2023 in Laarbeek	Gereed/ afgerond	2023	Burgemeester De Boer	Bedrijfsvoering	09 - 2023
			Toelichting op de status: De activiteit heeft plaatsgevonden op 19 september 2023. De organisatie van de regionale activiteit loopt volgens planning. Het gevraagde budget is eenmalig voor 2023.			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
1.08	Er wordt een besluit genomen over en krediet beschikbaar gesteld voor de noodzakelijke renovatie van de milieustraat. Hierbij wordt een aantal scenario's van dienstverlening, bijbehorende kosten en eventuele samenwerking met omliggende gemeenten onderzocht.					
	Milieustraat Er wordt een besluit genomen over en krediet beschikbaar gesteld voor de noodzakelijke renovatie van de milieustraat. Hierbij wordt een aantal scenario's van dienstverlening, bijbehorende kosten en eventuele samenwerking met omliggende gemeenten onderzocht.	Lopend buiten planning	2023	Wethouder Briels	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Wij hebben u middels de raadsinformatiebrief van 21 november 2023 geïnformeerd dat het voorstel om een krediet beschikbaar te stellen voor renovatie van de milieustraat op een later moment aan u wordt voorgelegd. De voornaamste reden hiervoor is de ontwikkeling die speelt binnen Blink, wat tot een extra scenario kan leiden.			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
1.09	Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.					
	Samenwerkingsagenda We stellen een samenwerkingsagenda van Laarbeek vast waardoor gemeenteraadsleden overzicht krijgen over de samenwerkingsverbanden en inzicht krijgen in de doelen en de resultaten van die verbanden. Bedoeling is om zicht te krijgen op de samenwerkingsagenda en lijnen uit te zetten en doelen te formuleren (herijking) die voor het college input vormen om te komen tot aanscherping en bijstelling van de samenwerkingsagenda. Uitvoering, implementatie en evaluatie van de gemaakte keuzes in de verschillende onderdelen van de samenwerkingsagenda.	Gereed/ afgerond	2022	Burgemeester De Boer	Griffie	12 - 2023
			Toelichting op de status: Deze prestatie is in gewijzigde vorm opgenomen in de begroting 2024. Daarom kan deze variant uit de begroting 2022 worden afgerond.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Beleidsindicatoren

In dit jaarverslag presenteren wij de verplichte BBV-indicatoren per programma. De opgenomen gegevens zijn gebaseerd op de landelijke database van Waarstaatjegemeente.nl. De hier getoonde cijfers lopen, doordat niet alle gemeenten even snel de informatie verschaffen, meestal achter, soms zelfs jaren. Indien opgenomen hebben wij de uitkomsten van onze gemeente afgezet tegen de uitkomsten van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	Verplicht volgens BBV j/n	Meeteenheid	Actualiteit	Laarbeek	Gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Klantcontactmomenten Burgerzaken	Nee	aantal	2022	4.772	niet gemeten
Producten bouwen en wonen	Nee	aantal	2022	7	niet gemeten
Producten Burgerzaken	Nee	aantal	2022	23	niet gemeten

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Financiën

Onderstaande tabel geeft de lasten, baten inclusief mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Lasten	6.371	6.363	6.142	221
0.1	Bestuur	1.781	1.853	1.771	82
0.2	Burgerzaken	789	789	794	-6
7.2	Riolering	1.759	1.678	1.708	-29
7.3	Afval	2.043	2.044	1.870	174
	Baten	5.278	5.263	5.388	125
0.1	Bestuur	31	97	213	116
0.2	Burgerzaken	218	218	267	49
7.2	Riolering	2.582	2.501	2.455	-45
7.3	Afval	2.447	2.447	2.454	7
	Resultaat	**-1.093**	**-1.101**	**-754**	**347**

Analyse verschillen

Leeswijzer:

- Bij de analyse op de verschillen per taakveld hanteren wij, in lijn met de "Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2023", een ondergrens van € 40.000;
- Een voordeel wordt aangeduid met een "V", een nadeel met "N";
- Een incidenteel verschil presenteren wij met een "I", een structureel verschil met "S".

Taakveld en toelichting	Verschil	V/N	I/S
0.1 Bestuur			
Lasten	**82**	**V**	
Overige verschillen	37	V	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Rekenkamercommissie Het totale restantbudget Rekenkamercommissie bedraagt € 65.000. Hiervan wordt € 28.000 (50 % van het jaarbudget) overgeheveld naar het budget 2024, dat verloopt via de resultaatbestemming. Het restantbedrag dat niet in aanmerking komt voor overheveling bedraagt € 37.000. Dit bedrag wordt naar rato verdeeld tussen Gemert-Bakel (€ 21.000) en Laarbeek (€ 16.000). De terugbetaling aan Gemert-Bakel maakt dat het gepresenteerde verschil in lasten € 45.000 bedraagt.	45	V	I

Baten	**116**	**V**	
Voorziening 'Wachtgeld/pensioen voormalig B&W' De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks geëgaliseerd via de exploitatie. De noodzakelijke omvang van deze voorziening wordt elk jaar herrekend op basis van de actuele wet- en regelgeving, rekening houdend met de geldende rekenrente. Dit laat voor 2023 een eenmalig voordeel in de exploitatie zien van € 115.000. Maximale omvang: de omvang is gerelateerd aan de bestaande verplichtingen.	116	V	I

0.2 Burgerzaken

Lasten	**-6**	**N**	
Overige kleine verschillen	-6	N	I

Baten	**49**	**V**	
Overige kleine verschillen	6	V	I
Legesopbrengsten De opbrengsten aan leges voor reisdocumenten en paspoorten zijn € 31.000 en voor huwelijken zijn € 12.000 hoger dan geraamd.	43	V	I

7.2 Riolering

Lasten	**-75**	**N**	
Het taakveld riolering is een gesloten exploitatie. Het saldo van de lasten en baten wordt verrekend met de voorziening Riolering. Wel wordt er op basis van onze boekhoudvoorschriften (Besluit begroting en verantwoording) overhead en 'fictieve BTW' ten laste van de voorziening gebracht. Deze fictieve BTW veroorzaakt het nadelige verschil. We hebben minder kosten gemaakt en kunnen hierdoor minder BTW ten laste van de voorziening brengen.	-75	N	I

7.3 Afval

Lasten	**174**	**V**	
De analyse is gebaseerd op de concept jaarrekening van Blink. Het verschil in lasten wordt met name veroorzaakt doordat minder tonnages zijn afgevoerd voor de milieustraat. Door de afgenomen tonnages zijn ook de verwerkingslasten afgenomen ten opzichte van de begroting. Daarnaast is er sprake van enkele kleinere verschillen. Per saldo is het effect in de lasten € 174.000 voordelig.	174	V	I

Baten	**6**	**V**	
Overige verschillen	6	V	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Reservemutaties

Onderstaande tabel geeft de mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Storting in reserves		**80**	**80**	
0.2	**Burgerzaken**		**80**	**80**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		80	80	
	Onttrekking aan reserves	**6**	**66**	**66**	
0.1	**Bestuur**		**60**	**60**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		30	30	
	Reserve Resultaatbestemming		30	30	
7.2	**Riolering**	**4**	**4**	**4**	
	Reserve Afschrijvingen	4	4	4	
7.3	**Afval**	**2**	**2**	**2**	
	Reserve Afschrijvingen	2	2	2	
	Totaal reservemutaties	**6**	**-14**	**-14**	

bedragen x € 1.000

Toelichting reservemutaties	Storting 2023	Onttrekking 2023
Reserve budgetoverheveling		
Budgetten in programma 1 zijn overgeheveld van 2023 naar 2024. Dit verloopt budgetneutraal via deze reserve	80	
Budgetten in programma 1 zijn overgeheveld van 2022 naar 2023. Dit verloopt budgetneutraal via deze reserve		30
Reserve Resultaatbestemming		
Budgetten die uit de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022 bestemd zijn in programma 1		30

- Terugbetaling aan Gemert-Bakel betreffende rekenkamer (€ 27.000)
- Verkiezingen: verbeteren toegankelijkheid + aanpassing software burgerlijke stand (€ 3.000)

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Reserve Afschrijvingen		
Deze reserve wordt gebruikt als dekking van kapitaallasten van bepaalde investeringen in programma 1		6
Totaal reservemutaties	80	66

Investeringen

Onderstaande tabel geeft voor de investeringen het budget en uitputting per 31 december weer.

bedragen x € 1.000

Jaar	Investering	Toelichting	Begroting	Rekening	Verschil	Verwacht jaar afsluiting	Afsluiting ja/nee
2012	Verplaatsen overstort De Zicht incl stamrio	De werkzaamheden zijn gereed.	100	99	1	2023	Ja
2013	Verlengen overstortld naar BBB Vogelenzang	De werkzaamheden zijn n.a.v. vertraging in de bouw van de huizen verschoven. Eind 2024 verwachten wij gereed te zijn.	100	2	98	2025	Nee
2015	Aanleg retentievoorziening Oranjelaan BD	De werkzaamheden zijn in voorbereiding en worden naar verwachting in het vierde kwartaal van 2024 uitgevoerd.	120	3	117	2024	Nee
2018	Uitvoeren meetplan riolering	Vanwege andere prioriteiten is dit project niet opgestart. Het meetplan nemen wij op in het nieuwe WRP 2025-2029	117	1	116	2026	Nee
2018	Inrichten grondwatermeetnet	Het grondwatermeetnet is eind 2022 opgeleverd. Begin 2024 vindt er een uitbreiding plaats van het grondwatermeetnet in verband met de grondwateroverlast in alle kernen.	65	45	20	2025	Nee
2019	Relining Mariastraat AR en Oranjelaan BD	De relining Oranjelaan komt te vervallen omdat de kwaliteit van de leidingen nog goed is. De relining in de Mariastraat wordt in 2024 uitgevoerd.	190	-	190	2025	Nee
2019	Aanleg retentievoorziening Meerven MH	De onderhandelingen voor de grondovername zijn mislukt. We kijken in 2024 naar alternatieven.	60	-	60	2025	nee
2020	Vervanging gemaal Schutstraat LH	De uitvoering van project Lankelaar-Schutstraat wordt in 2024 opgestart. Het vervangen/renoveren van het hoofdgemaal is onderdeel van dit project.	60	-	60	2025	Nee
2020	Relining Piet van Thiel BD	De werkzaamheden worden meegenomen in de herinrichting van het Piet van Thielplein.	85	0	85	2025	Nee

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

2020	Bijdrage aanleg retentievoorz Kerkakkers	De werkzaamheden zijn in voorbereiding. De uitvoering vindt in 2024 plaats.	77	43	34	2025	Nee
2020	Combi weg/riool Vogelstr/Kerkstr/Hubertusweg	De werkzaamheden zijn zo goed als gereed. Wij verwachten een fors negatief saldo i.v.m. saneringswerkzaamheden. We komen hier bij u met een voorstel op terug.	1.427	1.349	78	2024	Nee
2020	Combi weg/riool Koppelstr thv PvThielplein	De voorbereidende werkzaamheden zijn gereed.	70	78	-8	2023	Ja
2020	Bijdrage verdieping klimaatstress	De werkzaamheden waren onderdeel van een groter, meerjarig project in Peelverband, waarbij de activiteiten voor onze gemeente pas in 2023 werden afgerond. De afrekening verloopt via de Peelsamenwerking Doelmatig Waterbeheer.	8	-	8	2024	Nee
2021	Relinen div locatie (uitv met Peelgemeenten)	De benodigde relininge zijn in 2023 uitgevoerd.	200	163	37	2023	Ja
2021	Klokkengieterstr. vervangend bestaand riool	De werkzaamheden zijn in afwachting van de bouw. Wij verwachten dat de uitvoering 2026 gereed zal zijn.	75	-	75	2027	Nee
2021	Combiproject Lankelaar Schutsstraat	De werkzaamheden zijn vertraagd in verband met aanpassingen van het ontwerp in overleg met bewoners. IN 2024 start de uitvoering.	475	10	465	2026	Nee
2021	Combiproject afkoppelen HWA Koppelstraat	Werkzaamheden zijn gestart	100	23	77	2026	Nee
2021	Pilot beplante wadi's	De wadi is aangeplant. We blijven monitoren op uitval van beplanting.	20	4	16	2026	Nee
2021	Nader onderz.(intellig.sturing afvalwater)	Dit vervolg op een gezamenlijke pilot met Waterschap Aa en Maas werd in 2023 afgerond. De afrekening verloopt via Waterschap Aa en Maas. Doorbelasting van de bijdrage van onze gemeente zal plaatsvinden in 2024.	15	-	15	2024	Nee
2022	Schoolstraat AR relinen 2 rioolstrengen	Vanwege andere prioriteiten is dit project nog niet opgestart.	30	-	30	2025	Nee
2022	Verv rioolgemaal Sengersweg AR-electromech.	Het project is in het derde kwartaal opgestart en loopt tot eind 2024.	70	2	69	2024	Nee
2022	Verv rioolgemaal Sengersweg AR-bouwkundig	Het project is in het derde kwartaal opgestart en loopt tot eind 2024.	130	5	125	2024	Nee
2022	Ren rioolgemalen Revershof LH	Het project is in het tweede kwartaal opgestart en loopt tot het vierde kwartaal van 2024.	50	12	38	2024	Nee
2022	Ren rioolgemalen drukrioolgemaaltjes	De renovatie is uitgevoerd.	45	45	-	2023	Ja
2022	Onderz kwal en capac persleidingen buitengeb	Vanwege andere prioriteiten is dit project nog niet opgestart.	40	-	40	2026	Nee

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

2022	Voorber en onderzoek tbv div projecten	Dit krediet gebruiken we in 2024 voor het uitvoeren van grond- en infiltratieonderzoeken op diverse locaties vanwege de hoge grondwaterstanden.	50	1	49	2026	Nee
2022	Opstellen basisrioleringsplan BD	Dit project wordt in het tweede kwartaal van 2024 opgeleverd.	40	45	-5	2024	Nee
2022	Verruimen sloten bergbezinkbassin AR	Dit project staat 'op pauze', omdat er eerst nader onderzoek plaats dient te vinden naar de hoge grondwaterstanden in dit gedeelte van Aarle-Rixtel.	150	4	147	2026	Nee
2022	Inrichten retentievoorziening Dorpstraat LH	Retentievoorziening aangelegd	50	50	-	2023	Ja
2023	Renovatie drukrioleringsgemaaltjes	Het project loopt door in 2024. Wij verwachten dat de afronding in het vierde kwartaal plaats zal vinden.	45	8	37	2024	Nee
2023	Aanleg uitstroomvoorz na bergbezinkbassin MH	Het project is afgerond.	50	47	3	2023	Ja

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Blink	Gemeenschappelijke regeling
Metropool Regio Eindhoven	Gemeenschappelijke regeling

Meer informatie over deze verbonden partijen staat in het overzicht Verbonden partijen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Programma 2 Veiligheid

Portefeuillehouders

Burgemeester De Boer

Bestuursakkoord 2022 - 2026

Gezamenlijke verantwoordelijkheid
Inwoners moeten zich veilig voelen in hun eigen leefomgeving. Kleine irritaties, zoals foutparkeren en zwerfvuil, maar ook grotere vraagstukken, zoals overlast van personen met verward gedrag, criminaliteit en illegale wietplantages, geven inwoners een onveilig gevoel. Het is belangrijk dat dit in een vroegtijdig stadium wordt gesignaleerd. Dat vraagt om ogen en oren in de wijk, onder meer van de politie en van gemeentelijke handhavers, maar ook van inwoners. Ogen en oren van bewoners zijn nog belangrijker in het buitengebied, waar het natuurlijk toezicht door de omvang van het terrein nu eenmaal minder aanwezig is. Een veilige samenleving is dan ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Door de bank genomen voelen de inwoners van Laarbeek zich veilig. De integrale en systematische aanpak van onveiligheid zoals we die al jaren -samen met onze veiligheidspartners- toepassen, werpt nog steeds vruchten af. Resultaten uit de veiligheidsmonitor en de criminaliteitscijfers wijzen dat ook uit. Begin 2022 is tevens het uitvoeringsprogramma Aanpak Ondermijnende Criminaliteit opnieuw vastgesteld voor een periode van vier jaar. Een van de meest tastbare onderdelen van deze samenwerking is de inzet van het Peelland Interventie Team (PIT) en de aansluiting bij Meld Misdaad Anoniem.

Verschuiving in criminaliteit
Mede door de coronapandemie en de digitalisering is er een opvallende verschuiving waarneembaar geweest van de traditionele vormen van criminaliteit (zoals diefstallen, woninginbraken en overvallen) naar andere vormen van criminaliteit zoals cybercrime en horizontale fraude. Ook opvallend is dat het tijdsverloop van een handhavingsproces steeds vaker wordt opgerekt.

Evenementen
Als gevolg van corona zijn er minder vergunningaanvragen binnen gekomen voor evenementen. We constateren dat het aantal aanvragen voor evenementen weer groeiende is. Dit vanaf het moment dat de beperkende maatregelen als gevolg van corona zijn opgeheven, maar ook ten opzichte van de periode voor corona. Vanuit de omgeving wordt steeds kritischer gekeken naar de voorwaarden waaronder evenementen worden toegestaan. We zoeken naar een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid. Dat vraagt om een nog zorgvuldigere, inhoudelijke check van mogelijke risico's en passende maatregelen.

Brandweer
Brandweerposten krijgen steeds vaker te maken met een tekort aan vrijwilligers. Regionaal is een wervingstraject gestart dat zijn vruchten heeft afgeworpen. Het is belangrijk dat de posten voldoende zijn bemenst. Samen met de andere hulporganisaties waken zij over onze veiligheid.

Sociale veiligheid
De afgelopen periode hebben we geïnvesteerd in de sociale veiligheid. De Aanpak ter Voorkoming Escalatie is hierop ingericht en de procesregisseur is de spil tussen het sociaal domein en het veiligheidsdomein.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Speerpunten

Afspraken uit de begroting 2023

2.01 Raad en college staan zij-aan-zij in de aanpak van ondermijning en andere vormen van criminaliteit.

2.02 We treden daadkrachtig op tegen afvaldumping, stropers en crossers, in het bijzonder in kwetsbare natuurgebieden als De Biezen en ’t Gulden Land.

2.03 We blijven inzetten op toezicht in het buitengebied, onder andere door inzet van de groene BOA

2.04 Het evenementenbeleid wordt herijkt.

2.05 De door de veiligheidsregio ingezette wervingsactie voor vrijwilligers bij de lokale brandweer wordt gecontinueerd tot het moment dat de brandweer voldoende is bemenst.

2.06 We gaan beleid ontwikkelen op het gebruik van cameratoezicht in de openbare ruimte.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De in de toelichting opgenomen voorstellen voor bijvoorbeeld de aanpassing van de plandatum verwerken wij voor 2024 op basis van uw besluitvorming bij deze Jaarstukken.

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
2.01	Raad en college staan zij-aan-zij in de aanpak van ondermijning en andere vormen van criminaliteit.					
	Wederkerigheid als uitgangspunt nemen in onze contacten met de samenleving in de aanpak van ondermijning en andere vormen van criminaliteit De aanpak van (ondermijnende) criminaliteit blijft onverminderd van belang de komende jaren. Samen met onze inwoners en partners proberen we in gezamenlijkheid en zo gericht mogelijk de criminaliteit te voorkomen en aan te pakken. Daarnaast wil de gemeente Laarbeek op laagdrempelige wijze in verbinding blijven met haar inwoners, om zo de wederkerigheid bij de aanpak van criminaliteit te kunnen bevorderen.	Gereed/ afgerond	2023	Burgemeester De Boer	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: De aanpak van (ondermijnende) criminaliteit is een continu proces. Deze prestatie krijgt een vervolg via de prestatie "Integraal veiligheidsbeleid 2024", zoals geformuleerd in de begroting 2024.			
	Prioriteit aan langlopende handhavingskwesties Binnen het totaal van lopende handhavingsdossiers geven we de hoogste prioriteit aan een aantal reeds langlopende (meerjarige en omvangrijke) handhavingskwesties.	Gereed/ afgerond	2023	Burgemeester De Boer	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Aan een drietal langlopende complexe handhaving dossiers geven wij hoge prioriteit. Deze dossiers verkeren juridisch gezien in een cruciaal stadium. Zaken zijn doorlopend en nog in behandeling. Verantwoording hierover vindt plaats via de themabijeenkomst in het vierde kwartaal 2024. Het betreft een continu proces en deze prestatie wordt daarom afgehandeld.			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
2.03	We blijven inzetten op toezicht in het buitengebied, onder andere door inzet van de groene BOA					
	Veiligheid in het buitengebied We hebben structurele aandacht voor veiligheid in het buitengebied en verrichten hiervoor gepland en ongepland handhavingsacties tezamen met de partners van Samen Sterk in het Buitengebied, Peellandinterventieteam en politie.	Gereed/ afgerond	2023	Burgemeester De Boer	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Op 1 maart 2023 startte een groene BOA die de aanwezigheid van ogen en oren in het buitengebied versterkt. In samenwerking met de verschillende handhavingsinstanties (onder andere Peelland Interventie Team, Politie, Omgevingsdienst, Samen Sterk in het Buitengebied) houden zij gerichte controles in het buitengebied. In het integraal veiligheidsbeleid nemen wij het buitengebied' op als speerpunt in de aanpak van ondermijnende criminaliteit.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Beleidsindicatoren

In dit jaarverslag presenteren wij de verplichte BBV-indicatoren per programma. De opgenomen gegevens zijn gebaseerd op de landelijke database van Waarstaatjegemeente.nl. De hier getoonde cijfers lopen, doordat niet alle gemeenten even snel de informatie verschaffen, meestal achter, soms zelfs jaren. Indien opgenomen hebben wij de uitkomsten van onze gemeente afgezet tegen de uitkomsten van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	Verplicht volgens BBV j/n	Meeteenheid	Actualiteit	Laarbeek	Gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Diefstallen uit woningen	Ja	per 1.000 inwoners	2023	1,5	1,1
Geweldsmisdrijven	Ja	per 1.000 inwoners	2023	2,4	2,5
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	Ja	per 1.000 inwoners	2023	3	4
Verwijzingen HALT	Ja	per 1.000 jongeren	2022	7	8
Winkeldiefstallen	Ja	per 1.000 inwoners	2023	0,2	1

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Financiën

Onderstaande tabel geeft de lasten, baten inclusief mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Lasten	1.922	2.008	2.018	-10
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.440	1.506	1.502	4
1.2	Openbare orde en veiligheid	482	502	516	-14
7.5	Begraafplaatsen en crematoria				
	Baten	116	125	101	-24
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	88	97	86	-11
1.2	Openbare orde en veiligheid	28	28	15	-13
	Resultaat	**-1.807**	**-1.882**	**-1.917**	**-34**

Analyse verschillen

Leeswijzer:

- Bij de analyse op de verschillen per taakveld hanteren wij, in lijn met de "Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2023", een ondergrens van € 40.000;
- Een voordeel wordt aangeduid met een "V", een nadeel met "N";
- Een incidenteel verschil presenteren wij met een "I", een structureel verschil met "S".

Binnen dit programma is er geen sprake van grote verschillen.

Taakveld en toelichting	Verschil	V/N	I/S

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Reservemutaties

Onderstaande tabel geeft de mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Onttrekking aan reserves	**4**	**4**	**4**	
1.1	**Crisisbeheersing en brandweer**	**4**	**4**	**4**	
	Reserve Afschrijvingen	4	4	4	
	Totaal reservemutaties	**4**	**4**	**4**	

bedragen x € 1.000

Toelichting reservemutaties	Storting 2023	Onttrekking 2023
Reserve afschrijvingen		
Deze reserve wordt gebruikt als dekking van kapitaallasten van bepaalde investeringen in programma 2		4
Totaal reservemutaties		4

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Gemeenschappelijke regeling

Meer informatie over deze verbonden partijen staat in het overzicht Verbonden partijen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Programma 3 Woon- en leefklimaat

Portefeuillehouders

Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt
Wethouder Van den Berkmortel

Bestuursakkoord 2022 – 2026

Leefbaarheid
Laarbeek is een vitale en toekomstbestendige gemeente waar het goed wonen is. Om dit te blijven wordt voortdurend gewerkt om het dorpse karakter te behouden. Er is aandacht voor voldoende geschikte woningen die aansluiten bij huidige en toekomstige behoeften. Op verschillende manieren spant de gemeente zich in voor een verdere verbetering van natuur, milieu en landschap. Voor de gebiedsontwikkeling aan de Heuvel in Lieshout wordt een integraal plan ontwikkeld. Door de raad is de opdracht gegeven om dit samen met inwoners te doen.

Omgevingsvisie
Op 9 december 2021 heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie buitengebied vastgesteld. De Omgevingswet schrijft een omgevingsvisie voor het gehele grondgebied voor, vast te stellen vóór 1 januari 2025. Dit betekent dat er ook nog voor 1 januari 2025 een omgevingsvisie voor de kernen moet worden opgesteld.
In het buitengebied worden enerzijds steeds meer agrarische bedrijven beëindigd, anderzijds is er de toenemende schaalvergroting. Dat leidt tot vraagstukken met betrekking tot het hergebruik van de vrijkomende agrarische bebouwing en gronden, verloedering en toename van (drugsgerelateerde) criminaliteit. Het gaat dus om economische belangen maar zeker ook om andere waarden zoals gezondheid, agrarisch erfgoed, natuur en landschap, biodiversiteit en klimaat.

Woningbouw
De provincie geeft jaarlijks een bevolkingsprognose en het daaruit voortvloeiende aantal woningen dat in principe gebouwd mag worden. In Laarbeek naderen we deze prognose snel, en zodra we deze bereikt hebben, zijn uit- en inbreidingslocaties niet zondermeer nog realiseerbaar. Kwalitatief en kwantitatief goed onderbouwde plannen, afgestemd met de regio en provincie, geven mogelijkheden om meer te bouwen dan de prognose. Inbreiding gaat daarbij voor uitbreiding. Dit zorgt voor een aantal uitdagingen. Deze locaties zijn schaars en brengen hogere ontwikkelkosten met zich mee dan uitbreidingslocaties. Ook treedt er spanning op ten opzichte van klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen. Verder geeft inbreiding meer kans op bezwaren en dus langere procedures. In onze woonvisie is aangegeven vooral te kiezen voor goedkope woningen; dit zorgt ook ten aanzien van de planexploitatie voor een uitdaging. Er moeten dan ook prioriteiten gesteld worden: welke plannen worden wel en niet uitgevoerd en in hoeverre passen deze binnen de uitwerking van de woonvisie?

Klimaatverandering
Ons klimaat verandert, er komen steeds meer extremen in de weersomstandigheden. Dit vraagt een andere manier van denken van iedereen. De leefomgeving moet namelijk anders ingericht worden om hierop voorbereid te zijn. Hier wordt vanuit het Nationale Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie op gestuurd. De openbare ruimte moet groener worden en we zetten vol in op het uitvoeren van ons natuur- en landschapsbeleid. De huidige beleidsplannen voor openbaar groen (2011) en bomenbeheer (2013) zijn verouderd. Nieuwe uitgangspunten dwingen ons om het onderhoudsniveau van het openbaar groen kritisch tegen het licht te houden en zo nodig te herzien.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Energietransitie
Er zijn toenemende Rijksambities op het gebied van de energietransitie die zich uiten in strengere regelgeving, toenemende gemeentelijke verplichtingen, maar ook subsidieprogramma's en projecten. Denk aan de duurzame warmtetransitie. Laarbeek voert de Transitie Visie Warmte uit door toe te werken naar een aardgasvrij Laarbeek in 2050. Laarbeek zet in op grootschalige opwek van duurzame energie door onder andere onderzoek te doen naar mogelijkheden voor een windpark, met inachtneming van de conclusies uit de recent gevoerde omgevingsdialoog. Ook zet Laarbeek zich - voor zover dit lokaal mogelijk is - in tegen energie-armoede.

Recreatie en toerisme
In 2021 hebben we samen met de Brabantse Peelgemeentes een regionale marketingorganisatie opgezet: Land van de Peel. In 2022 wordt de organisatiestructuur voor Land van de Peel en regionale samenwerking op het vlak van vrijetijdseconomie verder vormgegeven. 't Gulden Land in Aarle-Rixtel en de Blauwe Poort in Beek en Donk worden ontwikkeld voor recreatie en natuur, met de nadruk op natuurontwikkeling.
In de transitie van het buitengebied zijn recreatieve en toeristische ontwikkelingen meer en meer een alternatief voor stoppende agrariërs en veehouders. In de Omgevingsvisie buitengebied zijn de globale kaders gesteld voor deze ontwikkelingen.
Laarbeek profileert zich als Waterpoort van de Peel en spant zich in voor een aantrekkelijk buitengebied met extensieve en laagdrempelige recreatie. De komende periode wordt verder ingezet op (het faciliteren van) kleinschalige recreatieve functies.

Erfgoed
In 2021 is het nieuwe erfgoedbeleid vastgesteld voor de periode 2021-2026. Hierin is een uitvoeringsprogramma opgenomen. In 2022 worden diverse acties opgepakt zoals het paraplubestemmingsplan archeologie en monumenten en de Kerkenvisie. De inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft consequenties voor de bescherming van erfgoed. Om de bescherming goed te waarborgen moeten de nodige acties worden uitgevoerd op korte en lange termijn.

Verkeer
Vanuit de Bereikbaarheidsagenda worden diverse projecten in Laarbeek uitgevoerd zoals de aanleg van diverse snelfietspaden, het opwaarderen van de bushalte bij Bavaria en het oplossen van het knelpunt bij de Beekse brug. Dit knelpunt staat hoog op de politieke agenda. Voor de gewenste oplossing bij de Beekse brug is nog geen overeenstemming met de provincie in verband met de cultuurhistorische waarde van Landgoed Eyckenlust. Er wordt veel overlast ervaren van doorgaand verkeer door de kernen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Speerpunten

Afspraken uit de begroting 2023

3.01 Tussen de kernen Lieshout, Aarle-Rixtel, Beek en Donk en Mariahout wordt een bebouwingsvrije zone in acht genomen om te voorkomen dat deze kernen sluipenderwijs naar elkaar groeien. Doel is dat de kernen - met behoud van een eigen identiteit - zelfstandig waarneembaar blijven en niet visueel-ruimtelijk versmelten.

3.02 Bij het proces rond de gebiedsontwikkeling aan de Heuvel in Lieshout is niets doen geen optie. We gaan voor het beste plan voor Lieshout. Het plan wordt naast verlevendiging, stedenbouwkundige inpassing en verkeersveiligheid, ook getoetst aan haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak. De politieke beoordeling is voor de partijen een vrije kwestie in een open debat.

3.03 Wij stellen een Omgevingsvisie op voor de kernen die door de raad vóór 1 januari 2025 moet zijn vastgesteld. Het centrale thema hierin is meer integrale aandacht voor wonen, klimaat, water en groen binnen de bebouwde kom.

3.04 De beleidslijnen zoals verwoord in de beide omgevingsvisies voor het buitengebied en de kernen, worden in een omgevingsplan geïmplementeerd.

3.05 De Brede Plattelandsbestemming wordt uitgewerkt zoals verwoord in de vastgestelde Omgevingsvisie Buitengebied. Doel hiervan is meer juridische ruimte te bieden voor omzetting naar een andere functie in het buitengebied, zonder kostbare en tijdrovende procedures.

3.06 Landelijke en provinciale regels zijn leidend voor de landbouw. Wel stimuleren we boeren en tuinders om hun bedrijfsvoering te verduurzamen.

3.07 De gemeente wordt overspoeld met woningbouwinitiatieven. Het aantal woningen dat hiermee gepaard gaat overstijgt de woningbehoefte op de lange termijn. We maken in 2022 daarom ingrijpende keuzes in het woningbouwprogramma om de ontwikkeling van kansrijke projecten, in lijn met onze ambities in de Woonvisie, mogelijk te maken.

3.08 Bij inbreiding wordt allereerst ingezet op herbestemming, transformatie of vervanging van bestaande gebouwen, met name gericht op het bereiken van de doelstellingen in de Woonvisie.

3.09 Bij het streven om meer groen in de nabijheid van woningen te handhaven of te realiseren, geldt de 3-30-300 regel als denkrichting.

3.10 Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen wordt natuur-inclusiviteit van bebouwing en openbare ruimte als norm gehanteerd.

3.11 In afspraken met gebiedsontwikkelaars wordt bij de toewijzing van koop- en huurwoningen ingezet op voorrang voor de eigen inwoners, personen met een economische binding en spijtoptanten. Bij de uitgifte van gemeentelijke gronden worden eveneens de (juridische) mogelijkheden hiervoor benut. Daarnaast integreren we zelfbewoningsplicht in ons beleid.

3.12 Er worden onderhoudsplannen opgesteld voor het openbaar groen, waarbij groenbeleving, biodiversiteit en klimaatadaptatie leidende principes zijn.

3.13 We werken aan een normering voor een toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte, waarbij rekening wordt gehouden met mensen met een geestelijke of fysieke beperking.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

3.14 Bij het terugdringen van wateroverlast ten gevolge van clusterbuien wordt ingespeeld op kansen (grondverwerving), maar worden inwoners ook gestimuleerd om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen.

3.15 Op het gebied van grootschalige opwek van energie wordt in beginsel ingezet op bewezen en effectieve maatregelen. Besparende maatregelen en zonnepanelen op het dak worden met voorrang gestimuleerd.

3.16 Bij de eventuele plaatsing van windmolens is voldoende draagvlak een vereiste, met lokaal eigenaarschap als uitgangspunt. Daarbij worden de resultaten en conclusies van de omgevingsdialoog meegenomen.

3.17 De gemeente blijft investeren in regionale samenwerking op het gebied van toerisme en recreatie. Laarbeek wordt als onderdeel van Land van de Peel gepromoot.

3.18 We zetten in op het versterken van de natuur en landschap van Laarbeek, met het oog op het bevorderen van de biodiversiteit, met als zwaartepunten 't Gulden Land en de tweede fase van waterhouderij De Blauwe Poort. 't Gulden Land wordt in goede samenwerking met de gemeente Helmond en Waterschap Aa en Maas gecontinueerd.

3.19 We vinden de bescherming en instandhouding van het erfgoed in het algemeen en van Landgoed Eyckenlust, Landgoed Croy en Missieklooster Heilig Bloed erg belangrijk. Hierbij geldt 'behoud door ontwikkeling' als uitgangspunt.

3.20 Het paraplubestemmingsplan archeologie en monumenten en de Kerkenvisie worden opgesteld.

3.21 In verband met het grote aantal verkeersuitdagingen binnen het grondgebied van Laarbeek, wordt een Integrale Verkeersstudie verricht, met daarin een doorkijk naar en afstemming met de regionale verkeersproblematiek en de kansrijke inbreidings- en uitbreidingslocaties. In deze studie worden ook onderwerpen als de Sonseweg en de ervaren verkeersoverlast in de kernen meegenomen.

3.22 We accepteren een 2x2-baans N279, indien nut en noodzaak (Ladder van Verdaas) op basis van actuele cijfers zijn aangetoond.

3.23 Bij de planontwikkeling voor de N279 wijzen wij een omleiding rond Dierdonk, hetgeen nieuw asfalt betekent, af.

3.24 De aansluiting van de N615 op de N279 (fly-over) en de aansluiting van de Peeleindseweg op de N615 (rotonde) worden bij voorrang met een hoge urgentie geprioriteerd.

3.25 We streven naar het oplossen van het verkeersknelpunt bij de Beekse brug.

3.26 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De in de toelichting opgenomen voorstellen voor bijvoorbeeld de aanpassing van de plandatum verwerken wij voor 2024 op basis van uw besluitvorming bij deze Jaarstukken.

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
3.02	Bij het proces rond de gebiedsontwikkeling aan de Heuvel in Lieshout is niets doen geen optie. We gaan voor het beste plan voor Lieshout. Het plan wordt naast verlevendiging, stedenbouwkundige inpassing en verkeersveiligheid, ook getoetst aan haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak. De politieke beoordeling is voor de partijen een vrije kwestie in een open debat.					
	Herontwikkeling De Heuvel (Lieshout) Voor de kern van Lieshout wordt een integraal plan voorbereid. Doelstelling is en blijft het verlevendigen van de Heuvel in Lieshout. Daarvoor wordt een uitgebreid proces toegepast. Meerdere scenario's worden bekeken en beschouwd. De gemeenteraad heeft op 9 september 2021 voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. De verwachting is dat de gemeenteraad in het vierde kwartaal van 2022 een kaderbesluit op hoofdlijnen vaststelt voor diverse ontwikkelingen die daarna nader worden uitgewerkt.	Gereed/ afgerond	2020	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2027
			Toelichting op de status: U heeft op 15 juni 2023 een kaderstellend besluit genomen voor het project Centrumontwikkeling Lieshout. Het was de bedoeling en planning dat u op 25 april 2024 een definitief besluit zou nemen over de toekomstige invulling van onder meer de Heuvel en Noordflank Heuvel in Lieshout. Door uitbreiding van het plangebied, onderlinge afhankelijkheden tussen deelplannen en aanvullende onderzoeken is het definitieve raadsvoorstel nog niet in voorbereiding. Desondanks verwachten wij dat het project conform planning in maand 12 van 2027 is gerealiseerd. Deze prestatie is in gewijzigde vorm opgenomen in de begroting 2024. Daarom kan deze variant uit de begroting 2020 worden afgesloten.			
	Opheffen parkeerknelpunten zuidzijde Lieshout De uitkomsten van het geactualiseerde parkeeronderzoek worden betrokken bij een studie naar de verkeerssituatie in het centrum van Lieshout. Een aantal scenario's wordt hierbij onderzocht. In de raadsinformatiebrief van 29 juni 2021 heeft het college het proces met betrekking tot het Centrumplan Lieshout toegelicht en de raad heeft op 9 september 2021 voor het project krediet beschikbaar gesteld. Het verkeerskundig onderzoek start in het vierde kwartaal van 2021 en afronding is gepland in het 1e kwartaal van 2022.	Gereed/ afgerond	2021	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Nadat u op 15 juni 2023 een richtinggevend besluit nam was het de planning dat u op 25 april 2024 een definitief besluit zou nemen over de toekomstige invulling van het centrum van Lieshout. Hierbij wordt ook het parkeervraagstuk integraal betrokken. Door onvoorziene omstandigheden en aanvullend onderzoek is deze planning niet gehaald. Deze prestatie is in gewijzigde vorm opgenomen in de begroting 2024. Daarom kan deze variant uit de begroting 2022 worden afgesloten			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
3.03	Wij stellen een Omgevingsvisie op voor de kernen die door de raad vóór 1 januari 2025 moet zijn vastgesteld. Het centrale thema hierin is meer integrale aandacht voor wonen, klimaat, water en groen binnen de bebouwde kom.					
	Omgevingsvisie voor bebouwde kommen De aanstaande Omgevingswet - die waarschijnlijk in werking treedt op 1 juli 2022 - schrijft voor dat	Gereed/ afgerond	2021	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2024
			Toelichting op de status: De planning is erop gericht om in 2024 de ontwerp-omgevingsvisie ter			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	gemeenten in 2024 beschikken over een Omgevingsvisie voor het gehele grondgebied. De gemeenteraad heeft in verband met de actuele uitdagingen, prioriteit gegeven aan een omgevingsvisie voor het buitengebied. Deze visie zal in 2021 worden opgeleverd. Maar de gemeente dient dus ook een omgevingsvisie te schrijven voor de vier bebouwde kommen waarin andere ruimtelijke thema's een rol spelen dan in het buitengebied. De gemeente start daarom in 2023 met het schrijven van een omgevingsvisie voor de kommen. Laarbeek kan dan in 2024 over dit belangrijk richtinggevend document beschikken.		vaststelling aan u voor te leggen. In de begroting 2024 is de prestatie "Omgevingsvisie voor kernen" geformuleerd voor de vervolg verantwoording. Daarom wordt deze prestatie uit de begroting 2021 afgesloten.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
3.07	De gemeente wordt overspoeld met woningbouwinitiatieven. Het aantal woningen dat hiermee gepaard gaat overstijgt de woningbehoefte op de lange termijn. We maken in 2022 daarom ingrijpende keuzes in het woningbouwprogramma om de ontwikkeling van kansrijke projecten, in lijn met onze ambities in de Woonvisie, mogelijk te maken.					
	Gebiedsontwikkeling hoek Oranjelaan - Lieshoutseweg Opstarten van een ontwikkelingscompetitie ten behoeve van de invulling van de hoek Oranjelaan - Lieshoutseweg met woningbouw. Dit braakliggend terrein - omringd door noodzakelijke waterberging - maakt onderdeel uit van woningbouwplan De Beekse Akkers. Gezien de prominente ligging van het plangebied aan de doorgaande route Gemert - Eindhoven is een competitie op zijn plaats. Met deze competitie willen we een kwalitatief zo hoogwaardig uitstraling zien te bereiken. Het bestemmingsplan laat hier maximaal 30 woningen toe, uit te werken door middel van een uitwerkingsplan.	Gereed/ afgerond	2022	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2024
			Toelichting op de status: Door capaciteitsgebrek hebben wij deze ontwikkeling later opgepakt. Er is gestart met de noodzakelijke onderzoeken, waaronder het archeologisch onderzoek voor het schiereiland. Deze prestatie is in gewijzigde vorm opgenomen in de begroting 2024. Daarom kan deze variant uit de begroting 2022 worden afgesloten.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
3.08	Bij inbreiding wordt allereerst ingezet op herbestemming, transformatie of vervanging van bestaande gebouwen, met name gericht op het bereiken van de doelstellingen in de Woonvisie.					
	Gebiedsontwikkeling De Klokkengieterij Afhankelijk van de vraag of beroep is ingesteld tegen het bestemmingsplan, zou in 2022 gestart kunnen worden met het bouwrijpmaken van het plangebied, alsmede de verkoop van de woningen. In het gunstigste scenario zou ook de bouw van de woningen gestart kunnen worden. Indien wél beroep wordt ingesteld tegen het bestemmingsplan dient te worden gewacht op de	Gereed/ afgerond	2022	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2024
			Toelichting op de status: De start van het bouwrijpmaken is voorzien op 1 september 2024. Deze prestatie is in gewijzigde vorm opgenomen in de begroting 2024. Daarom kan deze variant uit de begroting 2022 worden afgesloten.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	uitspraak van de Raad van State.					
	Sociale huurwoningen Samen met woCom zorgen we voor voldoende sociale huurwoningen.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2026
			Toelichting op de status: Wij hebben ons in maart 2023 gecommitteerd aan het landelijke beleid en de woondeal MRE. Hierin hebben we afgesproken minimaal 30% sociale huurwoningen te realiseren in de nieuwbouw. Deze afspraken zijn op gemeentelijk niveau vastgelegd in het Beleidskader Wonen in oktober 2023 en verder uitgewerkt in de doelgroepenverordening in december 2023. We werken voortdurend aan woningbouwprojecten waarin sociale huurwoningen worden gerealiseerd en blijven met de woningcorporatie in gesprek. In 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor het MIchaëlplein en Leonardusplein (start bouw 2024), en worden plannen voorbereid in onder andere Lieshout (Baverdestraat e.o.), Mariahout (Hoge Suute), en Beek en Donk (Beekse Akkers fase 2). In de meerjarenafspraken 2024-2027 zijn, samen met woCom en de huurdersorganisatie, de volkshuisvestelijke opgaven met prestaties voor 2024 vastgelegd in 5 thema's: beschikbaarheid, betaalbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en samenwerking. Deze prestatie is in gewijzigde vorm opgenomen in de begroting 2024. Daarom kan deze variant uit de begroting 2023 worden afgesloten.			
	Herontwikkeling Baverdestraat Lieshout In 2023 wordt gestart met de ruimtelijke procedure om de herontwikkeling op de Baverdestraat Lieshout mogelijk te maken.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Het ontwerp-bestemmingsplan heeft in 2023 ter inzage gelegen. Er zijn zienswijzen ingediend en er vindt overleg plaats met indieners. Er is een extra onderzoek uitgevoerd naar de waterhuishouding in Lieshout en daaruit blijkt dat voor project Baverdestraat vervolgonderzoek nodig is. Mogelijk moeten er civieltechnische voorzieningen getroffen worden.,			
	Betaalbare koopwoningen We zorgen voor voldoende betaalbare koopwoningen.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2026
			Toelichting op de status: Wij hebben ons in maart 2023 gecommitteerd aan het landelijke beleid en de woondeal MRE, waarin is afgesproken om minimaal 36% betaalbare koopwoningen en middeldure huurwoningen in de nieuwbouw te realiseren. Deze afspraken zijn op gemeentelijk niveau vastgelegd in het Beleidskader Wonen in oktober 2023 en verder uitgewerkt in de doelgroepenverordening in december 2023. We werken voortdurend aan woningbouwprojecten waarin betaalbare koopwoningen gerealiseerd worden. In 2023 werden onder andere plannen met betaalbare woningen voorbereid in Mariahout (Hoge Suute, Mariastraat en Pelgrim), Beek en Donk (Beekse Akkers fase 2, Mrg Verhagenstraat), Aarle Rixtel (Heindertweg), Lieshout (centrumplan). Deze plannen worden vanaf 2024 gefaseerd gerealiseerd. De voortgang wordt in het vervolg gepresenteerd zoals opgenomen in de begroting 2024 met prestatie "Voldoende huurwoningen en betaalbare woningen".			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
3.12	Er worden onderhoudsplannen opgesteld voor het openbaar groen, waarbij groenbeleving, biodiversiteit en klimaatadaptatie leidende principes zijn.					
	Herziening groenbeleid De ambities met betrekking tot klimaatadaptatie, leefbaarheid en biodiversiteit uit het bestuursakkoord worden doorvertaald in het groenbeleid. Daarvoor wordt een herziening (op onderdelen) van het groenbeleids- en -structuurplan aan de raad voorgelegd.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: In december 2023 heeft u het Groenbeheerplan 2023 vastgesteld, waarin de beleidswijzigingen zijn verwerkt.			
	Baggeren watergangen en sloten Uitvoering geven aan de jaarschijf 2020 van het in 2019 vastgestelde beheerplan onderhoud watergangen en sloten.	Lopend buiten planning	2020	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	12 - 2024
			Toelichting op de status: Als gevolg van het laat beschikbaar komen van het budget in 2023 zijn de werkzaamheden doorgeschoven naar 2024. In het najaar van 2024 wordt uitvoering gegeven van het baggeren van een aantal sloten volgens het beheerplan. Wij stellen voor de planning aan te passen naar 2024.			
	Opstellen groenbeheerplan en instellen onderhoudsvoorziening Het aangepaste groenbeleid wordt vertaald in een nieuw groenbeheerplan met daaraan gekoppeld een onderhoudsvoorziening.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: In december 2023 heeft u het Groenbeheerplan 2023 vastgesteld, waarin het aangepaste groenbeleid is verwerkt.			
	Herziening bomenbeleid De ambities met betrekking tot klimaatadaptatie, leefbaarheid en biodiversiteit uit het bestuursakkoord worden doorvertaald in het bomenbeleid. Daarvoor wordt een herziening (op onderdelen) van het bomenbeleidsplan aan de raad voorgelegd.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	10 - 2024
			Toelichting op de status: In december 2023 is het Groenbeheerplan 2023 door u vastgesteld. Hierin zijn ook de beleidswijzigingen met betrekking tot bomen verwerkt. De vervolgstap met het inventariseren en aanwijzen van toekomstbomen wordt in 2024-2025 gezet.			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
3.14	Bij het terugdringen van wateroverlast ten gevolge van clusterbuien wordt ingespeeld op kansen (grondverwerving), maar worden inwoners ook gestimuleerd om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen.					
	Waterberging en groen Oranjelaan	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Slaets-	Leefomgeving	07 - 2024

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

				Sonneveldt		
	We realiseren een waterberging in het groengebied tussen Oranjelaan en Beekerheide in Beek en Donk. Dit combineren we met een herinrichting van deze hoofdgroenstructuur. Water afkomstig van bedrijventerrein Beekerheide kan duurzaam worden geborgen en we verhogen de biodiversiteit en kwaliteit van de leefomgeving. Met diverse betrokkenen maken we een plan dat in 2023/2024 uitgevoerd wordt.		Toelichting op de status: In 2023 zijn de grondonderzoeken uitgevoerd. Bovendien is gestart met het opstellen van het bestek. De waterberging wordt aangelegd in het vierde kwartaal 2024. Daarom stellen wij voor om de planning aan te passen naar 2024.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
3.15	Op het gebied van grootschalige opwek van energie wordt in beginsel ingezet op bewezen en effectieve maatregelen. Besparende maatregelen en zonnepanelen op het dak worden met voorrang gestimuleerd.					
	Diverse onderzoeken ten behoeve van warmtetransitie	Gereed/ afgerond	2022	Wethouder Briels	Leefomgeving	06 - 2023
	Laten uitvoeren van een technisch-financiële haalbaarheidsstudie naar een schaalbare warmteproductie bij de RWZI Aarle-Rixtel. Daarnaast kleinere quickscans laten uitvoeren in Beek en Donk en Lieshout naar aardwarmte en aquathermie.		Toelichting op de status: Nu een haalbaarheidsonderzoek heeft aangetoond dat een warmtenet in Aarle-Rixtel met de RWZI als duurzame warmtebron haalbaar is, starten we, samen met gemeente Helmond en Waterschap Aa en Maas, met de ontwikkelfase. Met bewoners gaan we aan de slag met het verduurzamen van de woningen. Rapportage over de voortgang van de ontwikkelfase zal voortaan plaatsvinden via de jaarlijkse rapportage rondom de duurzaamheidsagenda.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
3.17	De gemeente blijft investeren in regionale samenwerking op het gebied van toerisme en recreatie. Laarbeek wordt als onderdeel van Land van de Peel gepromoot.					
	Actualisatie beleid recreatie en toerisme	Gereed/ afgerond	2020	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	12 - 2023
	In 2022 wordt het beleid voor recreatie en toerisme geactualiseerd. Het handboek recreatie en toerisme wordt gemaakt voor en met ondernemers. De visie en beleidslijnen zullen voortbouwen op onder andere de Omgevingsvisie buitengebied en de recente samenwerking voor Peelmarketing.		Toelichting op de status: Het nieuwe beleid inzake recreatie en toerisme, inclusief uitvoeringsagenda is vastgesteld. Daarmee is deze prestatie afgerond. We gaan in 2024 aan de slag met de uitvoeringsagenda.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
3.18	We zetten in op het versterken van de natuur en landschap van Laarbeek, met het oog op het bevorderen van de biodiversiteit, met als zwaartepunten 't Gulden Land en de tweede fase van waterhouderij De Blauwe Poort. 't Gulden Land wordt in goede samenwerking met de gemeente Helmond en Waterschap Aa en Maas gecontinueerd.					

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	Jaarlijkse rapportage duurzaamheidsagenda De Laarbeekse duurzaamheidsagenda omschrijft aan de hand van 6 thema's welke activiteiten/projecten we uitvoeren op het vlak van duurzaamheid. In de duurzaamheidsagenda zijn ook activiteiten/projecten opgenomen die gericht zijn op het versterken van natuur en landschap en het bevorderen van de biodiversiteit in Laarbeek. Jaarlijks rapporteren we de stand van zaken en brengen we de raad in de positie om de prioriteiten voor het volgende jaar aan te geven.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: In oktober 2023 hebben wij u via een raadsinformatiebrief geïnformeerd.			
	Visie 't Gulden land realiseren De visie voor 't Gulden Land is in 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. De gebiedsontwikkeling in 't Gulden Land draagt sterk bij aan de positionering van Laarbeek als Waterpoort van de Peel. Samen met de partners Waterschap Aa en Maas en gemeente Helmond gaan we in 2022 gaan we verder aan de slag met verschillende deelprojecten, waaronder natuurontwikkeling in de Kop van Aarle-Rixtel.	Lopend binnen planning	2020	Wethouder Briels	Leefomgeving	12 - 2026
			Toelichting op de status: In 2023 is het beekherstel Gulden Aa op Helmonds grondgebied gerealiseerd. De bestemmingsplanwijziging voor de natuurontwikkeling in de Kop van Aarle-Rixtel is gereed. In 2024 start de uitvoering van het natuurontwikkelingsproject.			
	Van Gogh Nationaal Park In 2019-2020 heeft Laarbeek deelgenomen aan de voorbereiding tot het verkrijgen van de status van Van Gogh Nationaal Park. Laarbeek is gevraagd om vanaf 2021 deel te nemen aan het Van Gogh Nationaal park, een samenwerking van een veertigtal partijen: gemeentes, waterschappen en maatschappelijke organisaties. Van Gogh Nationaal Park zal fungeren als vliegwiel voor ruimtelijk opgaves, zoals duurzame energieontwikkeling. Hierbij is oog voor het behouden en versterken van het Brabantse landschap, dat op talrijke schilderijen van Van Gogh terug te vinden is. Daarnaast versterkt de titel Nationaal Park de toeristische aantrekkingskracht van Laarbeek. De status Nationaal Park is (nog) niet toegekend.	Lopend buiten planning	2021	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: De samenwerkingsovereenkomst liep tot eind 2023. De status Nationaal Park is tijdens de looptijd van de overeenkomst niet toegekend. In afwachting van een definitief besluit over de status van Nationaal Park hebben wij besloten om de samenwerking met één jaar te verlengen. Wij stellen u voor om de planning van deze prestatie te wijzigen in 2024.			
	Realisatie ecologische verbinding Boerdonkse Kampen In de Boerdonkse Kampen (Mariahout) realiseren we een ecologische verbindingszone die de Mariahoutse Bossen en de bossen van Het Gerecht (gemeente Meierijstad)	Gereed/ afgerond	2022	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	03 - 2023
			Toelichting op de status: In februari-maart 2023 is de EVZ aangelegd. Daarmee is de gewenste verbinding tot stand gebracht.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	met elkaar verbindt.					
	EVZ/beekherstelproject Blauwe Poort fase 2 Rond de Aa, de Boerdonkse Aa en de Snelle Loop zijn inmiddels voldoende gronden verworven om samen met waterschap Aa en Maas een EVZ aan te legen en beekherstelproject te kunnen starten. In 2023 ronden we de planvorming en voorbereiding af zodat uitvoering eind 2023 of in 2024 kan plaatsvinden.	Lopend binnen planning	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	12 - 2024
			Toelichting op de status: De planvorming is afgerond, vergunningen zijn aangevraagd en de aanbesteding is gestart. Start van de uitvoering voorzien wij medio 2024. Het Waterschap Aa en Maas trekt dit project.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
3.19	We vinden de bescherming en instandhouding van het erfgoed in het algemeen en van Landgoed Eyckenlust, Landgoed Croy en Missieklooster Heilig Bloed erg belangrijk. Hierbij geldt 'behoud door ontwikkeling' als uitgangspunt.					
	Uitvoeringsprogramma erfgoedbeleid Het geactualiseerde erfgoedbeleid (Een erfenis aan verhalen) voor 2021-2026 is in september 2021 vastgesteld door de raad. In het bijhorende uitvoeringsprogramma zijn acties per ambitie opgenomen tot en met 2026. Het uitvoeringsprogramma is gevoed met ideeën van inwoners, bestuur en ambtelijk betrokkenen. Voor komend jaar staan acties als het opstellen van een kerkenvisie Laarbeek en paraplubestemmingsplan archeologie op het programma.	Lopend binnen planning	2022	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	12 - 2026
			Toelichting op de status: Eén actie uit het uitvoeringsprogramma is in 2023 afgerond: besluitvorming Kerkenvisie Laarbeek. De andere nog lopende acties uit het uitvoeringsprogramma zijn meerjarig en worden in 2024 verder uitgevoerd.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
3.20	Het paraplubestemmingsplan archeologie en monumenten en de Kerkenvisie worden opgesteld.					
	Cultuurhistorische waardevolle panden Er wordt beleid ontwikkeld zodat met betrekking tot cultuurhistorische waardevolle panden in het buitengebied afwegingen kunnen worden gemaakt. Onderdeel hiervan is een herijking van de lijst.	Lopend binnen planning	2020	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	12 - 2024
			Toelichting op de status: In 2023 is gewerkt aan de actualisatie van de lijst van beeldbepalende panden en gemeentelijke monumenten. De uitwerking van het beleid wordt gecombineerd met het opstellen van de nieuwe lijst. Doel is de bescherming van de cultuurhistorische panden goed ruimtelijk en juridische te verankeren in het toekomstige Omgevingsplan.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
3.21	In verband met het grote aantal verkeersuitdagingen binnen het grondgebied van Laarbeek, wordt een Integrale Verkeersstudie verricht, met daarin een doorkijk naar en afstemming met de regionale verkeersproblematiek en de kansrijke inbreidings- en uitbreidingslocaties. In deze studie worden ook onderwerpen als de Sonseweg en de ervaren verkeersoverlast in de kernen meegenomen.					
	Projectbesluit N279 De uitspraak van Raad van State is inmiddels geweest waardoor het inpassingsplan van tafel is. In Noordoost-Brabant moet een goed functionerend wegennet, de zogeheten Robuuste Rand, de druk op het onderliggend wegennet verminderen en sluipverkeer voorkomen. In dat kader denkt Laarbeek binnen de Stuurgroep N279 actief mee over de hernieuwde aanpak van deze provinciale verkeersader. Met behulp van een Brede Belangen Benadering (BBB) wordt gezocht naar consensus in plaats van compromissen. Gelijktijdig met de aanpak van de N279 nemen we ook gemeentelijke projecten mee zoals de aansluiting Peeleindseweg - N272.	Lopend binnen planning	2019	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2024
			Toelichting op de status: In december 2022 is een plan van aanpak vastgesteld voor het opnieuw opstarten van het N279 project (op basis van een Brede Belangenbenadering). In afwachting van het aanstellen van een nieuwe projectleider en accorderen van de projectopdracht door Gedeputeerde Staten heeft dit traject een aantal maanden stilgelegen. In mei 2023 kon alsnog worden doorgestart. De verkeersanalyse is afgerond en het participatietraject is doorlopen. Dit blijft een continu proces. Volgens de provincie wordt het projectbesluit medio 2028 verwacht.			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
3.25	We streven naar het oplossen van het verkeersknelpunt bij de Beekse brug.					
	Bereikbaarheid en aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid Op basis van de op te leveren planstudie Beekse Brug wordt een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd voor de uitvoering.	Lopend buiten planning	2020	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: In maart 2024 heeft een adviesbureau een variantenstudie uitgevoerd voor een integrale ontwerpoplossing kruispunt Bosscheweg en fietsbrug over de Zuid Willemsvaart. Deze kan dienen als input voor de pre-verkenning die Rijkswaterstaat, provincie en gemeenten willen opstarten de komende periode. Dit betekent een gewijzigde planning. Wij stellen u voor om de planning te wijzigen naar 2025.			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
3.26	Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.					
	Invoering Omgevingswet De implementatie van de Omgevingswet krijgt ook in 2023 een vervolg. De definitieve datum van inwerkingtreding staat vast op 1 januari 2024. Per die	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Van den Berkmortel	Staf	12 - 2023
			Toelichting op de status: De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. In 2023 zijn alle acties die samenhangen met de invoering van de wet afgerond, waaronder de			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	datum voldoen wij aan de minimale eisen voor inwerkingtreding. De ambtelijke organisatie is opgeleid. De ruimtelijke dienstverlening is op orde en alle met de Omgevingswet samenhangende raadsbesluiten zijn genomen. De eerste stappen richting het definitieve Omgevingsplan worden gezet.		raadsbesluiten voor het proces rondom vergunningverlening en het omgevingsplan. De benodigde software voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet is geïmplementeerd. We hebben ingezet op de ruimtelijke dienstverlening en onze medewerkers zijn opgeleid om te gaan werken met de Omgevingswet.			
	Inrichting Vonderweg Het afronden van de inrichting van de Vonderweg na duidelijkheid aan de hand van gerechtelijke uitspraak (30 km of 50 km zone).	Gereed/ afgerond	2018	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: De werkzaamheden zijn afgerond.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Beleidsindicatoren

In dit jaarverslag presenteren wij de verplichte BBV-indicatoren per programma. De opgenomen gegevens zijn gebaseerd op de landelijke database van Waarstaatjegemeente.nl. De hier getoonde cijfers lopen, doordat niet alle gemeenten even snel de informatie verschaffen, meestal achter, soms zelfs jaren. Indien opgenomen hebben wij de uitkomsten van onze gemeente afgezet tegen de uitkomsten van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	Verplicht volgens BBV j/n	Meeteenheid	Actualiteit	Laarbeek	Gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Demografische druk	Ja	%	2023	79,5	80,5
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Ja	€	2023	866	897
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Ja	€	2023	933	985
Gemiddelde WOZ-waarde	Ja	Duizend euro	2023	€ 394	€ 394
Nieuw gebouwde woningen	Ja	per 1.000 woningen	2022	4,8	8,9

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Financiën

Onderstaande tabel geeft de lasten, baten inclusief mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Lasten	11.503	15.599	14.854	745
2.1	Verkeer en vervoer	3.460	3.666	3.515	150
2.3	Recreatieve havens	5	5	5	
3.4	Economische promotie	874	518	513	5
5.4	Musea	22	23	23	
5.5	Cultureel erfgoed	103	128	132	-4
5.6	Media	390	420	407	13
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.891	2.660	2.684	-24
7.4	Milieubeheer	1.811	4.069	3.074	995
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.657	3.778	4.154	-377
8.3	Wonen en bouwen	291	333	347	-14
	Baten	2.704	6.826	6.394	-432
2.1	Verkeer en vervoer	705	806	755	-51
3.4	Economische promotie	530	5	5	
5.4	Musea		1	1	
5.5	Cultureel erfgoed	25	47	52	6
5.6	Media		23	23	
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	188	83	137	55
7.4	Milieubeheer	150	2.474	1.978	-496
8.1	Ruimte en leefomgeving	729	3.010	2.856	-154
8.3	Wonen en bouwen	377	377	586	209
	Resultaat	**-8.800**	**-8.773**	**-8.461**	**313**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Analyse verschillen

Leeswijzer:

- Bij de analyse op de verschillen per taakveld hanteren wij, in lijn met de "Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2023", een ondergrens van € 40.000;
- Een voordeel wordt aangeduid met een "V", een nadeel met "N";
- Een incidenteel verschil presenteren wij met een "I", een structureel verschil met "S".

Taakveld en toelichting	Verschil	V/N	I/S
2.1 Verkeer en vervoer			
Lasten	**150**	**V**	
Overige verschillen	26	V	I
Bruggen Het Uitvoeringsprogramma 2023 wordt gerealiseerd in 2024.	25	V	I
Stelpost 'budget vervangingsinvesteringen wegen' Deze stelpost wordt gebruikt om de kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen te dekken. Hiervan is € 36.000 niet gebruikt en valt incidenteel vrij.	36	V	I
Openbare verlichting Schades aan lichtmasten worden gerepareerd, als onderdeel van de overeenkomst 'regulier onderhoud openbare verlichting'. Daarna worden deze kosten zo veel als mogelijk verhaald op de daders. Inkomsten komen vaak in een ander boekjaar, in verband met de lange afhandelingstijd bij verzekeraars. Hierdoor is incidenteel een voordeel ontstaan.	24	V	I
Sneeuw- en gladheidsbestrijding Deze kosten zijn afhankelijk van de weersomstandigheden. In 2023 is de benodigde inzet minimaal geweest. Door de zachte winters zijn er ook weinig calamiteiten als gevolg van gladheid geweest. De kosten van bestrijding van calamiteiten worden zo veel als mogeelijk verhaald op de veroorzakers. Het voordeel bij 'bestrijding van calamiteiten' resulteert dan ook in mindere inkomsten bij het verhalen van deze schades.	39	V	I
Baten	**-51**	**N**	
Sneeuw- en gladheidsbestrijding Doordat de kosten minimaal geweest is, zijn er ook minder kosten verhaald bij de veroorzakers. Hierdoor is een nadeeel ontstaan wat bij de kostenkant een voordeel is.	-32	N	I
Overige verschillen	-19	N	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie			
Lasten	**-25**	**N**	
Overige verschillen	-12	N	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Openbaar groen Als gevolg van het extreem natte najaar is een deel van de werkzaamheden voor de aanleg van de groenvoorzieningen niet uitgevoerd.	56	V	I
Bomenbeheer Als gevolg van klimaatverandering gaan bomen sneller dood dan voorzien. Door onze zorgplicht moeten we deze verwijderen en weer vervangen. In de tweede tussenrapportage 2023 is het budget al incidenteel verhoogd met een bedrag van € 35.000. Daarnaast is het bomenvervangingsplan in uitvoering. In 2023 hebben we meer vervangen dan gemiddeld voorzien. Dit wordt opgevangen door een extra onttrekking uit de reserve Bomenvervangingsplan voor hetzelfde bedrag.	-29	N	I
Landschapsbeleidsplan In december zijn de budgetoverhevelingen 2023 vastgesteld die half november 2023 zijn uitgevraagd in de organisatie. Echter zijn er in 2023 onverwacht toch nog 2 facturen geboekt (Masterplan Eyckenlust en compensatiegebied steenuil) die niet voorzien waren. Hierdoor is een nadeel ontstaan en is er teveel budget overheveld. Dit zullen we in 2024 via de tussenrapportage corrigeren.	-40	N	I
Baten	**55**	**V**	
Overige verschillen	9	V	I
Bomenbeheer In 2023 ontstaat een voordeel doordat de onttrekking aan het Bomenfonds niet was geraamd. Zie ook de toelichting aan de lastenkant.	46	V	I
7.4 Milieubeheer			
Lasten	**995**	**V**	
Overige verschillen Op diverse duurzaamheidsbudgetten is minder uitgegeven dan geraamd. Omdat deze budgetten gevoed worden uit de reserve Duurzaamheidsfonds gaat het restant ook weer terug naar deze reserve (of wordt er minder aan onttrokken).	158	V	I
Werkbudget duurzaamheid Een deel van deze middelen zijn in 2023 niet uitgegeven, door onderbezetting/vacatures in het team Duurzaamheid waardoor minder acties/projecten konden worden opgepakt. Daarnaast geldt voor dit budget: 1. Een deel van € 94.000 komt voort uit resultaatbestemming uit de jaarrekening 2022 en had betrekking op niet uitgegeven middelen in 2022 met dekking uit de reserve Duurzaamheidsfonds (zoals opgenomen in de Kadernota 2022). Nu de middelen in 2023 ook niet zijn uitgegeven is het passend om dit via resultaatbestemming terug naar de reserve Duurzaamheidsfonds te laten vloeien. 2. Een verschil van € 63.000 betreft een restant van middelen uit de meicirculaire 2022 'Toegekende uitvoeringskosten klimaatakkoord. Een deel van deze middelen is aangewend voor het regionale project 'Groene zone isoleren'. Het restant is door extra Rijksmiddelen voor energiearmoede niet langer nodig. Om te borgen dat de middelen op een later moment alsnog aangewend kunnen worden is het voorstel om het restantbedrag via resultaatbestemming naar de reserve Duurzaamheidsfonds te boeken. 3. Een bedrag van € 90.000 betreft het niet gebruikte restant van het budget 'Uitwerking visie duurzaamheid'. Het niet uitgegeven bedrag wordt dus ook niet onttrokken aan de reserve Duurzaamheidsfonds. Daarom staat tegenover dit incidentele voordelige resultaat in de lasten een gelijk nadelig resultaat bij de baten. Dat is verantwoord onder "Milieu". Per saldo is sprake van een neutraal effect.	272	V	I
Nationaal isolatieprogramma Dit betreft een meerjarige SPUK-uitkering. Inkomsten en uitgaven zijn gelijk en daarmee budgetneutraal. Het project is in 2023 nog niet gestart.	401	V	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Regeling capaciteit klimaat en energie Dit betreft een meerjarige SPUK-uitkering. De regeling loopt door tot en met 2025.	141	V	I
Energiearmoede Dit betreft een meerjarige SPUK-uitkering. Inkomsten en uitgaven zijn gelijk en daarmee budgetneutraal. Het project loopt door in 2024.	341	V	I
Milieu De overschrijding op milieu wordt veroorzaakt door de hogere bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling ODZOB als gevolg van:: 1. Een aantal complexe (juridische) procedures; 2. Toename aan complexe projecten op het gebeid van bouwen en monumenten; 3. Groot aanbod van plannen, die diverse malen aan de welstandscommissie worden aangeboden; 4. Een aantal uitgebreide procedures voor het afwijken van het bestemmingsplan. Tegenover deze overschrijding staan hogere opbrengsten aan bouwvergunningen van € 207.000 (zie taakveld Wonen en bouwen). Bij het Werkbudget duurzaamheid is een voordeel opgenomen van € 90.000 wegens het niet gebruikte restant van het budget 'Uitwerking visie duurzaamheid'. Per saldo is sprake van een neutraal effect.	-318	N	I
Baten	**-496**	**N**	
Energiearmoede Dit betreft een meerjarige SPUK-uitkering. Inkomsten en uitgaven zijn gelijk en daarmee budgetneutraal. Het project loopt door in 2024.	-341	N	I
Regeling capaciteit klimaat en energie Dit betreft een meerjarige SPUK-uitkering. De regeling loopt door tot en met 2025.	547	V	I
Nationaal isolatieprogramma Dit betreft een meerjarige SPUK-uitkering. Inkomsten en uitgaven zijn gelijk. Het project is in 2023 nog niet gestart.	-401	N	I
Overige verschillen De overige verschillen zijn vooral een gevolg van de lagere uitgaven. Hierdoor is er dus ook lagere onttrekking uit de reserve 'Duurzaamheidfonds'.	-301	N	I
8.1 Ruimte en leefomgeving			
Lasten	**-377**	**N**	
Overige verschillen Deze hebben onder andere betrekking op de kosten voor het opstellen van de Omgevingsvisie Kernen en om bestemmingsplangerelateerde externe adviezen.	-117	N	I
Omgevingswet Eind 2023 zijn een aantal facturen binnengekomen die niet op het moment van de budgetoverheveling voorzien waren. Hierdoor is een nadeel ontstaan van € 55.500. Omdat achteraf gezien teveel is overgeheveld naar 2024 zullen we dit bedrag terugstorten in het begrotingsresultaat 2024 met de tussenrapportage 2024.	-56	N	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Overeenkomst provincie We hebben een overeenkomst met de provincie waarin we een vergoeding betalen voor het bestemmingsverlies van bedrijf naar agrarisch gebied van een kavel aan de Pater van der Burgtweg 1. Dit wordt doorgeschoven naar 2024 en zal in de resultaatbestemming meegenomen worden. Zie ook bij de baten.	260	V	I
Voorbereidingskosten Woningbouwplannen We hebben in 2023 extra capaciteit ingezet en voorbereidingskosten gemaakt ten behoeve van versnelling woningbouw, wegwerken achterstanden principeverzoeken en grondtransacties. Voor al deze werkzaamheden genereren we inkomsten door middel van leges of anterieure overeenkomsten. Niet alle inkomsten komen in hetzelfde jaar en niet alle inkomsten komen binnen op de post facilitaire plannen, waar deze inhuur wel op geboekt is. Wij zijn al gestart met een verbetertraject om de financiele stromen binnen ruimtelijke ontwikkeling beter in beeld te brengen.	-534	N	I
Dwangsommen Begrotingstechnisch is structureel € 5.100 opgenomen als opbrengst verbeurde dwangsommen. In 2023 is 1 verbeurde dwangsom geboekt van € 74.600, waardoor er een voordeel is ontstaan van € 69.500	70	V	I
Baten	**-154**	**N**	
Opbrengst Ruimte voor Ruimte kavel Er was een inkomst verwacht van een Ruimte voor Ruimte kavel. Dit wordt nu verwacht in 2024. Zie ook de lastenkant.	-260	N	I
Opbrengsten leges en bijdragen Diverse leges en bijdragen hebben in 2023 een hogere opbrengst gegenereerd. Het gaat hierbij onder andere om kleine facilitaire plannen en bestemmings- en structuurplannen.	106	V	I
8.3 Wonen en bouwen			
Lasten	**-14**	**N**	
Overige verschillen	-14	N	I
Baten	**209**	**V**	
Bouwleges De extra personele inzet bij ruimtelijke ontwikkeling heeft een positief effect op de bouwleges, waardoor grote projecten zoals Bemmer IV en Kerkakkers meer inkomsten dan begroot hebben opgeleverd.	209	V	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Reservemutaties

Onderstaande tabel geeft de mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Storting in reserves	**905**	**3.770**	**4.016**	**-246**
2.1	**Verkeer en vervoer**	**535**	**731**	**731**	
	Algemene reserve	35	35	35	
	Reserve Bereikbaarheidsagenda	500	500	500	
	Reserve Budgetoverhevelingen		196	196	
3.4	**Economische promotie**		**340**	**340**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		340	340	
5.5	**Cultureel erfgoed**		**14**	**14**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		14	14	
5.7	**Openbaar groen en (openlucht) recreatie**				
	Reserve Budgetoverhevelingen				
7.4	**Milieubeheer**	**5**	**405**	**401**	**4**
	Reserve Budgetoverhevelingen		400	400	
	Reserve Omgevingsfonds Duurzaamheid	5	5	1	4
8.1	**Ruimte en leefomgeving**	**365**	**2.265**	**2.515**	**-250**
	Res. Exploitatiebijdr.ruimtelijke plannen		1.100	1.309	-209
	Res. kwaliteitsverbetering buitengebied	50	50	91	-41
	Reserve Budgetoverhevelingen		855	855	
	Reserve grondexploitatie	315			
	Reserve Resultaatbestemming		260	260	
8.3	**Wonen en bouwen**		**15**	**15**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		15	15	
	Onttrekking aan reserves	**1.950**	**4.201**	**4.041**	**-161**
2.1	**Verkeer en vervoer**	**618**	**694**	**694**	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	Algemene reserve	500	500	500	
	Reserve Afschrijvingen	118	97	97	
	Reserve Bereikbaarheidsagenda				
	Reserve Budgetoverhevelingen		97	97	
3.4	**Economische promotie**	**530**	**5**	**5**	
	Res. kwaliteitsverbetering buitengebied	530			
	reserve recreatie en toerisme		5	5	
5.5	**Cultureel erfgoed**	**12**	**31**	**31**	
	Reserve Afschrijvingen	12	11	11	
	Reserve incidenteel nieuw beleid		21	21	
5.7	**Openbaar groen en (openlucht) recreatie**	**123**	**14**	**61**	**48**
	Res. kwaliteitsverbetering buitengebied	100			
	Reserve Afschrijvingen	23	14	14	
	Reserve bomenfonds			48	48
7.4	**Milieubeheer**	**120**	**1.071**	**882**	**-189**
	Algemene reserve	5			
	Reserve Budgetoverhevelingen		540	540	
	Reserve Duurzaamheidsfonds	115	410	249	-162
	Reserve incidenteel nieuw beleid		27		-27
	Reserve Resultaatbestemming		94	94	
8.1	**Ruimte en leefomgeving**	**547**	**2.387**	**2.367**	**-20**
	Algemene reserve	315	45	25	-20
	Res. Exploitatiebijdr.ruimtelijke plannen		150	150	
	Res. kwaliteitsverbetering buitengebied		161	161	
	Reserve Budgetoverhevelingen		540	540	
	Reserve grondexploitatie	232			
	Reserve Resultaatbestemming		1.491	1.491	
	Totaal reservemutaties	**1.045**	**432**	**25**	**-407**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

bedragen x € 1.000

Toelichting reservemutaties	Storting 2023	Onttrekking 2023
Reserve budgetoverheveling		
Budgetten in programma 3 zijn overgeheveld van 2023 naar 2024. Dit verloopt budgetneutraal via deze reserve	1.820	
Budgetten in programma 3 zijn overgeheveld van 2022 naar 2023. Dit verloopt budgetneutraal via deze reserve		1.176
Reserve Bereikbaarheidsagenda		
Bijdrage vanuit de algemene reserve via de exploitatie	500	
Algemene reserve		
Voordeel openbare verlichting terug naar algemene reserve	35	
Bijdrage aan de reserve bereikbaarheidsagenda via de exploitatie		500
Dekking visie buitengebied		25
Reserve duurzaamheidsfonds		
Bijdrage zonneparken, die op grond van een overeenkomst jaarlijks een deel van de winst afdragen	1	
Dekking uitwerking visie duurzaamheid		200
Dekking budget warmtetransitie		5
Dekking budget klimaatadaptie en biodiversiteit		21
Dekking budget grootschalige energieopwek		16
Dekking budget energiebesparing		6
Reserve Exploitatiebijdrage ruimtelijke plannen		
Storting vanuit resultaatbestemming jaarrekening 2022	1.100	
Conform raadsvoorstel saldo budgetten facilitaire ruimtelijke plannen	209	
Dekking voor inhuur grondzaken		150
Reserve kwaliteitsverbetering buitengebied		
Bijdragen Landschapsinrichtingsregeling worden gestort in deze reserve	41	
Ruimte voor ruimte regeling wordt in deze reserve gestort	50	
Dekking voor project de Blauwe poort (verloopt nu via reserve budgetoverheveling)		161
Reserve resultaatbestemming		
Via resultaatbestemming jaarrekening 2022: nog te ontvangen bijdrage verkoop kavel Ruimte voor ruimte	260	
Via resultaatbestemming jaarrekening 2022: overheveling werkbudget duurzaamheid		94
Via resultaatbestemming jaarrekening 2022: Overheveling budget omgevingswet		391

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Via resultaatbestemming jaarrekening 2022: Mutatie reserve exploitatiebijdrage ruimtelijke plannen		1.100
Reserve afschrijvingen		
Deze reserve wordt gebruikt als dekking van kapitaallasten van bepaalde investeringen in programma 3		121
Reserve recreatie en toerisme		
Dekking budget reactie en toerisme		5
Reserve incidenteel beleid		
Dekking budget monumentenzorg		21
Reserve bomenfonds		
Conform raadsvoorstel saldo budgetten project bomenvervangingsplan		48
Totaal reservemutaties	4.016	4.041

Investeringen

Onderstaande tabel geeft voor de investeringen het budget en uitputting per 31 december weer.

bedragen x € 1.000

2020	P.Vogelstr/Hubert.w/Kerkstr combi met riool	Werkzaamheden zijn nagenoeg afgerond.	460	413	47	2024	nee
2021	Lankelaar herstraten in combi met aanleg hwa	De werkzaamheden zijn vertraagd door de ontwerp aanpassingen met bewoners. In 2024 start de uitvoering	535	159	376	2025	nee
2022	Reconstructie asfaltverh De Hei/Grensweg MH	De overschrijding van het kreidet wordt veroorzaakt door een tegenvallende aanbesteding.	600	642	-42	2023	Ja
2023	Asfaltconstructies	De kredieten zijn aangevraagd op basis van standaard kentallen en maatregelen. Bij de uitwerking bleken minder ingrijpende maatregelen noodzakelijk. Bovendien werden de werkzaamheden zeer gunstig aanbesteed. Bij het afsluiten van het project in 2024 zal het definitieve overschot bekend zijn.	603	528	75	2024	Nee
2021	Verv. openbare verlichting cfm beleidsplan	Het project is nog in uitvoering.	280	101	179	2024	nee
2022	Verv. openbare verlichting cfm beleidsplan	Het project is nog in uitvoering.	280	215	65	2024	nee
2022	Vervanging baanverlichting Runnersclub LH	De afrondende werkzaamheden vinden plaats in 2024.	25	24	1	2024	Nee

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

2023	Verv. openbare verlichting cfm beleidsplan	Het project is nog in uitvoering.	355		355	2024	nee
2013	Aanpassingen Kerkplein AR + onvoorzien	Wegens ontwerp aanpassingen heeft dit project vertraging opgelopen. De uitvoering start eind 2024.	216	20	196	2025	nee
2020	Bijdrage projectkosten ombouw N279	De kruising Peeleindseweg /N 272 was in eerste instantie opgenomen bij het project N 279. Toen zijn er twee kredieten beschikbaar gesteld voor deze kruising, namelijk: - € 117.253 (bijdrage ombouw kruising) - € 68.220 (afkoopsom onderhoud/exploitatie VRI)	117		117	2026	nee
2020	Afkoopsom jaarl onderh/expl VRI omb. N279	De kruising Peeleindseweg /N 272 was in eerste instantie opgenomen bij het project N 279. Toen zijn er twee kredieten beschikbaar gesteld voor deze kruising, namelijk: - € 68.220 (afkoopsom onderhoud/exploitatie VRI) - € 117.253 (bijdrage ombouw kruis	68		68	2026	nee
2011	Groot onderhoud Kerkgracht Lieshout	Het baggeren van de sloten is wegens capaciteitsproblemen uitgesteld. De werkzaamheden starten eind 2024.	70		70	2025	nee
2022	Vervangen brug stapweg BD	De werkzaamheden zijn door een optimaal ontwerp en een gunstige aanbesteding afgerond met een financieel voordeel van € 48.000.	315	267	48	2023	Ja
2022	Vervanging VRI Aarle-Rixtel	Het project moet nog opgestart worden.	200	5	195	2025	nee
2022	26 parkeerpl. bij bushalte Bavaria-rotonde	Het project is nog in uitvoering.	342	42	300	2024	nee
2022	Innovatieve geluidsmaatregelen N279	Het doel van het project is het zoeken naar innovatieve geluidmaatregelen die verder gaan dan de door de wetgever voorgeschreven geluidnormen ten einde het verkeersgeluid van de N 279 in de woningen aan weerszijden van de weg te beperken. Het project is nog niet gestart.	200		200	2030	nee
2022	Aanpak kruising Deense Hoek N615	De gemeentelijke bijdrage van € 800.000 is opgenomen voor het verbeteren van de verkeersvei-ligheid op deze kruising. Het plan voor de aanleg van een rotonde is in concept gereed.	800		800	2025	nee
2022	Herinrichting Kerkplein Aarle-Rixtel	Wegens ontwerp aanpassingen heeft dit project vertraging opgelopen. De uitvoering start eind 2024.	717	56	661	2025	nee
2023	Aanp kruising Helmondseweg/Klokkengieterst AR	Voor dit project is voor de bovengrondse werkzaamheden een bedrag van € 500.000 geraamd. In 2025 bekijken we of er ondergronds ook nog werkzaamheden nodig zijn. Hierna moet het project nog besteksgereed worden gemaakt.	500		500	2025	nee

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

2021	Herinrichting Groene long	Wegens capaciteitsproblemen zijn de werkzaamheden opgeschoven. De uitvoering start eind 2024.	432	-96	528	2025	nee
2023	Verduurzaming groen openbare ruimte	Als gevolg van beperkte capaciteit is het project later gestart. De werkzaamheden lopen door in 2024.	300	180	120	2024	nee
2020	Vervanging evenementenkasten	Dit project moet nog opgestart worden.	50	3	47	2025	nee
2023	Speelvoorzieningen conform speelruimteplan	De laatste werkzaamheden zijn inmiddels uitgevoerd, de eindafrekening vindt in 2024 plaats.	61	51	10	2024	nee
2020	Renovatie 8 sanitaire units WWC AR	De aanbesteding voor het restant van de werkzaamheden vindt plaats in 2024.	200	48	152	2024	nee

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Brabant Water N.V.	Deelneming door aandelenbezit
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	Gemeenschappelijke regeling
Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2030	Gemeenschappelijke regeling

Meer informatie over deze verbonden partijen staat in het overzicht Verbonden partijen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Programma 4 Economie en werkgelegenheid

Portefeuillehouders

Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt
Wethouder Van den Berkmortel

Bestuursakkoord 2022 - 2026

Regionale schaalsprong
Onze regio staat aan de vooravond van een forse schaalsprong: een nieuwe ontwikkelfase die mede wordt ingegeven door de snelle groei van de bedrijven in de Brainportregio. De verwachte groei van onze industriële bedrijven tot 2030 en verder is dermate groot, dat dit ook impact zal hebben op het woon- en leefklimaat in onze regio en in onze gemeente.

Bedrijfskavels
De uitgifte van bedrijfskavels is de afgelopen jaren versneld. Bedrijventerrein Bemmer IV is zo goed als uitverkocht en er is meer vraag naar kavels dan aanbod. Dat geldt voor de gehele regio. In de toekomst is het mogelijk gewenst om een onderzoek op te starten naar de mogelijkheden om vraag en aanbod meer op elkaar af te stemmen.

Detailhandel
De detailhandel in Laarbeek staat onder druk. De belangrijkste oorzaken zijn toenemende mobiliteit, internetmogelijkheden, schaalvergroting en de behoefte aan recreatief winkelen. De winkels in Laarbeek hebben vooral een lokale functie en zijn van belang voor een leefbare woonomgeving voor alle inwoners, maar ook voor economie en werkgelegenheid. Het is belangrijk de winkelstructuur te bewaken en het winkelen door inwoners in de eigen kernen te stimuleren.

Stichting Ondernemersfonds
Laarbeek heeft sinds 2017 een ondernemersfonds. Het is een initiatief van Parkmanagement Laarbeek, CentraManagement Laarbeek en ZLTO. Het fonds is bedoeld om georganiseerd ondernemerschap in staat te stellen om collectieve zaken structureel te financieren en daarmee de economie in Laarbeek te versterken.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Speerpunten

Afspraken uit de begroting 2023

4.01 De gemeente ondersteunt de realisatie van een regionaal bedrijventerrein in de regio en zet tevens in op uitbreiding van bedrijventerrein Bemmer ten behoeve van de lokale behoefte.

4.02 De bestaande Retailnota wordt op actualiteit ververst.

4.03 In ons vestigingsbeleid wordt het bieden van (meer) werkgelegenheid als toewijzingscriterium gehanteerd.

4.04 De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid waar het gaat om de huisvesting van arbeidsmigranten, conform recent vastgesteld beleid.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De in de toelichting opgenomen voorstellen voor bijvoorbeeld de aanpassing van de plandatum verwerken wij voor 2024 op basis van uw besluitvorming bij deze Jaarstukken.

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
4.01	De gemeente ondersteunt de realisatie van een regionaal bedrijventerrein in de regio en zet tevens in op uitbreiding van bedrijventerrein Bemmer ten behoeve van de lokale behoefte.					
	Locatiestudie regionaal bedrijventerrein In 2022 wordt de locatie bepaald van het beoogde nieuwe regionale bedrijventerrein in De Peel. Ook zal worden onderzocht wat de beste manier is om de samenwerking tussen de betrokken gemeenten het beste formeel te regelen voor de volgende fase.	Lopend buiten planning	2022	Wethouder Van den Berkmortel	Leefomgeving	12 - 2023
			Toelichting op de status: In december 2023 is met de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) een voorkeurslocatie bepaald in de gemeenten Helmond en Someren. Voor de wijze van samenwerking tussen de gemeenten voor de volgende fase lopen nog onderzoeken. Deze moeten medio 2024 tot besluitvorming over de formele samenwerking gaan leiden. Het voorstel is om de planning van deze prestatie te wijzigen naar 2024.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Beleidsindicatoren

In dit jaarverslag presenteren wij de verplichte BBV-indicatoren per programma. De opgenomen gegevens zijn gebaseerd op de landelijke database van Waarstaatjegemeente.nl. De hier getoonde cijfers lopen, doordat niet alle gemeenten even snel de informatie verschaffen, meestal achter, soms zelfs jaren. Indien opgenomen hebben wij de uitkomsten van onze gemeente afgezet tegen de uitkomsten van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	Verplicht volgens BBV j/n	Meeteenheid	Actualiteit	Laarbeek	Gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Functiemenging	Ja	%	2022	47,3	49,3
Vestigingen (van bedrijven)	Ja	per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	2022	188,5	180,3

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Financiën

Onderstaande tabel geeft de lasten, baten inclusief mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Lasten	11.366	8.636	9.599	-963
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	11	17	17	
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	120	120		120
3.1	Economische ontwikkeling	597	593	551	42
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.283	2.951	4.764	-1.812
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	55	55	53	2
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	6.299	4.899	4.214	685
	Baten	10.806	8.068	9.167	1.099
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	31	31	32	
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	120	120		-120
3.1	Economische ontwikkeling			23	23
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.319	2.987	4.818	1.831
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	45	45	73	28
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	6.292	4.886	4.221	-665
	Resultaat	**-560**	**-568**	**-432**	**136**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Analyse verschillen

Leeswijzer:

- Bij de analyse op de verschillen per taakveld hanteren wij, in lijn met de "Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2023", een ondergrens van € 40.000;
- Een voordeel wordt aangeduid met een "V", een nadeel met "N";
- Een incidenteel verschil presenteren wij met een "I", een structureel verschil met "S".

Taakveld en toelichting	Verschil	V/N	I/S
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)			
Lasten	**120**	**V**	
In de begroting ramen wij zowel aan de baten- als lastenkant een bedrag voor de vennootschapsbelasting. Dit bedrag is gebaseerd op de verwachte omzet binnen de grondexploitaties. In 2023 heeft de afrekening over 2019 ad € 38.000 plaatsgevonden. Het bedrag was al als nog te betalen 2022 opgenomen. Dit verschil is dus per saldo budgettair neutraal. Over de andere jaren heeft nog geen afrekening plaatsgevonden. Over 2023 verwachten wij geen aanslag te moeten betalen.	120	V	I
Baten	**-120**	**N**	
Zie de toelichting bij de lasten.	-120	N	I
3.1 Economische ontwikkeling			
Lasten	**42**	**V**	
Werkbudget economische agenda Laarbeek Uitgaven aan Innovatiehuis De Peel vallen lager uit. We hebben afspraken gemaakt met de andere gemeenten in De Peel, waterschap Aa en Maas en VNO-NCW betreffende financiering. Het toegezegde bedrag is conform afspraak excl. BTW opgenomen. Twee andere gemeenten hadden dit bedrag echter incl. BTW opgenomen. Er is gekozen om in 2023 eenmalig het lagere bedrag te hanteren waardoor we een overschot hebben. Bij de resultaatbestemming zullen we voorstellen om € 30.000 te bestemmen in 2024 voor het project Piet van Thielplein.	31	V	I
Overige verschillen	11	V	I
Baten	**23**	**V**	
We hebben kosten gemaakt voor De Peel. Deze zijn verrekend met de andere gemeenten. Inkomsten staan op deze post, uitgaven zijn verantwoord bij het werkbudget economische agenda Laarbeek.	23	V	I
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			
Lasten	**-1.812**	**N**	
Overige verschillen	-3	N	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Bestemmingsplan Bemmer IV Zie de toelichting bij de paragraaf Grondbeleid.	-1.809	N	I
Baten	**1.831**	**V**	
Bestemmingsplan Bemmer IV Zie de toelichting bij de paragraaf Grondbeleid.	1.814	V	I
Overige verschillen Dit betreft inkomsten vanuit de jaarlijkse inschrijving voor geliberaliseerde pacht. Inschrijvingen waren hoger dan verwacht.	17	V	I

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Lasten	**685**	**V**	
Grondexploitaties (geen industrie) Zie de paragraaf Grondbeleid voor de toelichting. Grondexploitaties zijn budgetneutraal voor het rekeningresultaat, omdat het verschil naar de balanspost Voorraden onderhanden werk gaat.	685	V	I
Baten	**-665**	**N**	
Grondexploitaties (geen industrie) Zie de paragraaf Grondbeleid voor de toelichting. Grondexploitaties zijn budgetneutraal voor het rekeningresultaat, omdat het verschil naar de balanspost Voorraden onderhanden werk gaat.	-665	N	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Reservemutaties

Onderstaande tabel geeft de mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Storting in reserves	**1.273**	**2.140**	**1.639**	**501**
3.2	**Fysieke bedrijfsinfrastructuur**		**250**	**975**	**-726**
	Reserve grondexploitatie		250	975	-726
8.2	**Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)**	**1.273**	**1.890**	**664**	**1.227**
	Algemene reserve			250	-250
	Res. Exploitatiebijdr.ruimtelijke plannen				
	Res. kwaliteitsverbetering buitengebied	637		194	-194
	Reserve grondexploitatie	637	1.890	220	1.670
	Onttrekking aan reserves	**757**	**1.120**	**1.444**	**324**
0.9	**Vennootschapsbelasting (VpB)**	**120**	**120**		**-120**
	Reserve grondexploitatie	120	120		-120
8.2	**Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)**	**637**	**1.000**	**1.444**	**444**
	Reserve grondexploitatie	637		444	444
	Reserve Resultaatbestemming		1.000	1.000	
	Totaal reservemutaties	**-517**	**-1.020**	**-195**	**825**

bedragen x € 1.000

Toelichting reservemutaties	Storting 2023	Onttrekking 2023
Algemene reserve		
Inhuurbudget teruggestort en alsnog ten laste van de reserve grondexploitatie	250	
Reserve kwaliteitsverbetering buitengebied		
Tussentijdse winstneming grondexploitie BIO Bakelseweg	194	
Reserve grondexploitatie		
Resultaat bestemming jaarrekening 2022: extra storting in de reserve grondexploitatie	1.000	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Intrekken volledige tussentijdse winstneming grondexploitatie Beekse Akkers	-1.291	
Tussentijdse winstneming grondexploitatie Bemmer IV	975	
Tussentijdse winstneming grondexploitatie Vogelenzang	14	
Tussentijdse winstneming grondexploitatie Kerkakkers (als complex wordt afgesloten dan naar algemene reserve)	303	
Tussentijdse winstneming grondexploitatie Bio-Bakelseweg	194	
Inhuurbudget teruggestort naar de algemene reserve en alsnog ten laste deze reserve		250
Correctie winstneming BIO Bakelseweg		194
Reserve resultaatbestemming		
Resultaat bestemming jaarrekening 2022 naar reserve grondexploitatie		1.000
Totaal reservemutaties	1.639	1.444

Investeringen

Onderstaande tabel geeft voor de investeringen het budget en uitputting per 31 december weer.

bedragen x € 1.000

Jaar	Investering	Toelichting	Begroting	Rekening	Verschil	Verwacht jaar afsluiting	Afsluiting ja/nee
2023	Pand Rode Schutplein 3 Aarle-Rixtel (grond)	Het krediet kan worden afgesloten	85	85	0	2023	ja
2023	Pand Rode Schutplein 3 Aarle-Rixtel (opstal)	Het krediet kan worden afgesloten	303	309	-6	2023	ja

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Grondexploitatiemaatschappij De Hoge Regt B.V.	Deelneming door aandelenbezit
Stichting Innovatiehuis De Peel	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon

Meer informatie over deze verbonden partijen staat in het overzicht Verbonden partijen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs

Portefeuillehouders

Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt

Bestuursakkoord 2022 – 2026

Decentralisatie en integraliteit
De decentralisatie richting gemeente is de afgelopen jaren steeds verder doorgevoerd en de transitie in het sociaal domein heeft vorm gekregen. De komende jaren ligt het zwaartepunt op het gebied van preventie. Het koersdocument 'Samenwerken door Samen Werken' van de vijf Peelgemeenten - georganiseerd in een gemeenschappelijke regeling - geeft de komende jaren richting met de nadruk op de omgeving en context van de gemeenten.

De integrale aanpak van het sociaal domein heeft zijn vruchten afgeworpen. Door te ontschotten staat er momenteel een sociaal domein waarin over de verschillende leefdomeinen wordt samengewerkt, met als doel de goede en adequate ondersteuning voor onze inwoners. Dit is ook financieel merkbaar, Laarbeek heeft de afgelopen periode hard gewerkt aan een financieel stabieler sociaal domein. We willen maatwerk bieden, toegesneden op de individuele ondersteuningsbehoefte. Van het gelijkheidsbeginsel naar erkende ongelijkheid, het ongelijkheidsbeginsel. Doen wat nodig is in dít geval, in déze situatie binnen déze omstandigheden.
Integrale samenwerking is de sleutel tot het voorkomen van escalaties of het snel de-escaleren. De Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) geeft hier meer handvatten voor. De Wams helpt gemeenten om bij inwoners met 'gestapelde problemen' de regierol te pakken voor een integrale aanpak.

Vroegsignalering
We willen steeds meer aandacht besteden aan de voorkant van het proces. Daarbij is vroegsignalering een belangrijke methodiek. Momenteel is vroegsignalering reeds actief bij schuldhulpverlening; dit wordt breder uitgerold. Ook gaan we meer inzetten op preventie en collectiviteit. Hierdoor hoeven minder inwoners een beroep te doen op specialistische zorg en ondersteuning. Voorbeelden hiervan zijn o.a. de huiskamers in de kernen en de acties rondom Vitaal Laarbeek. Hierin blijven we met onze maatschappelijke partners innoveren en ontwikkelen op basis van de behoeften binnen de samenleving.

Eenzaamheid
Je goed voelen wordt voor een belangrijk deel bepaald door mensen om je heen. Mensen met wie je lief en leed kunt delen en op wie je een beroep kunt doen als het even minder goed gaat. Helaas heeft niet iedereen een sociaal netwerk waarop hij terug kan vallen. Eenzaamheid wordt door veel van onze inwoners als een groot probleem ervaren. Het gemis aan verbondenheid met anderen kan nadelige gevolgen hebben voor de gezondheid en ertoe leiden dat mensen meer gebruik maken van voorzieningen. Eenzaamheid is bovenal vanuit menselijke oogpunt ongewenst. Wij willen hen (jong en oud) niet aan hun lot overlaten.

Vrijwilligers
Onze vrijwilligers zijn cruciaal voor het functioneren en floreren van onze maatschappij. Onze waardering hiervoor is groot en heeft onze voortdurende aandacht. Tegelijkertijd zetten we in op slimme samenwerkingen tussen verenigingen, mede om de inzet van vrijwilligers toekomstbestendig te houden.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Positieve gezondheid
Gezondheid kan gezien worden als 'het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'. Het gaat niet alleen om de afwezigheid van ziekte. Mensen die goed leren omgaan met hun ziekte (aanpassingsvermogen) ervaren hun gezondheid over het algemeen ook als goed. Er wordt niet zozeer gekeken naar problemen of beperkingen, maar naar de mogelijkheden die mensen zelf nog hebben. Wij willen blijvend inzetten op deze nieuwe benaderingswijze van gezondheid.

Dementie
Door de toenemende vergrijzing van onze maatschappij wordt het aandeel van mensen met een vorm van dementie in de toekomst groter. Laarbeek probeert daar op in te spelen door een dementie-vriendelijke gemeente te zijn waarin gekeken wordt naar de dementerende mens en zijn omgeving. Omdat mensen langer thuis blijven wonen moet de zorg hierop aangepast worden. Ook het begrip voor mensen met dementie in onze dorpen zal moeten veranderen zodat ze langer mee kunnen doen in hun buurt en vereniging.

Mantelzorg
Steeds vaker wordt bij het verlenen van zorg een beroep gedaan op vrijwilligers die mantelzorg verlenen. Mantelzorg verlenen, hoort bij het leven. Dat neemt niet weg dat mantelzorgers overbelast kunnen raken. Slechts een beperkt gedeelte van de mantelzorgers is in beeld bij de welzijnsorganisatie. Veel van hen vinden het normaal wat ze doen en hebben geen behoefte aan ondersteuning of advies. In de toekomst zal steeds vaker een beroep op mantelzorgers moeten worden gedaan. De mantelzorger moet, daar waar nodig en gewenst, vanuit de sociale basisstructuur ondersteund en ontlast worden.

Participatiewet
Sinds 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Dit betekent dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het bieden van ondersteuning aan mensen met (verminderd) arbeidsvermogen bij het vinden van passend werk. Laarbeek werkt hiervoor regionaal samen in het werkbedrijf Senzer. Om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen begeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt zijn voorzieningen nodig, zoals werkervaringsplaatsen en mogelijkheden voor maatschappelijke deelname bij lokale voorzieningen. Door een breder aanbod van dergelijke (laagdrempelige) voorzieningen wordt de kans tot de toeleiding naar de arbeidsmarkt vergroot. Hierbij wordt geconstateerd dat de complexiteit van de doelgroep toeneemt met meer intensieve begeleiding tot gevolg.

Participatie en armoede
We zetten ons in om (verborgen)armoede te bestrijden, armoede die voor de samenleving niet zichtbaar, is met als uitgangspunt gelijke kansen voor iedereen. Daarbij willen we speciale aandacht besteden aan kinderarmoede.
Preventie en vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden kunnen helpen om (problematische) schulden te voorkomen. Problematische schulden leiden niet zelden tot gezondheidsproblemen, een beroep op de bijstand en/of huisuitzetting of zelfs tot jeugdhulpvraagstukken. We vinden het daarom van belang om de schulddienstverlening verder door te ontwikkelen.

Jeugdparticipatie
Jeugdparticipatie is het maatschappelijk meedoen van jeugd, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of via een maatschappelijke stage. Dit geeft jongeren inspraak en invloed en een bredere kijk op de maatschappij waar ook zij onderdeel van uitmaken. Ze krijgen de mogelijkheid om initiatief te nemen en verantwoordelijkheid te dragen.

Statushouders/vluchtelingen
De komst van vluchtelingen naar Nederland betekent ook iets voor de gemeente Laarbeek. Sommige vluchtelingen krijgen de status 'statushouder' en iedere gemeente heeft een opgave om een bepaald aantal statushouders te huisvesten. Naast de huisvesting moeten de statushouders wegwijs gemaakt worden in de gemeente, wordt arbeidsparticipatie in gang gezet en moeten kinderen naar school. Als gevolg van de oorlog in Oekraïne is onze gemeente gevraagd om de mogelijkheden te onderzoeken voor opvang voor langere tijd. Deze opvang zal ook het nodige vragen van onze sociale voorzieningen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Accommodaties
In Laarbeek is de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in voorzieningen in alle dorpen, waardoor er een uitstekend niveau aan sociale, culturele en educatieve voorzieningen aanwezig is. Dit willen we naar de toekomst toe ook zo behouden. Dat vraagt om reserveringen/investeringen voor het beheer en onderhoud van de voorzieningen en ook om een andere verdeling van de verantwoordelijkheden. Er zal een grotere rol en inbreng van de inwoners en organisaties worden verwacht.

Energie-neutrale gemeentelijke gebouwen
De gemeente heeft circa negentig gemeentelijke objecten in beheer. Deze worden via planmatig onderhoud beheerd aan de hand van een meerjaren-onderhoudsprogramma. In het licht van het klimaatakkoord zijn er doelstellingen op het gebied van verduurzaming maatschappelijk vastgoed bijgekomen. De provincie en de MRE-gemeenten hebben een ondersteunende taak richting (kleine) gemeenten om deze opgave te realiseren. Laarbeek is hiervoor pilotgemeente met twee projecten. Daarnaast is de opdracht verstrekt om een routekaart voor verduurzaming voor al onze objecten in kaart te brengen.
De komende jaren moet rekening worden gehouden met een forse investering voor het energieneutraal maken van de gemeentelijke gebouwen. Deze investeringen betalen zich op termijn terug door een beduidend lagere energielast.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Speerpunten

Afspraken uit de begroting 2023

5.01 De komende raadsperiode wordt gewerkt aan een nieuw Beleidsplan sociaal domein met als centrale thema's integraliteit, maatwerk, inclusiviteit, toegankelijkheid (in brede zin) en vindbaarheid.

5.02 We rollen vroegsignalering breder uit over het sociaal domein.

5.03 We blijven inzetten op activerend huisbezoek.

5.04 Het minimabeleid krijgt een stevige impuls met extra aandacht voor vroegsignalering.

5.05 We ontwikkelen de huiskamerprojecten door.

5.06 Laarbeek blijft inzetten op een 'dementie-vriendelijke gemeente'.

5.07 De mantelzorger wordt ondersteund en ontlast.

5.08 Schulddienstverlening wordt verder uitgebouwd.

5.09 We zijn ruimhartig in de opvang van statushouders en vluchtelingen.

5.10 We zetten in op maatwerk door samenwerking met alle partners die nodig zijn om mensen te helpen volwaardig deel te nemen aan de arbeidsmarkt en kijken daarbij over de grenzen van de bestaande regels en kaders heen.

5.11 Er vindt een herijking plaats van het accommodatiebeleid, waarbij tevens wordt gestudeerd op de wenselijkheid en uitvoerbaarheid van omni-verenigingen.

5.12 We zetten in op het toekomstbestendig maken van het Ontmoetingscentrum Beek en Donk.

5.13 De energieneutraliteit van gemeentelijke gebouwen wordt aangepakt, hetgeen een forse investering tot gevolg kan hebben. Hierbij wordt niet alleen naar de kosten, maar ook naar de opbrengsten en vervangingsinvesteringen gekeken. De gemeente streeft naar een 55% reductie van de CO2-voetafdruk van haar gemeentelijke gebouwen in 2030 (ten opzichte van 1990). Maatregelen worden bij voorkeur uitgevoerd tijdens natuurlijke vervangingsmomenten.

5.14 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De in de toelichting opgenomen voorstellen voor bijvoorbeeld de aanpassing van de plandatum verwerken wij voor 2024 op basis van uw besluitvorming bij deze Jaarstukken.

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
5.01	De komende raadsperiode wordt gewerkt aan een nieuw Beleidsplan sociaal domein met als centrale thema's integraliteit, maatwerk, inclusiviteit, toegankelijkheid (in brede zin) en vindbaarheid.					
	Burgerparticipatie inbedden in structuur sociaal domein We willen inwoners vooraf betrekken als we nieuwe zaken op gaan starten. Ook willen we graag dat inwoners zelf aangeven waar prioriteiten moeten liggen. Met het opstellen van het nieuwe beleidsplan creëren we hier expliciet ruimte voor. Burgerparticipatie wordt een standaard onderdeel van onze werkwijze gedurende de looptijd van het beleidsplan. Hierbij besteden we daarnaast ook specifieke aandacht aan jeugdparticipatie (Bestuursakkoord, stimuleren jeugdparticipatie). Om deze werkwijze in te bedden is een extra impuls nodig, waar we de komende jaren actief mee aan de slag gaan.	Lopend binnen planning	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	12 - 2026
			Toelichting op de status: Bij het opstellen van het beleidsplan Sociaal Domein 2023-2026 heeft inwonerparticipatie een belangrijke rol gespeeld. De adviesraad sociaal domein en de cliëntenraad Participatiewet hebben advies uitgebracht over het beleidsplan. Inwoners hebben via een enquête aangegeven wat ze belangrijk vinden in het Sociaal Domein. Na de vaststelling van het beleidsplan in augustus is gestart met het opstellen van de uitvoeringsagenda Sociaal Domein 2024-2025. Ook bij de voorbereiding van dit document zijn maatschappelijke partners en inwoners betrokken om input te geven.			
	Opstellen Beleidsplan Sociaal Domein 2023-2026 In 2022 zijn we gestart met het opstellen van een nieuw Beleidsplan Sociaal Domein. Eind 2022 loopt het huidige beleidsplan af. Het huidige beleidsplan wordt geëvalueerd en daarnaast vinden verschillende sessies plaats (zowel intern ambtelijk als bestuurlijk, maar ook met externen (partners en inwoners)) om te komen tot een nieuw beleidsplan. Dit beleidsplan geeft richting aan de koers van het Sociaal Domein voor de komende 4 jaar.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	10 - 2023
			Toelichting op de status: Het beleidsplan Sociaal Domein 2023-2026 is op 31 augustus 2023 door u vastgesteld.			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
5.02	We rollen vroegsignalering breder uit over het sociaal domein.					
	Structurele inbedding van vroegsignalering In 2021 en 2022 is gestart met de uitvoering van vroegsignalering in het kader van financiële problemen. In verband met de stijgende kosten die mensen ervaren	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	12 - 2023
			Toelichting op de status: In 2022 zijn de uren vroegsignalering LEVgroep uitgebreid en vanaf 2023 zijn de uren van schuldhulpverlening fase 1 structureel uitgebreid. Hiermee staat een			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	neemt deze problematiek toe. In het bestuursakkoord 'Samen aan Zet' is opgenomen dat we vroegsignalering breder uitrollen over het Sociaal Domein. De welzijnsorganisatie heeft hierin een belangrijke rol als signaalpartner. In 2023 rollen we vroegsignalering breder uit over het sociaal domein en zorgen we voor de structurele borging van vroegsignalering van financiële problemen zowel in kwalitatieve als kwantitatieve zin. Hierbij zal communicatie in de preventieve, voorlichtende sfeer een belangrijk rol spelen en zullen partners als het onderwijs en de werkgevers een belangrijke rol spelen.		sluitende keten schuldhulpverlening. Daarnaast is in de huiskamers meer aandacht voor vroegsignalering, wat we blijven doorontwikkelen.			
	Voor- en vroegschoolse educatie We ontwikkelen een beleidsplan en een subsidieregeling voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en implementeren deze in afstemming met de betrokken partijen. VVE zet in op het verminderen van (taal)achterstanden bij peuters. Tegelijkertijd heeft het een signalerende functie in de brede zin: het vroegsignaleren van factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van het kind. Dit sluit aan bij het bestuursakkoord 'Samen aan zet!', waarin is opgenomen dat we vroegsignalering breder uitrollen over het Sociaal Domein.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Briels	Samenleving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Het beleidsplan VVE en bijbehorende subsidieregeling hebben wij in december 2022 vastgesteld. Vanaf 2022 ontving de jeugdgezondheidszorg extra middelen ten behoeve van vroegsignalering. Deze middelen waren afkomstig uit het Nationaal Programma Onderwijs. In 2023 hebben we besloten deze middelen toe te kennen voor de gehele looptijd van het Nationaal Programma Onderwijs (t/m juli 2025). Daarnaast heeft u bij de kadernota 2024 besloten om, daarna, deze inzet van de jeugdgezondheidszorg structureel te maken. Uit evaluatie met een afvaardiging van VVE aanbieders blijkt namelijk dat de relatie met vroeg- en voorschoolse voorzieningen is versterkt, wat een positief effect heeft op de ontwikkeling van kinderen. We hebben een overlegstructuur ingericht met zowel de aanbieders van VVE, de jeugdgezondheidszorg en het onderwijs.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
5.04	Het minimabeleid krijgt een stevige impuls met extra aandacht voor vroegsignalering.					
	Sluitende keten schuldhulpverlening Om ervoor te zorgen dat de keten van schuldhulpverlening (variërend van lichte financiële problemen tot en met een wettelijk schuldsaneringstraject) sluitend is, worden de momenteel ontbrekende/onvolledig ingeregelde schakels ingericht. Dat wil zetten dat het maatschappelijk werk erop wordt ingericht dat zij zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin in staat zijn om voor in de keten de benodigde hulp te kunnen verlenen in de vorm van budgetcoaching, budgetbegeleiding en budgetbeheer (niet technisch budgetbeheer want dat zit bij Kredietbank Nederland).Verder wordt, ook in aansluiting op de in voorbereiding zijnde notitie jeugd, een plan ontwikkeld voor de doelgroep jongeren (met schulden). Dit is een	Lopend buiten planning	2021	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Naar aanleiding van de aanbevelingen uit het rapport van de rekenkamercommissie inzake de schuldhulpverlening in Laarbeek is een aantal zaken opgepakt: 1. we hebben een monitor Sociaal Domein, waar het onderdeel schuldhulpverlening ook onderdeel van uitmaakt en er is een dashboard vroegsignalering. 2. Schuldhulpverlening nemen wij mee in de centrale toegang. 3. We zijn gestart met de voorbereidingen voor een nieuw regionaal beleidsplan schuldhulpverlening, welke ook een lokale uitwerking krijgt. 4. Er hebben diverse netwerkbijeenkomsten plaatsgevonden. 5. We zijn gestart met het ontwikkelen van een passend aanbod aan activiteiten voor de doelgroep jongeren. Wij stellen u voor de planning aan te passen naar 2024.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	doelgroep waar we specifieke aandacht aan moeten geven, zeker ook gezien de huidige (corona)situatie. Om te voorkomen dat zij in financiële problemen komen (begint al bij de voorlichting op de basisschool) en als ze financiële problemen/schulden hebben, hoe ze in beeld te krijgen en we ze een passend aanbod kunnen bieden.Tenslotte gaan we in samenhang met de andere leefgebieden en in afstemming met het Sociaal Team Laarbeek in de voorlichtende sfeer een preventief aanbod ontwikkelen. Dit doen we aan de hand van life-events welke (mogelijk) leiden tot een veranderde financiële situatie. We gaan inwoners hier pro-actief over informeren.					
	Maatwerkregeling energiekosten In regionaal verband (GR Peelgemeenten) wordt eind 2022 een pilot van 3 maanden gestart in het kader van de maatwerkregeling energiekosten. Dit om maatwerk te bieden aan mensen die door bijvoorbeeld het faillissement van een energieleverancier of het einde van het energiecontract plotseling met veel hogere energiekosten te maken krijgen en waarbij de eenmalige energietoeslag onvoldoende ondersteuning biedt. Mogelijk dat deze pilot leidt tot een, vooralsnog, structurele regeling.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	03 - 2023
			Toelichting op de status: In het eerste half jaar van 2023 liep de pilot energietoeslag. Bij de evaluatie van de pilot is de conclusie getrokken dat er te weinig gebruik van werd gemaakt. De pilot heeft daarom geen vervolg gekregen.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
5.05	We ontwikkelen de huiskamerprojecten door.					
	Bevorderen integraliteit en eenzaamheidsaanpak In het Bestuursakkoord 'Samen aan Zet' is opgenomen dat de gemeente zich inzet voor een eenzaamheidsaanpak en dat integraliteit een belangrijk thema is. In de afgelopen jaren zijn er huiskamers in Mariahout, Lieshout en Beek en Donk geopend. In iedere huiskamer is een activiteitenprogramma met verschillende thema's ten behoeve van ontmoeting, ontspanning, educatie voor de inwoners van Laarbeek.	Lopend buiten planning	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	10 - 2023
			Toelichting op de status: In alle vier de kernen is een Huiskamer gerealiseerd. In het vierde kwartaal 2023 zijn we gestart met de afronding van de projectopdracht van de lokale aanjager, wat klaar moet zijn in het tweede kwartaal 2024. We maken afspraken met de partners van de Huiskamer over hun rollen, verantwoordelijkheden en onderlinge samenwerking. Dit om de continuïteit van de Huiskamers te borgen. Deze afspraken worden ook in de subsidieafspraken met de partners meegenomen. Wij stellen u voor de planning van deze prestatie te wijzigen naar 2024.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
5.06	Laarbeek blijft inzetten op een 'dementie-vriendelijke gemeente'.					
	Harmonisatie minimaregelingen en bijzondere bijstand In 2022 wordt gestart met de inventarisatie van de minimaregelingen en de bijzondere bijstandsregelingen in de Peelgemeenten om te komen tot een harmonisatie ervan in 2023.	Lopend buiten planning	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	11 - 2023
			Toelichting op de status: In november 2023 heeft u besloten om vanaf 2024 twee minimaregelingen binnen de vijf Peelgemeenten te harmoniseren: de Individuele Inkomenstoeslag en de Regeling Maatschappelijke Participatie. Drie regelingen staan nog op de planning om te harmoniseren: het verhogen van de inkomensgrenzen van de Bijzondere bijstand, de SMI-kinderopvang en de eigen bijdrage Wmo. De bijzondere bijstand is op inhoud al wel geharmoniseerd. In het eerste kwartaal 2024 wordt regionaal afgesproken of en zo ja, op welk moment, de overige regelingen worden geharmoniseerd. Wij stellen u voor om de planning van deze prestatie te wijzigen naar 2024.			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
5.07	De mantelzorger wordt ondersteund en ontlast.					
	Een plan van aanpak opstellen voor de ondersteuning van mantelzorgers In het Bestuursakkoord 'Samen aan Zet' is opgenomen dat mantelzorgers actief worden ondersteund, zodat zij hun mantelzorgtaken langer vol kunnen houden. We willen namelijk overbelasting van mantelzorgers voorkomen. Op dit moment is er geen plan voor mantelzorgondersteuning. In 2023 stellen we, samen met de welzijnsorganisatie, hiervoor een plan op.	Lopend buiten planning	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Het opstellen van het plan voor mantelzorgondersteuning wordt in het tweede kwartaal van 2024 afgerond. Mede op advies van de adviesraad Sociaal Domein hebben we meer aandacht besteed aan inwonerparticipatie. Daardoor liep het proces vertraging op. Wij stellen u voor om de planning van deze prestatie te wijzigen naar 2024.			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
5.09	We zijn ruimhartig in de opvang van statushouders en vluchtelingen.					
	Plan van aanpak statushouders, vluchtelingen, arbeidsmigranten en crisismigranten Met de stijgende aantallen statushouders, vluchtelingen, arbeidsmigranten en crisismigranten maken we een aanpak die zich richt, ambitie uitspreekt en waarin het integrale verband wordt gelegd tussen het veiligheids-, sociaal en ruimtelijk domein.	Lopend buiten planning	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Onze topprioriteit in 2023 lag op het realiseren van geschikte huisvesting. Dit gezien gemeenten vanuit het Rijk een aanzienlijke toename in de huisvesting van statushouders, Oekraïners en mogelijk asielzoekers voor noodopvang toegewezen hebben gekregen. De taakstellingen eind 2023 voor de statushouders en Oekraïners liepen hierdoor binnen planning. Door de val van het kabinet heeft de			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

			Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) vertraging opgelopen en starten we in het eerste kwartaal van 2024 met het opstellen van een plan van aanpak voor deze doelgroepen. Wij stellen u voor om de planning van deze prestatie te wijzigen naar 2024.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
5.13	De energieneutraliteit van gemeentelijke gebouwen wordt aangepakt, hetgeen een forse investering tot gevolg kan hebben. Hierbij wordt niet alleen naar de kosten, maar ook naar de opbrengsten en vervangingsinvesteringen gekeken. De gemeente streeft naar een 55% reductie van de CO2-voetafdruk van haar gemeentelijke gebouwen in 2030 (ten opzichte van 1990). Maatregelen worden bij voorkeur uitgevoerd tijdens natuurlijke vervangingsmomenten.					
	Uitvoeringsprogramma verduurzaming gemeentelijke gebouwen Uitvoeren van verduurzamingsmaatregelen bij het gemeentehuis Beek en Donk en Sportpark De Hut Aarle Rixtel. Een en ander overeenkomstig vastgestelde routekaart.	Alternatieve beleidskeuze	2023	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Bedrijfsvoering	12 - 2023
			Toelichting op de status: De routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed Gemeentelijk vastgoed is gereed. Deze is gepresenteerd aan de commissie en is in februari 2023 door u vastgesteld. De inkoopstrategie (BIZOB) voor de verduurzamingsopgave van ons gemeentehuis wordt in oktober door ons besproken, daarna volgt de aanbesteding. De uitkomst hiervan zal volgens de afgesproken procedure met een raadsvoorstel aangeboden worden om de reeds gereserveerde financiële middelen beschikbaar te stellen. De start van de werkzaamheden is naar verwachting in het tweede kwartaal van 2024. De volgende inkoopstrategie van sportpark De Hut naar verwachting in november met de procedure zoals bij het gemeentehuis omschreven.			
	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed; Meerjarenonderhoudsplan Gemeentelijk vastgoed verduurzamen door het opnemen van duurzaamheid in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP).	Lopend buiten planning	2020	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Bedrijfsvoering	12 - 2023
			Toelichting op de status: Het duurzaam meerjarenonderhoudsplan (MJOP) is in concept gereed (voor 2024 tot en met 2033). Het plan bieden wij u voor vaststelling in september 2024 aan. Wij stellen u voor om de planning van deze prestatie te wijzigen naar 2024.			
Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		**Status**	**Begrotings-jaar**	**Portefeuille-houder**	**Afdeling**	**Laatst vastgestelde planning**
5.14	Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.					
	Nationaal Programma Onderwijs Gemeente Laarbeek heeft van het Rijk middelen ontvangen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) voor haar rol in voorschoolse educatie, primair en voortgezet onderwijs tot en met schooljaar 2024-2025.	Gereed/ afgerond	2023	Wethouder Briels	Samenleving	08 - 2023
			Toelichting op de status: De besteding van de NPO-middelen is opgesplitst in een deel cultuur en een deel jeugdgezondheidszorg. Voor het cultuurdeel heeft een cultuurcoach een plan gemaakt en dit is geborgd binnen de reguliere taken van de welzijnsinstelling.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	Na de evaluatie rondom de inzet van de NPO-middelen tot nu toe, besluiten wij over de inzet van de resterende beschikbare NPO-middelen.		Het andere deel van de middelen is besteed binnen de jeugdgezondheidszorg. Hiervoor heeft u bij het vaststellen van de kadernota besloten deze besteding structureel door te zetten ten behoeve van de versterking van de jeugdgezondheidszorg (GGD).			
	Social Return On Investment In 2022 wordt een plan van aanpak met verschillende scenario's uitgewerkt waarna vervolgens het Social Return on investment (SROI)-beleid wordt geïmplementeerd.	Lopend buiten planning	2022	Wethouder Briels	Samenleving	12 - 2023
			Toelichting op de status: In oktober hebben wij het regionale beleidskader Social Return on investment (SROI) vastgesteld. De bijbehorende dienstverleningsovereenkomst wordt momenteel voorbereid en opgesteld. Behandeling in de colleges van de gemeenten in de Arbeidsmarktregio Helmond-de Peel heeft in het eerste halfjaar van 2024 plaatsgevonden. Het voorstel is om de planning van deze prestatie te wijzigen naar 2024.			
	Betere samenwerking lokaal onderwijs en arbeidsmarkt Afspraken maken met het onderwijs en ondernemers over het ontplooien van lokale initiatieven ter bevordering van een betere afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Afspraken maken met werkgevers in het kader van ons nieuw op te stellen Social Return beleid.	Gereed/ afgerond	2022	Wethouder Briels	Samenleving	01 - 2023
			Toelichting op de status: Begin 2022 is ingestemd met een nieuwe samenwerkingsstructuur in de arbeidsmarktregio Helmond-De Peel en de ontwikkeling van een integraal en regionaal arbeidsmarktbeleid. Onderwijs en werkgevers zijn in de samenwerkingsstructuur vertegenwoordigd via ROC ter AA (als vertegenwoordiger van het onderwijsveld) en VNO-NCW (als vertegenwoordiger van werkgevers). Voor VNO-NCW geldt dat zij werken met een klankbordgroep met 20 regionale ondernemers, waarvan tenminste twee ondernemers uit elke gemeente en een brede sectorale vertegenwoordiging. In oktober 2023 is het regionale beleidskader Social Return on Investment (SROI) vastgesteld.			
	Meer inzicht in aantallen en aard van interventies Ontwikkelen van een monitor Sociaal Domein om meer zicht op data te krijgen, waarbij diverse data uit verschillende bronnen aan elkaar gekoppeld worden. Dat moet in de toekomst mogelijkheden geven tot meer datagedreven werken: het nemen van besluiten en het vaststellen van beleid ondersteund door data in combinatie met praktijkervaring, waardoor feiten en betrouwbare voorspellingen een solide basis vormen. Om optimaal te profiteren van de samenwerking in de Gemeenschappelijke Regeling Peelgemeenten en de efficiëntie die dat oplevert, sluiten we in onze planning aan bij die van de koersagenda 2021-2024. Daarin is de opgave Datagedreven werken opgenomen.	Gereed/ afgerond	2021	Wethouder Briels	Samenleving	12 - 2024
			Toelichting op de status: Vanuit de koersagenda van de Gemeenschappelijke Regeling Peelgemeenten is de opgave Datagedreven werken, waar wij een bijdrage aan leveren, gestart. Vanwege de overlap tussen onze wensen voor een lokale pilot datagedreven werken en de acties waarmee we vanuit de koersagenda regionaal aan de slag gaan, is er voor gekozen om de pilot datagedreven werken niet lokaal op te pakken, maar een plek te geven in de koersagenda. Onze gemeente heeft ambtelijk een actieve inbreng in de projectgroep voor dit onderwerp.			
	Hervormingsagenda jeugd In 2021 heeft het Rijk voor de komende jaren extra middelen aan de gemeente beschikbaar gesteld ter	Lopend binnen planning	2022	Wethouder Briels	Samenleving	09 - 2024
			Toelichting op de status: In juni 2023 is de landelijke Hervormingsagenda Jeugd definitief vastgesteld,			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Voor Laarbeek gaat het in 2022 om een bedrag van € 1,3 miljoen. Daarbij hebben het rijk en de VNG afgesproken begin 2022 te komen tot een hervormingsagenda jeugd. Deze moet leiden tot verbetering van de toegang tot en kwaliteit van jeugdhulp, betere beheersing van de kosten en borging van de beschikbaarheid van jeugdhulp, versterking van het inzicht in het functioneren van het systeem. De landelijke hervormingsagenda zal een uitwerking moeten krijgen in een lokaal plan. Daarvoor zoeken we zoveel mogelijk de verbinding met andere initiatieven zoals het onderzoek naar de invulling van het sociaal team, Koersagenda 2021-2024 GR Peelgemeenten, nationaal programma onderwijs en het op te stellen geactualiseerde beleidsplan sociaal domein.		ondertekend en aangeboden aan de Tweede en Eerste Kamer. In de tweede helft van 2023 hebben we met de GR Peelgemeenten, de inkoopsamenwerking jeugdhulp 'Een 10 voor de jeugd' en de deelnemende gemeenten inzichtelijk gemaakt of we de verschillende acties uit de Hervormingsagenda regionaal of lokaal gaan uitvoeren. Daarbij maken we gebruik van een landelijk implementatieplan, wat in november 2023 is vastgesteld. Wanneer duidelijk is op welk niveau acties worden uitgevoerd, kan een lokaal plan gemaakt worden. Of deze planning haalbaar is, is afhankelijk van landelijke besluitvorming over de te wijzigen Jeugdwet.			
	Herinrichting toegang sociaal domein Samen met de LEVgroep gaan we de toegang tot het sociaal domein opnieuw inrichten, zodat er voor onze inwoners één plek is waar ze met hun vragen rondom sociaal domein terecht kunnen. Dit wordt een gezamenlijke toegang van het sociaal team Laarbeek en de LEVgroep.	Lopend buiten planning	2022	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Met het realiseren van een centrale toegang wordt het gehele sociale domein daarvan afhankelijk. Daarom is het van groot belang dat nieuwe werkprocessen voor iedereen duidelijk zijn. Dit vraagt een goede voorbereiding. In 2023 zijn er verkennende gesprekken met onze ketenpartners gevoerd over de inrichting van de centrale toegang en de bijbehorende werkprocessen. Deze gegevens zijn verwerkt in procesbeschrijvingen. Aan de hand van een aantal fictieve casussen is getest hoe de nieuwe processen in de praktijk werken. Het voorstel is om de planning van deze prestatie te wijzigen naar 2024.			
	Uitvoeren Plan van Aanpak 'normaliseren' In 2021 is een plan van aanpak normaliseren opgesteld. Dit plan van aanpak gaat uit van verschillende sporen: informatie op orde, communicatie, samenwerken met andere partners in het sociaal domein. Het plan heeft tot doel om bewustwording te genereren over het thema 'normaliseren' en van daaruit een cultuurverandering teweeg te brengen. De uitvoering van dit plan en de verschillende sporen vergt een lange adem, waardoor de uitvoering doorloopt in de komende 2 jaar.In 2022 richten we ons vooral op het creëren van bewustwording, door het gesprek aan te gaan met partners in het sociaal domein en met inwoners.	Lopend binnen planning	2022	Wethouder Briels	Samenleving	06 - 2024
			Toelichting op de status: In 2023 hebben we ons vooral gericht op de communicatie die wij als gemeente naar inwoners sturen en hebben we de samenwerking met de andere Peelgemeenten op dit onderwerp versterkt. Dit hebben we gedaan door een gezamenlijk project: 'Anders kijken naar voorzieningen', waar de vraag centraal stond welke voorzieningen normaliserend werken en welke niet. Daarnaast hebben we samen gewerkt aan een communicatietoolkit om de communicatie richting partners in het Sociaal Domein en inwoners op het gebied van normaliseren verder vorm te geven.			
	Inzicht in medicijngebruik in het water en de relatie met gezondheid Zorgkosten lopen op door te veel voorgeschreven medicijnen. Rioolzuivering wordt lastiger door de	Gereed/ afgerond	2021	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	12 - 2023
			Toelichting op de status: In de tweede helft van 2023 hebben we gesproken met Waterschap Aa en Maas			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	hoeveelheid doorgespoelde medicijnresten. In 2021 onderzoeken we welke mogelijkheden er zijn om medicijnresten in water terug te dringen, bijvoorbeeld door in te zetten op specifiekere uitgifte van medicijnen door apotheken. Ook wordt onderzocht welke relatie gezondheid bevorderende interventies hebben op de medicijnresten in water (a.d.h.v. wijkwatermetingen door het waterschap Aa en Maas).		en Vitalzone Instituut. Naar aanleiding van deze gesprekken en het opgemaakte voorstel voor onderzoek naar medicijngebruik in Laarbeek hebben we besloten om vanwege de onduidelijkheden, beperkte meerwaarde en kosten/capaciteit dit project niet verder uit te voeren.			
	Inclusieve samenleving Een interactief doorontwikkeld inclusiebeleid dat is uitgewerkt in een Lokale Inclusie Agenda en een actieplan. Gemeentelijk beleid waarin direct wordt uitgegaan van 'de toegang en bruikbaarheid voor iedereen' in plaats van 'toegang en bruikbaarheid voor de gemiddelde gebruiker'. Toegankelijke voorzieningen in de gemeente voor inwoners met een beperking. De voorbereiding is gestart in 2021. Er is onderzocht wat er nodig is om te voldoen aan de plicht tot het hebben van een Lokale Inclusie Agenda. Naast deze Lokale Inclusie Agenda stimuleren we wel al activiteiten die bijdragen aan een meer inclusieve samenleving. In het subsidieprogramma 2021-2023 heeft het onderwerp inclusie nadrukkelijk een plek gekregen.	Gereed/ afgerond	2020	Wethouder Slaets-Sonneveldt	Samenleving	09 - 2023
			Toelichting op de status: De lokale inclusie agenda heeft een plek gekregen in het beleidsplan Sociaal Domein 2023-2026. Dit beleidsplan is vastgesteld op 31 augustus 2023. In het beleidsplan Sociaal Domein 2023-2026 is opgenomen dat alle inwoners gelijke kansen krijgen om mee te doen, we willen de kloof tussen arm en rijk verkleinen en verenigingen en organisaties versterken. Dit doen we door het verstrekken van éénmalige subsidies die hier aan bijdragen, bieden van overzicht van toegankelijke voorzieningen en het toegankelijk maken van gebouwen. Bij nieuwe initiatieven wordt inclusie als uitgangspunt genomen voor de beoordeling.			
	Uitwerking van een dorpsplan aardgasvrij Dorpsplan aardgasvrij uitwerken voor de dorpskern van Mariahout. Dit doen we in samenspraak met inwoners. Het dorpsplan bestaat uit vier hoofdcomponenten: participatie en communicatie, techniekkeuze en uitvoeringsstrategie, inzicht in kosten en inzicht in meekoppelkansen. Voor een definitieve techniekkeuze en inzicht in de kosten is verdiepend onderzoek noodzakelijk.	Lopend buiten planning	2022	Wethouder Briels	Leefomgeving	12 - 2024
			Toelichting op de status: In de gehele gemeente wordt ingezet op kleine energiebesparende maatregelen. De doelgroep met een laag inkomen krijgt daarbij extra ondersteuning van de gemeente. Dit vraagt om een langjarige programmatische doelgroepen aanpak. Voor het verwezenlijken van de grotere energiebesparende maatregelen nemen we deel aan het regionale project de Groene Zone Isoleren en het Nationaal Isolatie Programma. Ondertussen wordt onderzocht welke technische oplossing(en) voor de kern/wijk haalbaar is (zijn) (rekening houdende met de mogelijkheden op het elektriciteitsnetwerk). Wij stellen u voor de planning aan te passen naar 2024.			
	Opstellen van een Lokale Educatieve Agenda Gemeenten hebben de wettelijke opdracht om jaarlijks te overleggen met schoolbesturen en kinderopvangorganisaties over een aantal onderwerpen, zoals bijvoorbeeld het tegengaan van onderwijsachterstanden en het bevorderen van integratie. De Lokaal Educatieve Agenda (LEA) is een instrument dat helpt om dit verplichte overleg inhoud te geven en tot	Nog niet gestart binnen planning	2023	Wethouder Briels	Samenleving	06 - 2024
			Toelichting op de status: Het opstellen van de Lokaal Educatieve Agenda staat gepland voor 2024.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	gezamenlijke afspraken te komen. In 2023 stellen we een LEA op.					
	Leerplichtbeleid In 2023 starten we met het actualiseren van het leerplichtbeleid.	Nog niet gestart binnen planning	2023	Wethouder Briels	Samenleving	07 - 2024
			Toelichting op de status: Het opstellen van leerplichtbeleid staat gepland voor 2024.			
	Leerlingenvervoer In 2023 starten we met het actualiseren van de verordening leerlingenvervoer. Dit zal in 2024 worden afgerond.	Lopend binnen planning	2023	Wethouder Briels	Samenleving	12 - 2024
			Toelichting op de status: In 2023 hebben we een inventarisatie uitgevoerd van de aan te passen onderdelen van de verordening leerlingenvervoer.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Beleidsindicatoren

In dit jaarverslag presenteren wij de verplichte BBV-indicatoren per programma. De opgenomen gegevens zijn gebaseerd op de landelijke database van Waarstaatjegemeente.nl. De hier getoonde cijfers lopen, doordat niet alle gemeenten even snel de informatie verschaffen, meestal achter, soms zelfs jaren. Indien opgenomen hebben wij de uitkomsten van onze gemeente afgezet tegen de uitkomsten van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	Verplicht volgens BBV j/n	Meeteenheid	Actualiteit	Laarbeek	Gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Absoluut verzuim	Ja	per 1.000 leerlingen	2022	4,1	4,5
Banen	Ja	per 1.000 inwoners van 15- 64 jaar	2022	621,8	694,5
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Ja	per 10.000 inwoners	2022	610	Geen data
Hernieuwbare elektriciteit	Ja	%	2021	15,3	onbekend
Jongeren met een delict voor de rechter	Ja	%	2022	1	1
Jongeren met jeugdbescherming	Ja	%	2023	0,7	Geen data
Jongeren met jeugdhulp	Ja	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	9,2	10,1
Jongeren met jeugdreclassering	Ja	%	nvt	Geen data	Geen data
Kinderen uit uitkeringsgezinnen	Ja	%	2022	3	3
Lopende re-integratievoorzieningen	Ja	per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	2023	76,9	146,7
Netto arbeidsparticipatie	Ja	%	2023	74,3	73,7
Niet sporters	Ja	%	2022	45,2	47,9
Omvang huishoudelijk restafval	Ja	Kg/inwoners	2022	49	108
Personen met een bijstandsuitkering	Ja	per 10.000 inwoners	2023	147,4	173,7
Relatief verzuim	Ja	per 1.000 leerlingen	2022	11	18

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Ja	%	2022	1,4	1,8
Werkloze jongeren	Ja	%	2022	Geen data	1

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Financiën

Onderstaande tabel geeft de lasten, baten inclusief mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Lasten	26.987	31.378	28.674	2.704
4.2	Onderwijshuisvesting	429	429	360	70
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.036	1.231	1.146	85
5.1	Sportbeleid en activering	226	1.010	653	357
5.2	Sportaccommodaties	1.104	1.186	1.155	31
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	206	210	174	36
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.781	6.546	4.906	1.640
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.910	3.242	2.995	246
6.3	Inkomensregelingen	6.228	7.715	7.351	364
6.4	WSW en beschut werk	2.534	619	615	3
6.5	Arbeidsparticipatie	206	285	215	70
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	896	908	816	92
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+		30	14	16
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	1.350	1.241	1.225	16
6.71B	Begeleiding (WMO)	681	570	614	-44
6.71C	Dagbesteding (WMO)		201	203	-2
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	202	172	121	51
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	1.227	1.381	1.432	-51
6.72B	Jeugdhulp behandeling	175	669	501	168
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	537	595	560	35
6.73A	Pleegzorg		232	221	11
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	1.708	878	1.016	-138
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf		346	415	-69
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	292	235	580	-345
6.74C	Gesloten plaatsing	44	52	16	36
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		50	50	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

6.82A	Jeugdbescherming	337	321	324	-2
6.82B	Jeugdreclassering		23	27	-4
7.1	Volksgezondheid	879	1.001	968	33
	Baten	5.314	10.609	10.605	-4
4.2	Onderwijshuisvesting	305	305	305	
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	333	534	452	-82
5.1	Sportbeleid en activering	80	954	877	-77
5.2	Sportaccommodaties	273	255	286	30
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	13	13	12	-1
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	459	3.303	3.582	279
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	93	265	192	-73
6.3	Inkomensregelingen	3.665	4.222	4.224	3
6.5	Arbeidsparticipatie		36	36	
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	93	93	53	-41
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		586	586	
7.1	Volksgezondheid		42		-42
	Resultaat	**-21.673**	**-20.769**	**-18.069**	**2.700**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Analyse verschillen

Leeswijzer bij de verschillenverklaring per taakveld:

- In de toelichting op de verschillen per taakveld wordt een ondergrens van € 40.000 gehanteerd, in lijn met de "Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2023".
- Een voordeel wordt aangeduid met een "V", een nadeel met "N".
- Een incidenteel verschil wordt aangeduid met een "I", een structureel verschil met "S".

Taakveld en toelichting	Verschil	V/N	I/S
4.2 Onderwijshuisvesting			
Lasten	**70**	**V**	
Overige verschillen Het verschil binnen dit taakveld wordt vooral veroorzaakt door de lagere kapitaallasten.	70	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken			
Lasten	**85**	**V**	
Overig verschillen	13	V	I
Leerlingenvervoer In 2023 hebben minder leerlingen gebruik gemaakt van het leerlingenvervoer dan verwacht. In september 2023 is gestart met opstapplekken. Daarnaast zijn ouders gestimuleerd om hun kind zelf naar school te brengen in plaats van gebruik te maken van aangepast vervoer. Dit heeft ook tot een kostenbesparing geleid. Het betreft een incidenteel voordeel, omdat deze kostenbesparing voor de toekomst al is bijgesteld.	72	V	I
Baten	**-82**	**N**	
Overige verschillen	-4	N	I
Lokaal onderwijsbeleid Voor het bestrijden van onderwijsachterstanden krijgen we middelen van het Ministerie van OCW. Gedurende het jaar 2023 is deze beschikking aangepast waardoor een verschil ontstaat ten opzichte van de begroting.	29	V	I
Specifieke uitkering Nationaal Programma Onderwijs (NPO) De specifieke uitkering kan ingezet worden in de periode tot 1 juli 2025. In 2023 zijn nog niet alle financiële middelen besteed. In de periode 2024 tot 1 juli 2025 wordt € 100.000 ingezet voor maatwerk jeugdgezondheidszorg, welke onder het taakveld Toegang en eerstelijnsvoorzieningen verantwoord wordt. Voor het bedrag wat dan nog resteert, maken wij een plan.	-107	N	I
5.1 Sportbeleid en activering			
Lasten	**357**	**V**	
Overige verschillen	9	V	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Specifieke uitkering Sportakkoord De besteding van deze middelen is gemandateerd naar de stuurgroep Vitaal Laarbeek. Met dit budget ondersteunt de stuurgroep bijvoorbeeld kleine initiatieven op het gebied van sport, bewegen en preventie. Dit jaar zijn er nagenoeg geen aanvragen geweest. Nu deze specifieke uitkering afloopt, moeten de teveel ontvangen rijksmiddelen worden terugbetaald.	61	V	I
Regeling brede SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) In 2023 hebben wij voor de uitvoering van doelen uit het GALA van het Rijk specifieke middelen ontvangen via de brede SPUK. Wij gaven al uitvoering aan diverse onderdelen, waarvoor al dekking aanwezig is via andere posten uit de begroting.	287	V	I
Baten	**-77**	**N**	
Specifieke uitkering Sportakkoord Van het Rijk ontvangen we tot en met 2023 een specifieke uitkering Sportakkoord. Eind 2023 loopt deze regeling af en moeten niet-bestede middelen terugbetaald worden aan het Rijk.	-57	N	I
Regeling brede SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) In 2023 ontvingen we vanuit het Rijk een specifieke uitkering voor het GALA. Van de niet-bestede middelen in 2023 mag op onderdelen maximaal 20% overgeheveld worden naar 2024.	-38	N	I
Overige verschillen	18	V	I
5.2 Sportaccommodaties			
Lasten	**31**	**V**	
Toezicht- en beheerkosten d'n Ekker Het belangrijkste verschil betreft een bedrag van € 38.000 (structureel) vanwege de dubbele verwerking van een begrotingswijziging in de 1e tussenrapportage 2023 (bijstelling vanwege indexering en aanpassing btw-labelling).	49	V	I
Overige verschillen Het verschil wordt onder meer veroorzaakt door afwijkingen betreffende de kapitaallasten en energiekosten.	-18	N	I
Baten	**30**	**V**	
Overige verschillen De baten wijken op diverse posten voor kleinere bedragen af. Het gata hierbij onder andere om huren, bijdrage voor energiekosten en vergoedingen voor schades.	30	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie			
Lasten	**1.640**	**V**	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Wet inburgering De specifieke uitkering die we van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van inburgering wordt voorlopig gebaseerd op een schatting van het aantal te verwachten inburgeringsplichtige inwoners. Er wordt afgerekend op basis van de realisatie. Daarnaast is een gedeelte van het overschot op de programmakosten voor inburgering bedoeld om inburgeraars die in 2023 zijn gestart met hun inburgeringstraject, hun inburgering af te laten maken in 2024 en 2025. We ontvangen het budget per inburgeringsplichtige namelijk in één keer bij start, terwijl een inburgeringstraject een langere looptijd heeft dan één jaar. De niet-bestede middelen van de specifieke uitkering worden doorgeschoven naar 2024. Naast de specifieke uitkering voor de uitvoering van inburgering, ontvangen we van het Rijk ook een budget voor uitvoeringskosten. Overschotten op dat budget vanuit eerdere jaren waren, vanwege onzekerheid over de benodigde implementatiekosten, overgeheveld naar 2023. Uiteindelijk heeft dit minder kosten met zich meegebracht dat verwacht.	205	V	I
Overige verschillen Het grootste overige verschil betreft lagere kapitaallasten.	147	V	I
Stimuleren initiatieven vanuit de samenleving Dit budget is bedoeld om initiatieven uit de samenleving aan te jagen en te stimuleren. In 2023 hebben we een nieuw beleidsplan sociaal domein opgesteld, waardoor het daadwerkelijk stimuleren van initiatieven minder prioriteit gekregen heeft. We willen immers die initiatieven stimuleren die op ons beleid passen. Daarom is hier incidenteel minder op uitgegeven in 2023.	21	V	I
Plan van aanpak normaliseren Vanwege de samenwerking met de Peelgemeenten heeft de lokale uitvoering van het plan van aanpak normaliseren vertraging opgelopen. De samenwerking zorgt echter juist voor versterking op het onderdeel normaliseren, waardoor de vertraging te verantwoorden is. Daarom is niet het gehele budget in 2023 besteed.	24	V	I
GGZ in de wijk De inzet van GGZ in de wijk is in 2023 geëvalueerd en opnieuw ingezet. Vanwege de latere opstart dan verwacht zijn de kosten in 2023 lager uitgevallen dan begroot. Ook zijn nog niet alle facturen voor 2023 ontvangen.	34	V	I
Centrale toegang De implementatie van de centrale toegang heeft vertraging opgelopen. In 2023 is het raamwerk voor de centrale toegang uitgewerkt, maar de invoering van de centrale toegang vindt plaats in 2024. Daarom zijn er in 2023 nog geen kosten gemaakt voor de centrale toegang.	60	V	I
Groepsaanbod Wmo Dit budget is bedoeld om initiatieven die collectieve activiteiten bevatten, aan te jagen en te stimuleren. In 2023 is hiervan eenmalig minder gebruik gemaakt dan begroot. Dit heeft te maken met het ontwikkelen van beleid hierop in 2023.	42	V	I
Vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) Bij de vaststelling van de subsidies VVE 2022 heeft er een terugvordering plaats gevonden. Dit bedrag heeft geleid tot een eenmalig voordeel in 2023. Daarnaast was er budget gereserveerd voor de uitvoering van een monitor VVE. Vanwege capaciteitsproblemen heeft deze niet plaatsgevonden. Het betreft structurele monitoring die wel in 2024 en verder zal worden ingezet.	48	V	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Opvang ontheemden uit Oekraïne Wij hebben ons ingezet voor de wettelijke taak en de maatschappelijke verantwoordelijkheid in het opvangen van ontheemden uit Oekraïne. We hebben hierin constant efficiënt gehandeld: een goed, humaan onderkomen voor het aantal Oekraïners die we volgens onze taakstelling een verblijf moeten bieden. De exploitatiekosten zijn hierdoor laag gebleven. In 2023 is een bedrag van € 1.058.000 niet besteed. Bij de resultaatbestemming kunt u een keuze maken hoe dit overschot in te zetten.	1.059	V	I
Baten	**279**	**V**	
Opvang ontheemden uit Oekraïne De rijksbijdrage is € 390.000 hoger.	390	V	I
Overige verschillen	-111	N	I
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen			
Lasten	**247**	**V**	
Maatwerk jeugdgezondheidszorg In 2023 heeft u besloten om structureel meer uren jeugdgezondheidszorg in te zetten. Voor de periode tot juli 2025 wordt dit betaald uit de extra financiële middelen die we van het Rijk ontvangen hebben via de specifieke uitkering Nationaal Programma Onderwijs (NPO).	75	V	I
Eerstelijnsloket jeugd Er is in 2023 voor onze gemeente geen PraktijkOndersteuner Huisarts Geestelijke Gezondheidszorg Jeugd (POH GGZ-Jeugd) geweest. Zie ook de baten.	73	V	I
Structurele risicobuffer zorgkosten Sociaal domein (Wmo, jeugdhulp en BMS) De risicobuffer kan ingezet worden als dekkingsmiddel voor het totaal aan gestegen zorgkosten.	42	V	I
Stelpost Jeugd Er waren in 2023 geen beleidsmatige ontwikkelingen die vroegen om inzet van het budget vanuit de stelpost jeugd. Met de begroting 2024 is het resterende budget structureel ingezet om nieuwe beleidsontwikkelingen te bekostigen. Daarmee is het structurele saldo van de stelpost jeugd € 0.	33	V	I
Overige verschillen	24	V	I
Baten	**-73**	**N**	
Eerstelijnsloket jeugd Er is in 2023 voor onze gemeente geen PraktijkOndersteuner Huisarts Geestelijke Gezondheidszorg Jeugd (POH GGZ-Jeugd) geweest. Er was een bedrag geraamd welke de huisartsen aan de gemeente Laarbeek zouden betalen, maar deze komt hiermee te vervallen.	-73	N	I
6.3 Inkomensregelingen			
Lasten	**367**	**V**	
Schuldhulpverlening door LEVgroep Bij de begroting hebben wij rekening gehouden met een standaard indexeringspercentage voor de subsidie aan de LEVgroep voor uitvoering schuldhulpverlening. Bij de subsidieaanvraag bleek dit niet geheel nodig, waardoor we minder kosten hebben gemaakt dan begroot. Op basis hiervan is minder subsidie verleend.	30	V	I
Harmonisatie minimaregelingen De harmonisatie, met daaraan verbonden hogere programmakosten, zou medio 2023 ingaan. Uiteindelijk vindt gedeeltelijke invoering plaats per 1 januari 2024, dit levert een incidenteel voordeel in 2023 op.	147	V	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Overige verschillen	-25	N	I
Eenmalige energietoeslag In 2023 heeft vanuit het Rijk achteraf nog een compensatie plaatsgevonden van € 115.000 in verband met de meer gemaakte kosten eenmalige energietoeslag 2022. Daarnaast zijn de werkelijke uitbetalingen eenmalige energietoeslag 2023 € 100.000 lager dan de hiervoor vanuit het Rijk beschikbaar gekregen middelen.	215	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie			
Lasten	**70**	**V**	
Overige verschillen	-2	N	I
Aanjager huiskamers Om de huiskamers op te starten is een externe aanjager ingezet. Deze heeft in 2023 minder uren ingezet dan vooraf als benodigd was ingeschat.	16	V	I
Lokale aanjager Social Return On Investment (SROI) Regionaal is een nieuw beleid SROI opgesteld. Daarbij is een nieuwe rol van lokale aanjager geïntroduceerd. Deze start echter pas later. Voor de bekostiging daarvan wordt vanaf 2024 deze stelpost ingezet	10	V	I
Lokale deel van het re-integratiebudget Voortuitlopend op het structureel onderbrengen van het budget bij Senzer is in 2023 het budget niet besteed. Daarnaast heeft het inzetten van het budget in 2023 voor incidentele projecten geen prioriteit gekregen 2023 € 100.000 lager dan de hiervoor vanuit het Rijk beschikbaar gekregen middelen.	46	V	I
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)			
Lasten	**92**	**V**	
Minder gebruik van maatwerkvoorzieningen (Wmo) In 2023 zijn er minder individuele voorzieningen ingezet. Dit sluit aan bij onze visie op normaliseren en inzet eigen kracht, zoals verwoord in het beleidsplan sociaal domein.	92	V	I
Baten	**-41**	**N**	
Overige verschillen	4	V	I
Eigen bijdrage Wmo Er zijn minder individuele voorzieningen Wmo toegekend dan verwacht. Daardoor is de geïnde eigen bijdrage ook lager.	-45	N	I
6.71B Begeleiding (WMO)			
Lasten	**-44**	**N**	
In 2023 zagen we een kleine daling in het aantal cliënten met een beschikking voor Wmo-begeleiding groep. Daar tegenover stond een stijging in het aantal cliënten met een beschikking voor Wmo-begeleiding individueel. Deze vorm van zorg moest ingezet worden vanwege een toename van complexiteit van zorg. Dit brengt hogere kosten per cliënt met zich mee.	-44	N	I
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)			
Lasten	**51**	**V**	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Inzet uitzonderlijk maatwerkbudget Er wordt steeds meer gewerkt via de doorbraakmethode, waarbij er andersoortige ondersteuning wordt geboden dan via gecontracteerde of gesubsideerde ondersteuning beschikbaar. Met een kleine impuls wordt de situatie in het gezin zo doorbroken, dat er uiteindelijk niet de duurdere geindiceerde zorg nodig is. Deze werkwijze vraagt van het sociaal team Laarbeek en partners een andere manier van denken en werken en het kost tijd om deze eigen te maken. Ten opzichte van 2022 is er al meer middels de doorbraakmethode gewerkt. Wanneer we meer gebruik maken van deze methode maken we minder kosten op andere budgetten.	51	V	I
6.72A Jeugdhulp begeleiding			
Lasten	**-51**	**N**	
Overige kleine verschillen	-2	N	I
Andere wijze van inkoop jeugdhulp Met ingang van 2023 zijn de nieuwe inkoopcontracten gesloten. Dat betekent onder andere dat er bij complexe zorg met verblijf geen 'all in-tarief' meer wordt gerekend, maar dat bekostiging van begeleiding en verblijf uit elkaar getrokken zijn. Dit brengt een stijging van de kosten voor jeugdhulp begeleiding met zich mee.	-49	N	I
6.72B Jeugdhulp behandeling			
Lasten	**168**	**V**	
Overige verschillen	-18	N	I
Nieuwe contracten jeugdhulp Met ingang van 2023 zijn er nieuwe contracten jeugdhulp afgesloten. Een aantal vormen van behandeling die voorheen vielen onder de bekostiging vanuit het budget jeugdhulp behandeling worden nu gezien als hoogcomplexe jeugdhulp. Bekostiging daarvan vindt plaats vanuit het budget Jeugdhulp met verblijf. De kostenstructuur is dus anders geworden.	186	V	I
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig			
Lasten	**-138**	**N**	
Hogere kosten pleegzorg Voor pleegzorg is per 1 januari 2023 een extra tariefstijging doorgevoerd vanwege de verhoging van de landelijke pleegzorgvergoeding. Daarnaast zien we in 2023 inzet van duurdere vormen van inzet woonvoorzieningen. Er is een verschuiving van pleegzorg naar gezinshuizen en woongroepen.	-138	N	I
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf			
Lasten	**-69**	**N**	
Inzet van zwaardere trajecten In 2023 zijn steeds meer hulpvragen opgepakt door het sociaal team Laarbeek zelf, waardoor er een afname te zien is in het aantal beschikkingen voor lichtere trajecten. Daar tegenover staat een stijging in het aantal beschikkingen voor zware trajecten. De complexiteit van hulpvragen is toegenomen.	-69	N	I
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf			
Lasten	**-345**	**N**	
Crisishulp De inzet van crisishulp in 2023 was hoger dan in 2022.	-62	N	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Contracten jeugdhulp Met ingang van 2023 zijn er nieuwe contracten jeugdhulp afgesloten. Een aantal vormen van behandeling die voorheen vielen onder de bekostiging vanuit het budget jeugdhulp behandeling worden nu gezien als hoogcomplexe jeugdhulp. Bekostiging daarvan vindt plaats vanuit het budget Jeugdhulp met verblijf. De kostenstructuur is dus anders geworden.	-165	N	I
Landelijk ingekochte zorg Landelijk ingekochte zorg is dure zorg, waarvoor geen alternatieven zijn. Verwijzing vindt meestal plaats door wettelijk verwijzers of opgelegd door de rechter. Deze zorg moet dus ingezet worden. Hierdoor heeft een kleine stijging in aantal cliënten een groot effect op de kosten.	-118	N	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Reservemutaties

Onderstaande tabel geeft de mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Storting in reserves	**15**	**541**	**541**	
4.3	**Onderwijsbeleid en leerlingzaken**		**109**	**109**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		109	109	
5.1	**Sportbeleid en activering**	**15**	**79**	**79**	
	Reserve accommodatiebeleid	15	15	15	
	Reserve Budgetoverhevelingen		64	64	
6.1	**Samenkracht en burgerparticipatie**		**156**	**156**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		156	156	
6.2	**Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**		**86**	**86**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		86	86	
6.3	**Inkomensregelingen**		**61**	**61**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		61	61	
6.82	**Geëscaleerde zorg 18-**		**50**	**50**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		50	50	
	Onttrekking aan reserves	**624**	**1.866**	**1.866**	
4.2	**Onderwijshuisvesting**	**305**	**305**	**305**	
	Reserve Afschrijvingen	305	305	305	
4.3	**Onderwijsbeleid en leerlingzaken**	**107**	**199**	**199**	
	Reserve Afschrijvingen	107	107	107	
	Reserve Budgetoverhevelingen		81	81	
	Reserve Resultaatbestemming		12	12	
5.1	**Sportbeleid en activering**		**113**	**113**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		64	64	
	Reserve Decentralisaties Sociaal Domein		49	49	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

5.2	**Sportaccommodaties**	**70**	**70**	**70**
	Reserve Afschrijvingen	70	70	70
6.1	**Samenkracht en burgerparticipatie**	**92**	**294**	**294**
	Reserve Afschrijvingen	77	77	77
	Reserve Budgetoverhevelingen		185	185
	Reserve Decentralisaties Sociaal Domein	15	15	15
	Reserve Resultaatbestemming		17	17
6.2	**Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**		**192**	**192**
	Reserve Budgetoverhevelingen		99	99
	Reserve Resultaatbestemming		93	93
6.3	**Inkomensregelingen**	**50**	**607**	**607**
	Algemene reserve	24	24	24
	Reserve Budgetoverhevelingen		162	162
	Reserve Corona (Covid-19)	26	26	26
	Reserve Resultaatbestemming		394	394
6.5	**Arbeidsparticipatie**		**36**	**36**
	Reserve Budgetoverhevelingen		30	30
	Reserve Resultaatbestemming		6	6
6.82	**Geëscaleerde zorg 18-**		**50**	**50**
	Reserve Budgetoverhevelingen		50	50
7.1	**Volksgezondheid**			
	Reserve Budgetoverhevelingen			
	Totaal reservemutaties	**609**	**1.325**	**1.325**

bedragen x € 1.000

Toelichting reservemutaties	Storting 2023	Onttrekking 2023
Reserve accommadatiebeleid		
Structurele storting vanuit het taakveld sportbeleid en activering	15	
Reserve Budgetoverheveling		
Budgetten in programma 5 zijn overgeheveld van 2023 naar 2024. Dit verloopt budgetneutraal via deze reserve	526	
	93	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Budgetten in programma 5 zijn overgeheveld van 2022 naar 2023. Dit verloopt budgetneutraal via deze reserve		671
Algemene reserve		
Dekking tekort Senzer		24
Reserve afschrijvingen		
Deze reserve wordt gebruikt als dekking van kapitaallasten van bepaalde investeringen in programma 5		559
Reserve corona		
Dekking herorientatie en schuldhulpverlening aan ondernemers (bron kadernota 2022)		26
Reserve decentralisatie sociaal domein		
Dekking bestuursopdracht zwemmen		49
Dekking plan normaliseren		15
Reserve resultaatbestemming		
Resultaatbestemming jaarrekening 2022: Leerlingenvervoer Oekraine (december circulaire)		12
Resultaatbestemming jaarrekening 2022: Uitvoeringskosten a.g.v. hogere instroom in Bbz (december circulaire)		3
Resultaatbestemming jaarrekening 2022: Energietoeslag voorschot toeslag 2023 (december circulaire)		391
Resultaatbestemming jaarrekening 2022: Breed offensief, implementatie voorstellen (december circulaire)		6
Resultaatbestemming jaarrekening 2022: Versterken sociale basis (december circulaire)		17
Resultaatbestemming jaarrekening 2022: Compensatieregeling Voogdij 18+ (december circulaire)		93
Totaal reservemutaties	541	1.866

Investeringen

Onderstaande tabel geeft voor de investeringen het budget en uitputting per 31 december weer.

bedragen x € 1.000

Jaar	Investering	Toelichting	Begroting	Rekening	Verschil	Verwacht jaar afsluiting	Afsluiting ja/nee
2023	Verduurzaming gemeentehuis-Zonnepanelen	Het project komt in 2024 tot uitvoering.	241	0	241	2024	nee
2023	Verduurzaming gemeentehuis-Overige kosten	Het project komt in 2024 tot uitvoering.	755	25	730	2024	nee

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

2023	Verduurzaming sportpark De Hut-Zonnepanelen	De aanbesteding voor dit project vindt in 2024 plaats.	52	0	52	2025	nee
2023	Verduurzaming sportpark De Hut-Overige kosten	De aanbesteding voor dit project vindt in 2024 plaats.	443	0	443	2025	nee

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten	Gemeenschappelijke regeling
GGD Brabant Zuidoost	Gemeenschappelijke regeling
Senzer	Gemeenschappelijke regeling

Meer informatie over deze verbonden partijen staat in het overzicht Verbonden partijen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Programma 6 Financiën en bedrijfsvoering

Portefeuillehouder

Burgemeester De Boer
Wethouder Briels

Bestuursakkoord 2022 - 2026

Financiën
De gemeente Laarbeek is een financieel gezonde gemeente. We hebben een kwalitatief hoog voorzieningenniveau en toch is het tot nu toe gelukt om een meerjarig sluitende begroting en een ruim weerstandsvermogen te hebben en op te bouwen. De komende raadsperiode streven we ernaar om deze goede financiële situatie te behouden dan wel te verbeteren. We blijven investeren in de gemeenschap en willen de huidige leefkwaliteit behouden dan wel versterken. Afgezien van de reguliere inflatiecorrecties, willen we echter terughoudend omgaan met lastenverhoging.

Bedrijfsvoering
Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" is er door gemeente en gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te zijn, die bovendien geen beleidsarme beheer- of regiegemeente is. De gemeente heeft de afgelopen jaren vooral ingezet op een slanke en slagvaardige organisatie. Het is nodig onze personeelsformatie en de bedrijfsvoering mee te laten groeien in een nieuw tijdsperspectief om de organisatie en de medewerkers slagvaardig te houden.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Speerpunten

Afspraken uit de begroting 2023

6.01 We zijn terughoudend met het verhogen van de lasten voor onze inwoners.

6.02 We blijven investeren in het behoud van ons hoge voorzieningenniveau, met een realistische blik op mogelijkheden, onmogelijkheden en goed uit te leggen overwegingen. Onroerend Zaak Belasting is niet bij voorbaat sluitpost van de begroting. Er dient een balans te zijn tussen opbrengsten, kosten en het voorzieningenniveau in onze kernen.

6.03 De gemeente investeert - aangetoond door een goede onderbouwing - in het personeelsbestand en de bedrijfsvoering, zodat die in evenwicht zijn met de maatschappelijke opgaven en taken van deze tijd.

6.04 We sturen actief op het grondbedrijf vanuit een brede totaalblik (niet per project), met een goede balans tussen beleidsdoelstellingen en financiële positie.

6.05 We zetten in op verantwoord actief grondbeleid.

6.06 We streven naar meer kostendekkende heffingen en retributies.

6.07 De invoering van verblijfsbelasting wordt versneld ingevoerd per 2024.

6.08 We zoeken naar mogelijkheden om een herstructureringsfonds of een vereveningsfonds in het leven te roepen voor het realiseren van sociale woningbouw.

6.09 Er wordt gekeken naar de financiële en praktische mogelijkheden om rioolheffing te baseren op werkelijk waterverbruik.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De in de toelichting opgenomen voorstellen voor bijvoorbeeld de aanpassing van de plandatum verwerken wij voor 2024 op basis van uw besluitvorming bij deze Jaarstukken.

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
6.03	De gemeente investeert - aangetoond door een goede onderbouwing - in het personeelsbestand en de bedrijfsvoering, zodat die in evenwicht zijn met de maatschappelijke opgaven en taken van deze tijd.					
	Doorontwikkeling ICT - informatiebeveiliging en privacy In 2023 behalen we de gestelde doelen uit het verlengde uitvoeringsplan. Daarnaast bepalen we de ambitie voor de toekomst en vertalen we deze in de Kadernota 2024 in concrete plannen.	Gereed/ afgerond	2023	Burgemeester De Boer	Samenleving	12 - 2023
			Toelichting op de status: Wij hebben samen met de gemeente Gemert-Bakel het informatiebeveiligingsbeleid geactualiseerd. Er zijn een aantal beleidsvoornemens uit voorgaande jaren nog niet gerealiseerd. We erkennen dat we een uitdaging hebben voor het opzetten van een informatiebeveiligingsmanagementsysteem om te voldoen aan de BIO-standaard. In de Kadernota 2024 is een voorstel uitgewerkt ten aanzien van de structurele en incidentele benodigde middelen. Er is een plan van aanpak opgesteld, waarbij zaken met hoogste prioriteit als eerste worden opgepakt in 2024. De voortgangsrapportage hierover vindt plaats via de paragraaf Bedrijfsvoering, onderdeel "informatiebeveiliging en privacy". Daarom wordt deze prestatie in de jaarrekening 2023 afgerond.			

Wat hebben we er voor gedaan in 2023?		Status	Begrotings-jaar	Portefeuille-houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning
6.07	De invoering van verblijfsbelasting wordt versneld ingevoerd per 2024.					
	Onderzoek invoering verblijfsbelasting Na een nieuw arbeidsmigrantenbeleid en de uitfasering van corona-effecten op de ondernemers, wordt in 2024 aan de raad een voorstel voorgelegd over de mogelijke invoering van verblijfsbelasting (toeristenbelasting) per 1 januari 2025. Als basis hiervoor zal een onderzoek worden uitgevoerd waarin de te verwachten opbrengsten worden afgewogen tegen de mogelijke (beheersmatige) gevolgen en de impact op ondernemers en belastingplichtigen (toeristen en arbeidsmigranten).	Lopend binnen planning	2022	Wethouder Briels	Bedrijfsvoering	12 - 2024
			Toelichting op de status: In de begroting 2023 is voorgesteld om met externe ondersteuning inzichtelijk te maken wat de consequenties en vereisten zijn bij versnelde invoering. Daarna volgt verdere besluitvorming en uitwerking.			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Beleidsindicatoren

In dit jaarverslag presenteren wij de verplichte BBV-indicatoren per programma. De opgenomen gegevens zijn gebaseerd op de landelijke database van Waarstaatjegemeente.nl. De hier getoonde cijfers lopen, doordat niet alle gemeenten even snel de informatie verschaffen, meestal achter, soms zelfs jaren. Indien opgenomen hebben wij de uitkomsten van onze gemeente afgezet tegen de uitkomsten van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	Verplicht volgens BBV j/n	Meeteenheid	Actualiteit	Laarbeek	Gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Apparaatskosten	Ja	Kosten per inwoner	nvt	niet gemeten	onbekend
Bezetting	Ja	Fte per 1.000 inwoners	2023	5,37	onbekend
Externe inhuur	Ja	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2023	28,02	onbekend
Formatie	Ja	Fte per 1.000 inwoners	2023	6,18	onbekend
Overhead	Ja	% van totale lasten	2023	14,87	onbekend

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Financiën

Onderstaande tabel geeft de lasten, baten inclusief mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Lasten	10.980	12.053	14.524	-2.471
0.4	Overhead	9.297	11.439	13.121	-1.682
0.5	Treasury	30	39	340	-301
0.61	OZB woningen	4	4	4	-1
0.8	Overige baten en lasten	1.650	572	1.058	-487
	Baten	45.314	45.859	48.729	2.870
0.4	Overhead	804	790	1.851	1.061
0.5	Treasury	55	264	393	129
0.61	OZB woningen	3.808	3.808	3.694	-114
0.62	OZB niet-woningen	2.177	2.176	2.304	128
0.64	Belastingen overig	27	27	26	-1
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen Gemeentefonds	38.302	38.316	39.492	1.176
0.8	Overige baten en lasten	140	478	968	490
	Resultaat	**34.334**	**33.806**	**34.204**	**398**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Analyse verschillen

Leeswijzer bij de verschillenverklaring per taakveld:

- In de toelichting op de verschillen per taakveld wordt een ondergrens van € 40.000 gehanteerd, in lijn met de "Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2023".
- Een voordeel wordt aangeduid met een "V", een nadeel met "N".
- Een incidenteel verschil wordt aangeduid met een "I", een structureel verschil met "S".

Taakveld en toelichting	Verschil	V/N	I/S
0.4 Overhead			
Lasten	**-1.682**	**N**	
Overige verschillen	9	V	I
Huisvestingskosten gemeentehuis Dit verschil heeft betrekking op de veiligheidskosten, zoals het opstellen van een risicoanalyse, het beheersplan legionella en het vervangen van een meterkast. Met ingang van 2024 is hiervoor een budget in de begroting opgenomen.	-39	N	I
Juridische advisering Het aantal juridische procedures in 2023 is meer dan gemiddeld. Ook is de bijdrage aan Overheid.nl hoger.	47	V	I
Automatisering Het verschil wordt vooral op de post reservering personeelskosten die het verschil veroorzaakt. Het gaat hierbij om de volgende functies die in 2023 nog niet ingevuld zijn: 1. Datanalist, beheer O365+Itil, ondersteuning Dimpact (uit het I&A-plan 2021-2023) 2. Interne rollen I&A (Toekomstgerichte doorontwikkeling ICT) 3. Helpdesk werkplekbeheer (IGT) (formatieve rollen; herijking ICT)	322	V	I
Personeelskosten De bestaande personeelsformatie laat met name als gevolg van vacatureruimte een voordeel zien van per saldo € 2.542.000. Echter hier staat een ongeveer even groot nadeel van € 2.623.000 tegenover van kosten voor noodzakelijke inhuur. Deze bedragen zijn in 2023 relatief hoog vanwege de formatie-uitbreiding naar aanleiding van de organisatieontwikkeling (gebaseerd op rapport Necker van Naem). Ook is de bijdrage aan de intergemeentelijke samenwerking Gemert Bakel € 890.000 hoger. Zie hiervoor ook de baten. De nieuwe organisatiestructuur is per 1 juli 2023 geïmplementeerd en in de tweede helft van 2023 zijn een groot aantal vacatures (onder andere de nieuwe coördinatorenfuncties) ingevuld door vaste medewerkers die intern zijn doorgeschoven en hebben er tal van verschuivingen plaatsgevonden. Daarnaast is in de jaarrekening 2023 voor het eerst een voorziening opgenomen voor verlofsparen ad € 952.000. Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het vitaliteitsbeeld. Ook zijn de kosten voor werving en selectie en ambtsjubilea hoger	-2.021	N	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Baten	**1.061**	**V**	
Overige verschillen	5	V	I
Personeelskosten Het verschil heeft vooral betrekking op de afrekening met betrekking tot de bijdrage aan de intergemeentelijke samenwerking. Zie ook onder de lasten. Daarnaast hebben wij een hoger bedrag (€ 207.000) ontvangen voor zwangerschapsuitkeringen.	1.056	V	I
0.5 Treasury			
Lasten	**-302**	**N**	
Rentelasten In de begroting is voor de diverse taakvelden een positieve rente doorgevoerd. Echter door de gunstige renteontvangsten is over alle taakvelden uiteindelijk een negatieve rente toegerekend. Dit leidt binnen het taakveld 'Treasury' tot een nadeel van € 301.000. Over de hele begroting zijn per saldo de rente-ontvangsten positiever dan geraamd, waardoor een voordeel ontstaat van € 136.000.	-302	N	I
Baten	**129**	**V**	
Renteontvangsten In 2023 zijn de rente-ontvangsten voor de rekening-courant en het schatkistbankieren hoger dan geraamd. In de loop van 2023 is het rentepercentage hiervoor verhoogd.	129	V	I
0.61 OZB woningen			
Baten	**-114**	**N**	
Voor de tariefbepaling 2023 is de WOZ prognose van BSOB gehanteerd op basis van de inschattingen van december 2022. Uiteindelijk is bij woningen de waardeontwikkeling van het vastgoed lager dan vooraf ingeschat. Dat heeft geleid tot lagere OZB opbrengsten. Dit geeft een nadelig effect van € 114.000. Overigens is bij OZB niet-woningen juist een omgekeerd beeld te zien. Daar is de waardestijging hoger dan vooraf ingeschat.	-114	N	I
0.62 OZB niet-woningen			
Baten	**128**	**V**	
Voor de tariefbepaling 2023 is de WOZ prognose van BSOB gehanteerd op basis van de inschattingen van december 2022. Uiteindelijk is bij de niet-woningen de waardeontwikkeling van het vastgoed hoger dan vooraf ingeschat. Dit geeft een voordelig effect van € 128.000. Overigens is bij OZB woningen juist een omgekeerd beeld te zien. Daar is de waardestijging lager dan vooraf ingeschat.	128	V	I
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen Gemeentefonds			
Baten	**1.176**	**V**	
Het resultaat over 2023 is € 1.176.000 voordelig. Dit voordeel wordt vooral veroorzaakt door de financiële verwerking van de decembercirculaire 2023. Dit voordeel werd toen berekend op € 1.252.000. Deze informatie is via een Raadsinformatiebrief (RIB) met u gedeeld. Hierbij is het voorstel gedaan om bij de resultaatbestemming bij de behandeling van de jaarrekening 2023 een bedrag van € 958.000 te bestemmen voor uitvoering van taakmutaties in 2024.	1.176	V	I
0.8 Overige baten en lasten			
Lasten	**-487**	**N**	
Voorzieningen grondexploitaties Ontwikkelingen bij diverse grondexploitaties hebben een effect op de dotaties aan en onttrekkingen uit de betreffende voorzieningen. Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.	-411	N	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Dubieuze debiteuren en oninbare vorderingen Op basis van de beoordeling van onze debiteuren hebben wij € 29.000 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren. Daarnaast heeft er een afboeking van een onterecht opgevoerd nog te ontvangen bedrag 2022 van BLINK plaatsgevonden. In het dienstjaar 2022 is voor BLINK abusievelijk zowel het nog te ontvangen bedrag 2022 opgevoerd, maar zijn ook de werkelijke ontvangsten al in 2022 geboekt. Deze onterechte dubbele boeking van € 70.600 wordt iin 2023 als nadeel verwerkt.	-103	N	I
Dotatie voorziening onderhoud gebouwen In de 2e TURAP 2023 hebben we, door de uitvoering van de verduurzaming gemeentelijk vastgoed, de dotatie aan de voorziening kunnen verlagen met € 95.000. Enerzijds was er sprake van een 'dubbele dekking' en anderzijds hoeft bepaald onderhoud niet meer uitgevoerd te worden, omdat deze werkzaamheden door de verduurzaming achterhaald zijn. Hierdoor hebben we de lucht uit de voorziening gehaald en is er geen ruimte om kosten naar voren te halen. In 2023 zijn er echter een flink aantal calamiteiten geweest. Hierdoor hebben we toch onderhoud naar voren moeten halen. De belangrijkste zijn: - Sporthal Den Ekker Beek en Donk Hier spelen vooral flinke problemen met de verwarmings- en luchtbehandelingsinstallaties. Door het gezamenlijk gebruik met het Commanderij College staan we hier niet alleen voor aan de lat. Het schoolbestuur is de kartrekker hierin, de kosten worden 50/50 verdeeld. - Kiosk Beek en Donk Na inspectie van het schilderwerk is veel houtrot geconstateerd. De conclusie was dat het gehele overstek vervangen moest worden, inclusief de aansluiting op de dakbedekking. Ook is de constructie op diverse plaatsen aangepakt. - Gymzaal Mariahout De sportvloer is vanwege de slechte staat van de ondervloer en het gevaar voor gezondheid van de sporters vervangen. - Gemeenschapshuizen In het kader van de veiligheid zijn inbraak- en brandmeldinstallaties vervangen. De apparatuur voldeed niet meer aan de wettelijke eisen. - Sportaccommodatie Eli De warmwatervoorziening is vervangen, omdat de boilers niet meer de meer naar behoefte werkten. Dit na veel storingen en dus klachten. Door de voornoemde problemen komt de voorziening eind 2023 negatief te staan. Volgens de geldende financiële regelgeving is het niet toegestaan dat een voorziening negatief staat. Om dit op te lossen hebben we een bedrag van € 75.000 extra moeten storten.	-75	N	I
Overige verschillen	-46	N	I
Stelposten In de begroting 2023 hebben wij een stelpost voor prijsindexering opgenomen voor financiële afwikkelingen inzake mogelijke toekenningen op grond van de ingestelde nieuwe maatwerkregeling compensatie gesubsidieerde vrijwilligersorganisaties en professionele organisaties. Op dit budget is niet/nauwelijks een ligitiem beroep gedaan. Deze middelen kunnen structureel vrijvallen.	148	V	I
Baten	**491**	**V**	
Reserve grondexploitatie Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.	411	V	I
Overige verschillen	10	V	I
Ontvangsten verkoop groenstroken In 2023 hebben wij voor een bedrag van € 70.000 aan groenstroken verkocht. Door het incidentele karakter van deze inkomsten, ramen wij deze baten niet in de begroting.	70	V	I

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Reservemutaties

Onderstaande tabel geeft de mutaties in de reserves weer.

bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Storting in reserves	**140**	**497**	**5.071**	**-4.574**
0.11	**Resultaat van de rekening van baten en lasten**			**4.572**	**-4.572**
	Reserve Saldo rekening			4.572	-4.572
0.4	**Overhead**		**264**	**264**	
	Reserve Budgetoverhevelingen		264	264	
0.8	**Overige baten en lasten**	**140**	**233**	**235**	**-2**
	Algemene reserve	140	173	175	-2
	Reserve Budgetoverhevelingen		60	60	
	Onttrekking aan reserves	**242**	**931**	**1.393**	**462**
0.4	**Overhead**	**242**	**453**	**502**	**49**
	Algemene reserve	50	50	50	
	Reserve Afschrijvingen	192	192	192	
	Reserve Budgetoverhevelingen		211	211	
	Reserve Opleiden en ontwikkelen			49	49
0.8	**Overige baten en lasten**		**478**	**890**	**413**
	Reserve Budgetoverhevelingen		100	100	
	Reserve Corona (Covid-19)		173	175	2
	Reserve grondexploitatie		205	616	411
	Totaal reservemutaties	**102**	**434**	**-3.678**	**-4.112**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

bedragen x € 1.000

excl. mutatie reserve saldo rekening

Toelichting reservemutaties	Storting 2023	Onttrekking 2023
Algemene reserve		
Saldo reserve corona (Opheffing reserve in 2024 omdat er nog 1 dekking nodig is)	175	
Dekking budget Digitalisering bouwvergunningen 1997-2010		50
Reserve Budgetoverhevelingen		
Budgetten in programma 6 zijn overgeheveld van 2023 naar 2024. Dit verloopt budgetneutraal via deze reserve	324	
Budgetten in programma 6 zijn overgeheveld van 2022 naar 2023. Dit verloopt budgetneutraal via deze reserve		311
Reserve Afschrijvingen		
Deze reserve wordt gebruikt als dekking van kapitaallasten van bepaalde investeringen in programma 6		192
Reserve corona		
Saldo van deze reserve naar Algemene reserve (Opheffing reserve in 2024 omdat er nog 1 dekking nodig is)		175
Reserve grondexploitatie		
Vorming voorziening verwacht verlies grondexploitatie Beekse Akkers		618
Extra storting voorziening verwacht verlies grondexploitatie Hoge Suute		19
Verlaging voorziening verwacht verlies grondexploitatie Baverdestraat		-42
Extra storting vooziening verwacht verlies grondexploitatie Klokkengieterij		21
Reserve opleiden en ontwikkelen		
Saldo opleidingsbudget		49
Totaal reservemutaties	499	1.393

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Investeringen

Onderstaande tabel geeft voor de investeringen het budget en uitputting per 31 december weer.

bedragen x € 1.000

Jaar	Investering	Toelichting	Begroting	Rekening	Verschil	Verwacht jaar afsluiting	Afsluiting ja/nee
2020	Verv. audio & visuele middelen gemeentehuis	Het project is afgerond.	102	100	2	2023	Ja
2022	Verv./herinr.raadszaal/ontvangsthal gem.huis	Het gemeentehuis wordt in 2024 verduurzaamd, de herinrichting volgt na afronding van deze werkzaamheden. Wij richten een projectgroep op om tot een concept huisvestingsplan te komen. De uitvoering van deze herinrichting vindt in 2025 plaats.	85	0	85	2025	nee
2022	Vervanging kantoormeubilair gemeentehuis	Het restant van het krediet wordt gebruikt om de resterende werkplekken te voorzien van zit-sta bureaus.	60	52	8	2024	nee
2022	Vervanging inrichting binnenterrein gem.huis	Het binnenterrein van het gemeentehiuis wordt door de aannemer van de verduurzaming gebruikt als werkruimte, plaats lift en trappentoren etc. Na afronding van de werkzaamheden, in het voorjaar van 2025, wordt het binnenterrein aangepakt.	25	0	25	2025	nee
2020	Uitbreiding software	Dit investeringsbudget is integraal onderdeel van het informatiebeleid 2021-2023. In 2023 is de omgevingswet ingericht, de digitale dienstverlening verder verbeterd en is de kantoorautomatisering met MS365 verder doorontwikkeld.	188	78	110	2024	Nee
2021	Uitbreiding software	Dit krediet mag worden afgesloten.	11	8	3	2023	Ja
2021	Uitbreiding hardware	Dit krediet kan worden afgesloten, de werkzaamheden zijn uitgevoerd.	35	45	-10	2023	Ja
2022	Vervanging software	Dit investeringsbudget is integraal onderdeel van het informatiebeleid 2021-2023. Er zijn nog enkele projecten uit te voeren.	175	95	80	2024	Nee
2023	Vervanging software	Dit investeringsbudget is integraal onderdeel van het informatiebeleid 2021-2023. De vervanging van de software start in 2024.	85	0	85	2024	Nee
2023	Vervanging hardware	Dit investeringsbudget is integraal onderdeel van het informatiebeleid 2021-2023. De vervanging van deze hardware vindt plaats in 2024.	154	37	117	2024	Nee

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

2023	Integraal beheersysteem openb ruimte (BOR)	De aanbesteding BOR vindt plaats in 2024.	150	0	150	2024	Nee
2022	Vervanging div vervoermiddelen BOA personeel	De vervoermiddelen zijn vervangen.	125	128	-3	2023	Ja
2023	5 sneeuwschuivers	De sneeuwschuivers zijn aangekocht. Er is sprake van een incidenteel voordeel.	59	47	12	2023	Ja
2023	Wegenschaaf	Aangeschaft volgens begroot bedrag	8	8	0	2023	Ja

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	Gemeenschappelijke regeling
BNG Bank N.V.	Deelneming door aandelenbezit
Coöperatieve vereniging Dimpact	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon
Stichting Bizob	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon

Meer informatie over deze verbonden partijen staat in het overzicht Verbonden partijen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Paragrafen

Lokale heffingen en belastingen

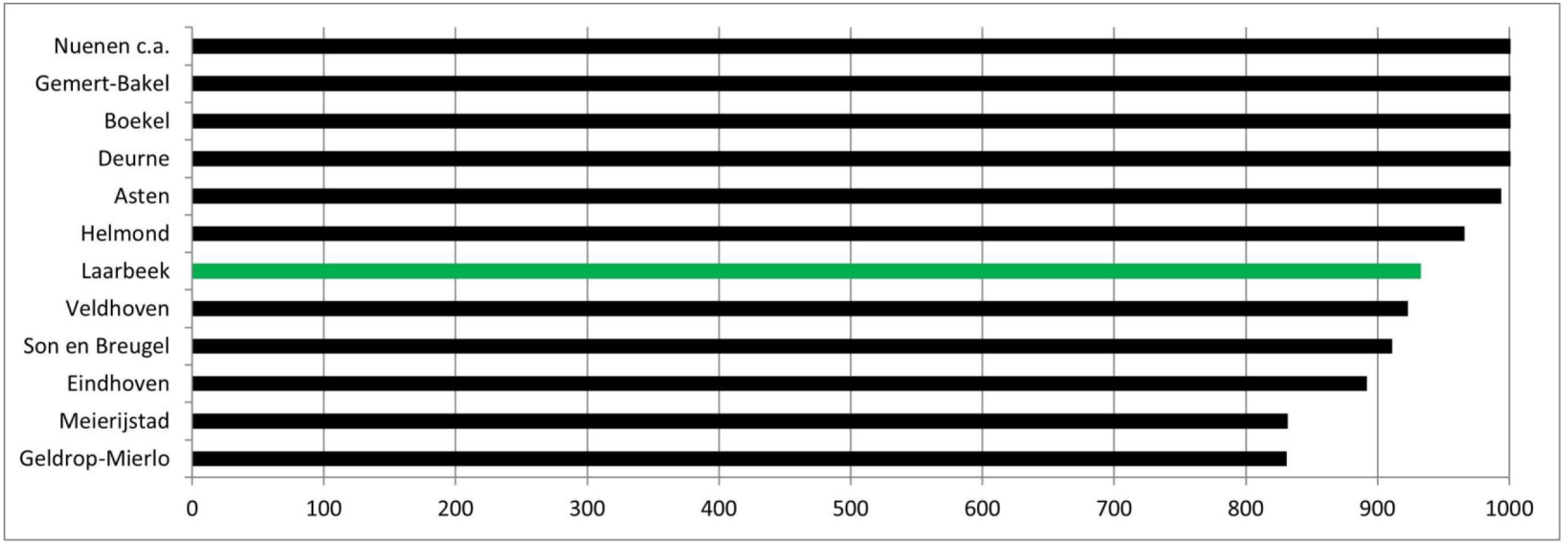
Lokale heffingen stellen de gemeente in staat eigen middelen te verkrijgen. Die middelen worden ingezet voor uitgaven voor de uitvoering van onze gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen vindt plaats door middel van een verordening, die door u wordt vastgesteld. Ook de tarieven worden door u vastgesteld.

In deze paragraaf geven wij een beeld van de realisatie op het gebied van gemeentelijke belastingen. Na een samenvattende tabel volgt de lokale lastendruk, het kwijtscheldingsbeleid en een toelichting per belastingsoort. In de onderstaande tabel vergelijken wij de geraamde inkomsten uit de bijgestelde begroting met de realisatie.

bedragen x € 1.000	Begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Leges	617	858	241
Onroerendezaakbelasting	5.984	5.998	14
Afvalstoffenheffing	2.014	2.018	3
Rioolheffing	2.427	2.449	22
Reclamebelasting	27	26	-1
Totaal lokale heffingen	**11.069**	**11.348**	**279**

Aanduiding belastingdruk per woonruimte
In onderstaande tabel schetsen wij het beeld van de lokale lastendruk per meerpersoonshuishouden in vergelijking tot omliggende gemeenten. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de rapportages van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere overheden (COELO).

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl



Bron: Coelo 2023 Atlas van de lokale heffingen

Berekening lokale belastingdruk	Rekening 2022	Rekening 2023
Uitgangspunten:		
gezin met eigen woning, o.b.v. gehanteerde WOZ-waarde	340.000	394.000
Aantal containerledigingen afval:		
Grijs 140 ltr	4	4
GFT 140 ltr	6	6
Ontwikkeling lastendruk:		
OZB	372	378
Rioolheffing	220	237
Afvalstoffenheffing	200	194
Saldo	792	809
Tarieven	**Rekening 2022**	**Rekening 2023**
OZB - eigenaren woning	0,109515%	0,095954%

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Riool	€ 219,84	€ 236,76
Afvalstoffenheffing - Container grijs 140 lt	€ 16,50	€ 16,50
Afvalstoffenheffing - Container groen 140 lt	€ 1,25	€ 1,25
Afvalstoffenheffing - Vastrecht	€ 126,48	€ 120,36

Voor het samenstellen van de bovenstaande tabel zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- De weergegeven WOZ-waarden zijn de gemiddelde WOZ-waarden voor onze gemeente op basis van de brondata van het CBS.
- Het aantal containerledigingen is gelijk gehouden aan de uitgangspunten in de begroting.
  De lokale berekening afvalstoffenheffing wijkt af van de berekening door COELO. COELO hanteert cijfers van het CBS over gemiddeld aanbod rest- en gft-afval per inwoner. Deze gegevens zijn minder actueel. Daarnaast hanteert COELO sinds 2022 de gemiddelde WOZ-waarde van koopwoningen, voorheen werd de gemiddelde WOZ-waarde van koop- en huurwoningen tezamen gehanteerd.

Onroerende-zaakbelastingen

Onder de naam 'Onroerende-zaakbelastingen' wordt een belasting geheven van de eigenaren van woningen én van de eigenaren en gebruikers van niet-woningen. De grondslag voor de aanslagen onroerendezaakbelastingen is de vastgestelde waarde (WOZ-waarde) van de onroerende zaak.

De volgende beleidsuitgangspunten passen wij toe bij de berekening van de OZB-tarieven:
- OZB is een algemeen dekkingsmiddel, er is geen relatie te leggen met de bijhorende kosten.
- Tariefdifferentiatie (gebruik bedrijven, eigendom bedrijven en eigendom woningen).
- Trendmatige opbrengsten stijging om voorzieningen in de vier kernen te handhaven.
- Extra stijging OZB alleen als de economische situatie hiertoe aanleiding geeft.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar door u vastgesteld.

De waardering van de onroerende zaak en vervolgens de heffing en inning van de onroerende zaakbelastingen is per 1 januari 2018 volledig overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant, zodat deze als gecombineerde aanslag met de waterschapsbelastingen bij de inwoners wordt opgelegd.

Afvalstoffenheffing

De volgende beleidsuitgangspunten passen wij toe bij de berekening van de afvaltarieven:
- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op afvalinzameling en verwerking worden gecompenseerd met de afvalstoffenheffing.
- Bij de tarief berekening houden we rekening met btw en overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar door u vastgesteld.
- Voor deze heffing is kwijtschelding mogelijk tot een bedrag van € 264,86 (2023).

In de onderstaande tabel zijn de baten en lasten uit de jaarrekening 2023 afgezet tegen de oorspronkelijke (primaire) begroting 2023. Eventuele wijzigingen, bijvoorbeeld uit tussenrapportages, zijn niet meegenomen, omdat de primaire begroting 2023 de basis is geweest voor de tarieven 2023 zoals die door u zijn vastgesteld in december 2022.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Uit de verschillenanalyse blijkt dat de voordelige effecten in 2023 met name zijn veroorzaakt doordat minder tonnages zijn afgevoerd voor de milieustraat. Door de afgenomen tonnages zijn ook de verwerkingslasten afgenomen ten opzichte van de begroting. Daarnaast is er sprake van enkele kleinere verschillen. Per saldo is het voordelige effect binnen taakveld afval in 2023 ongeveer € 180.000. In het raadsvoorstel bij de jaarstukken 2023 hebben wij een advies opgenomen ten aanzien van egalisatiemogelijkheden naar de toekomst toe.

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	Begroting 2023	Rekening 2023
Netto kosten taakveld	1.610	1.434
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	81	81
BTW	323	323
Totale kosten	**2.014**	**1.838**
Opbrengst heffingen	**2.014**	**2.018**
Dekkingspercentage	**100%**	**110%**

Rioolheffing

De volgende beleidsuitgangspunten passen wij toe bij de berekening van de tarieven rioolheffing:

- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op riolering en watertaken worden gecompenseerd met de rioolheffing.
- Tariefdifferentiatie woningen en bedrijven. Tarief bedrijven volgens staffel als drinkwaterafname groter is dan 500 m3 per jaar.
- Bij de berekening houden wij rekening met btw en overheadkosten.
- Belastingtarieven stelt u voor het begin van het kalenderjaar vast.
- Trendmatige opbrengsten stijging met 3,61 % op basis van het rioleringsplan vGRP+2019-2023.
- Voor deze heffing is kwijtschelding mogelijk.
- De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing, bedoeld om alle kosten voor noodzakelijk geachte (collectieve) maatregelen ten aanzien van riolering, hemelwater en grondwater te kunnen verhalen. Omdat het een bestemmingsheffing is, hoeft in de relatie tot de belastingplichtige geen sprake te zijn van een rechtstreekse tegenprestatie in de vorm van een verleende dienst of een voorziening waarvan de belastingplichtige gebruik maakt.
- De rioolheffing wordt geheven op basis van de uitgangspunten zoals die zijn opgenomen in het vGRP+ 2019-2023 (raadsbesluit: 6 december 2018). Hoofdregel bij het kostenverhaal is dat de kosten via de heffing mogen worden verhaald die worden gemaakt ter nakoming van de zorgplichten.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

In de onderstaande tabel hebben wij de baten en lasten uit de jaarrekening 2023 afgezet tegen de oorspronkelijke (primaire) begroting 2023. Eventuele wijzigingen, bijvoorbeeld uit tussenrapportages, hebben wij niet meegenomen, omdat de primaire begroting 2023 de basis is geweest voor de tarieven 2023 zoals die door u in december 2022 zijn vastgesteld.

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing	Begroting 2023	Rekening 2023
Netto kosten taakveld	1.604	1.701
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	582	582
BTW	241	165
Totale kosten	**2.427**	**2.448**
Opbrengst heffingen	**2.427**	**2.448**
Dekkingspercentage	**100%**	**100%**

Leges

Het beleid is erop gericht om de komende jaren te streven naar verdergaande maximale kostendekking. Bij het toepassen van de verhogingen nemen wij tevens vergelijkende tarieven in omliggende gemeenten in ogenschouw.
De volgende beleidsuitgangspunten hanteren wij bij de berekening van de legestarieven:

- Jaarlijkse toename van de leges opbrengst. Index op basis van de begroting.
- Leges zijn diensten, werkelijke opbrengst is afhankelijk van het aantal gevraagde diensten.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met btw en overheadkosten.
- Leges worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor bepaalde leges geldt een wettelijke maximale tariefstelling. Indien het berekende tarief hoger is dan wettelijk is toegestaan, wordt het wettelijke maximum tarief toegepast.
- Voor leges is geen kwijtschelding mogelijk.

In de onderstaande tabel presenteren wij de baten en lasten uit de jaarrekening 2023 afgezet tegen de oorspronkelijke (primaire) begroting 2023. Eventuele wijzigingen, bijvoorbeeld uit tussenrapportages, nemen wij niet mee, omdat de primaire begroting 2023 de basis is geweest voor de tarieven 2023 zoals die door u zijn vastgesteld in december 2022.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Berekening kostendekkendheid Leges	Begroting 2023	Rekening 2023
Totale netto kosten	1.784	1.930
Opbrengst leges	592	866
Dekkingspercentage	33%	45%

Markt- en staangelden

Bij het recht om markt- en staangeld in rekening te brengen speelt de mate van kostendekkendheid geen rol. Het gaat slechts om beperkte opbrengsten die wij realiseren door het ter beschikking stellen van gemeentegrond voor private doelen.

De volgende beleidsuitgangspunten passen wij toe bij de berekening van de markt- en staangeldtarieven:

- Stabiele prijzen, geen indexering om zoveel mogelijk kraamhouders te behouden voor de markt in Laarbeek.
- Bij de tariefberekening houden wij geen rekening met btw en overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar door u vastgesteld, dit kan ook betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor markt- & staangeld is geen kwijtschelding mogelijk.

Reclamebelasting

Reclamebelasting leggen wij sinds 2015 op in het winkelgebied Piet van Thielplein. Sinds 2020 doen wij dit ook in het gebied Heuvelplein. De belasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemersvereniging. Doel van de heffing is om alle winkeliers mee te laten betalen aan de verdere ontwikkeling van het gebied. Welke maatregelen genomen worden, hangt af van de wensen van de ondernemersvereniging.

De volgende beleidsuitgangspunten passen wij toe bij de berekening van de reclamebelasting:

- Het heffingsgebied betreft winkelgebied Piet van Thielplein en Heuvelplein.
- 100% doorbetaling van de werkelijke opbrengst.
- Bij de tariefberekening houden wij geen rekening met btw en overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar door u vastgesteld , dit kan ook betekenen, dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor reclamebelasting is geen kwijtschelding mogelijk.

Kwijtscheldingsbeleid

Op grond van de Gemeentewet bent u bevoegd om kwijtscheldingen van de gemeentelijke heffingen te verlenen. In dit kader hebt u besloten dat voor de volgende belastingen een verzoek om kwijtschelding kan worden ingediend:

1. Rioolheffing;
2. Afvalstoffenheffing;
3. Onroerende-zaakbelasting gebruiksbelasting.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is in overeenstemming met de Uitvoeringsregeling invorderingswet 1990. Deze uitvoeringsregeling is met 2 punten beperkt door gemeentelijk beleid:

1. Bij kwijtschelding van de afvalstoffenheffing wordt maximaal een bedrag terugbetaald van € 264,86 (bedrag 2023). Dit maximumbedrag is opgenomen in de Verordening afvalstoffenheffing 2023 om te voorkomen dat belastingplichtigen die in aanmerking komen voor kwijtschelding hun containers onnodig laten ledigen en te stimuleren om door te gaan met het scheiden van afvalstoffen.
2. Er wordt alleen kwijtschelding verleend aan natuurlijke personen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Deze paragraaf geeft aan hoe de financiële positie van onze gemeente zich verhoudt tot de risico's. Oftewel het vermogen van onze gemeente om ook in ongunstige tijden de incidentele financiële risico’s op te kunnen vangen om zo onze taken ongewijzigd te kunnen voortzetten.

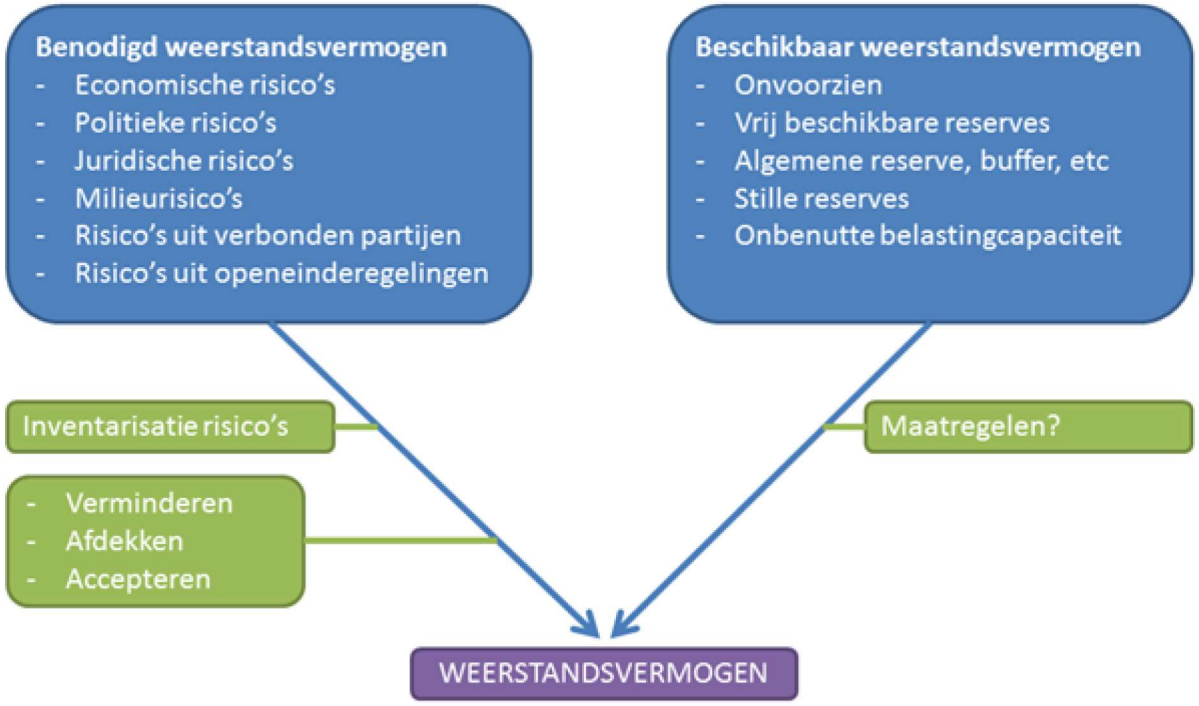
Om het benodigde weerstandsvermogen te kunnen beoordelen geven we inzicht in de risico's. Onder een risico verstaan we het gevaar voor financiële schade of verlies als gevolg van interne en/of externe omstandigheden. Het risico heeft dan betrekking op het samenvallen van die bepaalde omstandigheden (de kans) en de negatieve gevolgen (de schade / bedrag).

Jaarlijks inventariseren wij de risico’s die van invloed kunnen zijn op de bedrijfsvoering om deze (zo veel mogelijk) te beperken en de vermogenspositie te kunnen beoordelen. De belangrijkste risico’s qua financiële impact worden in kaart gebracht door middel van een scan van de organisatie. Uit de inventarisatie zijn in totaal 38 risico's in beeld gebracht. In deze paragraaf presenteren wij de risico's die de hoogste bijdrage hebben aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Het benodigde weerstandsvermogen uit de risico's zetten we vervolgens af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is dat deel van het eigen vermogen dat beschikbaar is om eventuele risico’s financieel op te kunnen vangen. De ratio weerstandsvermogen geeft aan in hoever wij als gemeente Laarbeek in staat zijn potentiële risico's financieel op te vangen.

Visueel ziet dat er als volgt uit:

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl



Inventarisatie van beschikbare weerstandscapaciteit

Zoals in het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven, bestaat de weerstandscapaciteit uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (artikel 11-1a).

De beschikbare weerstandscapaciteit is dat deel van het eigen vermogen dat beschikbaar is om eventuele risico's financieel op te kunnen vangen. Dit bedrag moet in verhouding zijn met de benodigde weerstandscapaciteit. Dit laatste bedrag komt voort uit het risicoprofiel van onze gemeente. De benodigde weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel vermogen een wij beschikbaar moeten hebben om calamiteiten financieel aan te kunnen.

De opbouw van onze beschikbare weerstandscapaciteit, in duizendtallen, per 31 december ziet er als volgt uit:

Beschikbare weerstandscapaciteit	**22.042**
Algemene reserve	14.712
Reserve grondexploitatie	5.030
Onvoorzien incidenteel	
Onbenutte belastingcapaciteit	2.300

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Vrij aanwendbaar deel reserves (algemene reserve)
In de raadsvergadering van 20 juni 2019 heeft u de "Nota reserves en voorzieningen" vastgesteld. In deze nota wordt aangegeven aan welke criteria de diverse reserves en voorzieningen dienen te voldoen.
Over de algemene reserve kunt u vrij beschikken en deze kunnen wij aanwenden voor het opvangen van eenmalige nadelen. Hierdoor kunnen wij de algemene reserve meenemen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.
De algemene reserve bedraagt per 31 december 2023 ± € 14,712 miljoen.

Reserve grondexploitatierisico's
Speciaal voor de risico's die te maken hebben met grondexploitatie hebben wij een risicoreserve grondbedrijf gevormd. Deze reserve is onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. De stand van deze reserve bedraagt maximaal € 4,9 (volgens de grondnota 2022). Dit bedrag is gebaseerd op de risico's uit de Monte Carlo risicoanalyse die elke 2 jaar wordt verricht. Deze bedraagt voor de grondexploitaties € 2,6 miljoen plus een vaste ophoging van € 2 miljoen en een aantal nog af te wikkelen bedragen.
Indien de reserve hoger wordt dan het maximale bedrag dan valt het overtollige deel vrij ten gunste van de algemene reserve.
Hierdoor bedraagt de reserve € 5,030 miljoen per 31 december 2023.

Stille reserves
Van stille reserves is sprake als bedrijfsmiddelen meer waard zijn dan uit de boekhouding blijkt. De stille reserves zijn een onderdeel van de bedrijfsmiddelen die de gemeente gebruikt. Het is niet mogelijk om de middelen direct beschikbaar te maken en daarom nemen we dit onderdeel niet mee.

Onvoorzien incidenteel
Het is mogelijk om voor incidentele zaken een bedrag op te nemen in de begroting. Met dit bedrag kunnen incidentele nadelen opgevangen worden. Het gaat dan om zaken die bij het maken van de begroting nog niet bekend zijn, maar door bijvoorbeeld wetswijziging wel kosten voor de gemeente met zich meebrengen. In onze gemeente is voor 2023 een raming opgenomen van € 60.000. Dit budget is ingezet gedurende 2023 waardoor per 31-12-2023 dit bedrag € 0 is.

Onbenutte belastingcapaciteit
Bij onbenutte belastingcapaciteit wordt uitsluitend gekeken naar de OZB-heffing. Wettelijk is namelijk bepaald dat de tarieven voor de overige heffingen maximaal 100%-kostendekkend mogen zijn. Bij afvalstoffenheffing en de rioolheffing is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Om de onbenutte belastingcapaciteit van de OZB te berekenen, maken we gebruik van de norm die het Rijk stelt aan de zogenaamde 'artikel 12-status'. Zodra een gemeente in financiële problemen komt, houdt het Rijk rekening met een minimaal OZB tarief (voor het jaar 2023) van 0,1729% (bron: COELO Atlas van de lokale lasten 2023 pagina 45).
De WOZ-waarde komt uit de definitieve verantwoording van de BSOB over 2023.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit ziet er als volgt uit:

Onroerendezaakbelasting	WOZ waarde 2023 bedrag x 1.000	Tarief 2023 Laarbeek	Tarief 2023 art. 12 status	Verschil tarief	Onbenutte capaciteit bedrag x 1.000
Eigenaar Woningen	3.854.991	0,10%	0,17%	0,08%	2.966
Eigenaar Niet-woningen	504.136	0,26%	0,17%	-0,09%	-451
Gebruikers Niet-woningen	434.071	0,22%	0,17%	-0,05%	-215
Saldo onbenutte belastingcapaciteit					**2.300**

Belangrijkste financiële risico's

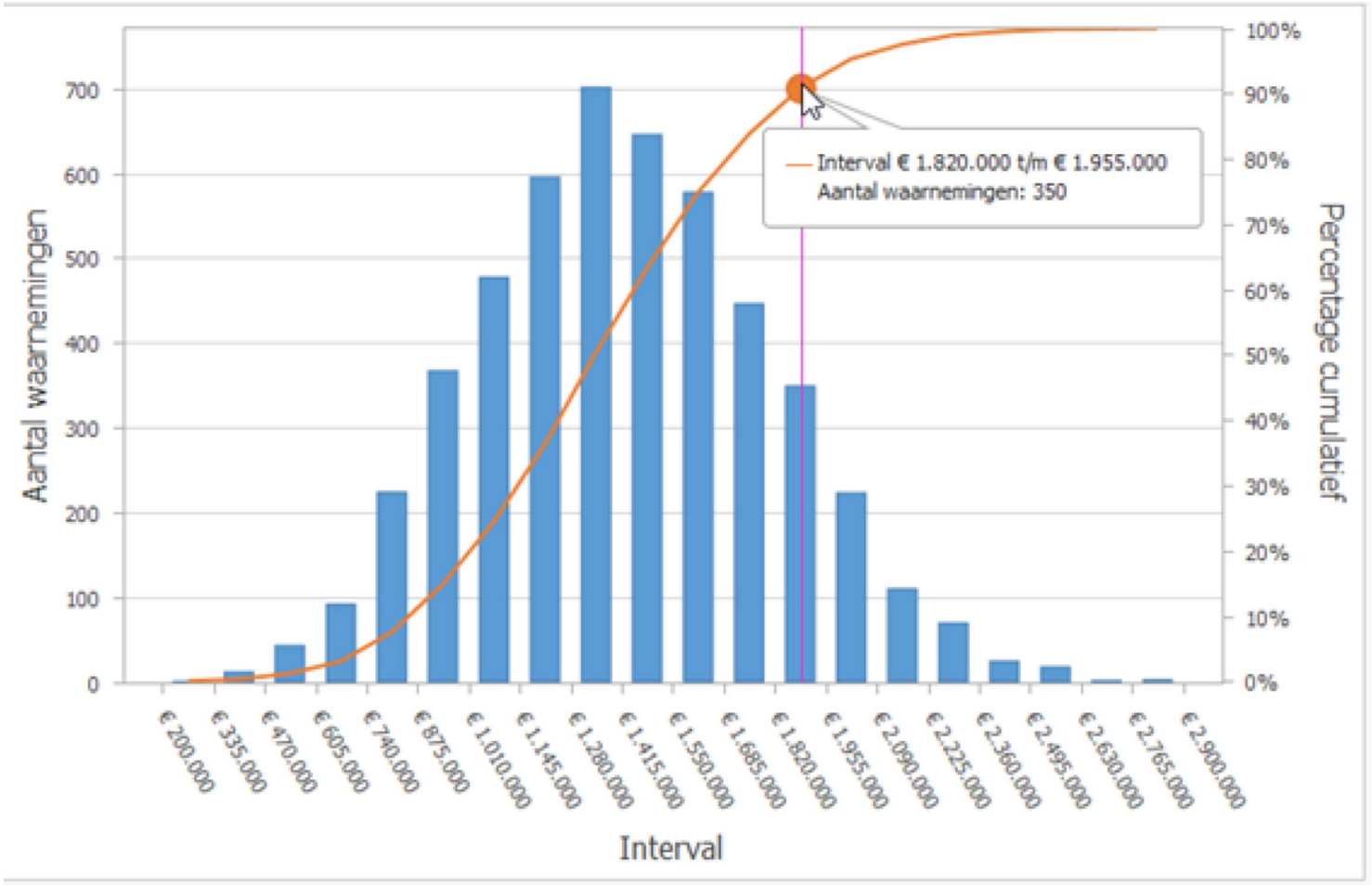
Op basis van een risicoanalyse hebben wij de belangrijkste financiële risico's voor onze gemeente geïnventariseerd. In totaal zijn er 38 risico's bepaald. In onderstaand overzicht presenteren wij de tien risico's die de grootste invloed hebben op de benodigde weerstandscapaciteit.

bedragen x € 1.000

	Risico	Kans in %	Max. gevolg
1.	Hogere kosten door bovenmatige inflatie	80	500
2.	Hogere uitgaven door actualisatie besteksramingen grondexploitaties	80	400
3.	Personeelskosten / verlofsparen	50	500
4.	Uitkering gemeentefonds	60	400
5.	Extra uitvoerings- of programma kosten Verbonden Partij - ODZOB	80	250
6.	Informatiebeveiliging / cyberrisico	40	250
7.	Uitvoerings- en financieringskosten GR Senzer (bijstandsuitkeringen, leerwerktrajecten, schuldhulpverlening aan ondernemers)	50	200
8.	Zorgkosten Sociaal Domein - Wmo, Jeugdhulp en BMS	50	300
9.	Lagere bouwleges dan begroot	50	200
10.	Fiscaal risico	35	200
	Totaal grote risico's		3200
	Totaal overige risico's		2763
	Totaal alle risico's		5963

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Op basis van de ingevoerde risico's hebben wij een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie passen wij toe omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 5,96 miljoen) ongewenst is. De risico's zullen zich immers niet allemaal voor doen en ook niet tegelijk en in hun maximale omvang manifesteren. De risico simulatie toont de onderstaande uitkomst:



Toelichting:
In de tabel wordt de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven, verbonden aan de mate van betrouwbaarheid van de simulatie. De grafiek toont de verdeling van de kansen en totale financiële gevolgen.
Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat met een zekerheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een risicobedrag van € 1,9 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit).

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Specifiek risico betreffende grondexploitaties

Voor de risico-inventarisatie van de grondexploitaties hebben wij een separate risicoanalyse opgesteld (Monte Carlo risicoanalyse grondexploitaties 16 september 2022). Uit deze analyse volgt dat een buffer voor de risico's op de grondexploitaties noodzakelijk is van € 2,6 miljoen om met een zekerheidsmarge van 90% de geïnventariseerde risico's af te kunnen dekken.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's (benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulaties voortvloeit is € 1,9 miljoen + het risico voor de grondexploitaties van € 2,6 miljoen is in totaal aan benodigde weerstandscapaciteit van € 4,5 miljoen.
De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 22,042 miljoen.

Hierdoor wordt de ratio weerstandsvermogen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{22.042}{4.500} = 4,9$$

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR (Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement) en de Universiteit Twente is opgesteld.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	voldoende
D	0,8 < x < 1,0	matig
E	0,6 < x < 0,8	onvoldoende
F	< 0,6	ruim onvoldoende

De ratio bedraagt eind 2023: 4,9 Dit betekent dat de ratio uitkomt op een waardering A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Kengetallen

In het streven naar meer transparantie, verbetering van het inzicht in de financiële positie en voor de vergelijking met andere gemeenten worden zowel in de begroting als jaarrekening een set van financiële kengetallen opgenomen. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of balans. De kengetallen zijn het uitgangspunt voor de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art.11 lid 2d) bepaalt dat gemeenten een set van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in deze paragraaf.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De op te nemen kengetallen zijn: schuldquota leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Signaleringswaarden
De provincie hanteert, voor het verkrijgen van een goed en uniform beeld, signaleringswaarden die afkomstig zijn uit de stresstest voor 100.000+ gemeenten. Daarbij moet benadrukt worden dat door de provincie aan deze categorieën geen kwalificatie is gegeven, omdat normering in eerste instantie aan de gemeente zelf is. Wij hebben geen eigen normering bepaald en hanteren hiervoor de onderstaande tabel.
In de tabel hieronder is te zien tot welke signaleringswaarden gehanteerd worden en in welke categorie (A, B of C) deze vallen.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte		Begroting > 0%	Begroting 0%	Begroting < 0%
Belastingcapaciteit		<95%	95-105%	>105%

Uitkomsten Laarbeek
In onderstaande tabel zijn de uitkomsten voor onze gemeente afgezet tegen de signaleringswaarden zoals de provincie die hanteert. Cellen zijn groen als onze gemeente in categorie A valt (minst risicovol), blauw voor categorie B en oranje bij categorie C (meest risicovol). Onderaan deze paragraaf wordt een relatie gelegd tussen de kengetallen en worden opvallende zaken toegelicht.

Kengetal	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Netto schuldquote	3%	19%	-8%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	3%	19%	-8%
Solvabiliteitsratio	62%	57%	61%
Grondexploitatie	26%	16%	15%
Structurele exploitatieruimte	17%	2%	5%
Belastingcapaciteit	88%	90%	86%

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Waar is het voor?
Deze indicatoren brengen in beeld in hoeverre de nettoschulden zich verhouden tot de totale baten (inkomsten) van de gemeente. Hoe hoger het percentage, hoe meer externe financiering de gemeente heeft aangetrokken om de activiteiten (investeringen) te financieren. Hoe lager het percentage is, hoe gunstiger de financiële positie.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Hoe werkt het?
De netto schuldquote wordt volgens een vaste formule berekend:
De netto schuldquote = (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f BBV)
E Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)
F Liquide middelen (cf art. 40 BBV)
G Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)
H Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36, onderdelen b en c, van het BBV).

Toelichting op ratio ontwikkeling
De twee kengetallen zijn positiever geworden. De schulden zijn gedaald en de activa gestegen. Daarnaast zijn de totale baten toegenomen, waardoor de schulden ten opzichte van de totale baten lager zijn en hierdoor is de ratio verbeterd.

Solvabiliteitsratio

Waar is het voor?
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Met andere woorden: of ze alles kan betalen en of er voldoende geld beschikbaar is.
Hoe lager de solvabiliteit, hoe minder eigen vermogen de organisatie heeft om eventuele tegenvallers op te vangen of om te investeren.

Hoe werkt het?
Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves: zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves. Ook het resultaat uit het overzicht van baten en lasten (het rekeningresultaat) is hier onderdeel van.

A Eigen vermogen (volgens artikel 42 BBV)
B Balanstotaal

Solvabiliteit (A/B) x 100%.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Toelichting op ratio ontwikkeling
Het kengetal heeft zich licht positief ontwikkeld ten opzichte van begroting en jaarrekening 2022. De solvabiliteitsratio valt in categorie A. Dit komt vooral door een hoger eigen vermogen en positief rekeningresultaat in 2023. Hierdoor is het eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal verbeterd.

Grondexploitatie

Waar is het voor?
De grondexploitatie kan een hoge impact hebben op de financiële positie van de gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstig) woningbouwproject hebben wij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld.

Hoe werkt het?
Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Als een formule:

A Niet in exploitatie genomen gronden
B Bouwgrond in exploitatie
C Totale baten

De grondexploitatie ((A+B)/E) x 100%

Toelichting op ratio ontwikkeling
Het kengetal ontwikkelt zich positief ten opzichte van vorig jaar en ten opzichte van de begroting. De waarde van de niet in exploitatie genomen gronden is licht toegenomen, maar de bouwgronden in exploitatie zijn afgenomen (minder onderhanden werk). Daarnaast wordt de verbetering voornamelijk bereikt door de hogere totale baten ten opzichte van vorig jaar en de begroting.

Structurele exploitatieruimte

Waar is het voor?
Een begroting waarvan de vaste inkomsten en de vaste uitgaven over meerdere jaren niet veranderen en ongeveer even hoog zijn, is evenwichtiger en zekerder dan een begroting waarin de inkomsten en uitgaven per jaar in hoogte en aard verschillen. Bijvoorbeeld doordat er in het ene jaar inkomsten uit een verkoop zijn en er het jaar daarna niet. Dan is de begroting door de jaren heen afhankelijk van verschillende éénmalige zaken en daarmee zijn er meer onzekerheden.
Dit kengetal geeft aan welke structurele exploitatieruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Hoe werkt het?
Om het structurele exploitatieoverschot te kunnen berekenen, wordt gekeken naar het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves en deze worden vergeleken met (gedeeld door) de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.
Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Over het algemeen geldt dus als richtlijn: hoe hoger het kengetal structurele exploitatieruimte, hoe gunstiger dit is voor de gemeente. Als streefwaarde geldt voor onze gemeente voor dit kengetal een waarde >=0.

Als een formule:

A Totale structurele lasten
B Totale structurele baten
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves
E Totale baten

De structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%

Toelichting op ratio ontwikkeling
De structurele exploitatieruimte laat bij de jaarrekening een positief resultaat zien van 5%. Deze ratio ligt daarmee boven hetgeen bij de begroting werd verwacht (2%) als ook boven de streefwaarde van >=0%. De verbetering van de ratio ten opzichte van de begroting wordt voornamelijk veroorzaakt door het positieve rekeningresultaat, stijging van de baten en lagere structurele onttrekking aan reserves dan begroot.

Belastingcapaciteit

Waar is het voor?
Deze indicator geeft inzicht in de hoogte van de woonlasten (belastingdruk) in onze gemeente die vergeleken wordt met het landelijke gemiddelde. Zo kan vergeleken worden met eerdere jaren en andere gemeenten. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het is de bevoegdheid van uw raad met welke omvang de belastingen worden verhoogd.

Hoe werkt het?
Onder de woonlasten wordt verstaan het totaal van:
- OZB;
- rioolheffing;
- reinigingsheffing.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Hiervoor wordt een referentiewoning gekozen met een gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage.

A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde
C Afvalstoffenheffing voor een gezin
D Eventuele heffingskorting
E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten.

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden t.o.v. landelijke gemiddelde (E/F) x 100%.

Toelichting op de ratio ontwikkeling
De uitkomst van de berekening van dit kengetal is verbeterd ten opzichte van 2022 en ten opzichte van de begroting. Deze daling (verbetering) wordt voornamelijk veroorzaakt door de lagere OZB-lasten ten opzichte van begroot. OZB en rioolheffing zijn wel hoger ten opzichte van vorig jaar. Echter de stijging van de landelijk gemiddelde woonlasten is sterker dan de gestegen lasten in onze gemeente waardoor de ratio (belastingcapaciteit) verbeterd is.
Het kengetal bedraagt 86%. Hiermee kan geconcludeerd worden dat een gezin met een woning met gemiddelde WOZ-waarde in onze gemeente in 2023 lagere woonlasten heeft dan het landelijk gemiddelde.

Beoordeling verhouding kengetallen in relatie tot financiële positie

Nu we in deze paragraaf de beschikbare weerstandscapaciteit, de risico's en de financiële kengetallen in beeld hebben gebracht, kan een oordeel gegeven worden over de financiële positie van onze gemeente. Dit oordeel is gebaseerd op de onderlinge verhouding tussen de genoemde drie elementen.

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 22,042 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit is € 4,5 miljoen. Het blijkt dat de beschikbare capaciteit een factor 4,9 groter is dan nodig. De weerstandscapaciteit is hiermee uitstekend.

De kengetallen voor onze gemeente zijn gespiegeld aan de normen die de provincie hanteert. Hieruit komt een positief beeld naar voren. Alle ratio's hebben een score in de categorie A.

Risicomanagement is in de organisatie ingebed door koppeling aan de jaarlijkse planning en control-cyclus. Bij de actualisatie van het risicoprofiel ten behoeve van begroting en jaarrekening staan de huidige en mogelijke nieuwe risico's expliciet op de agenda. Deze regelmatige bespreking van risico's draagt bij aan het vergroten van het risicobewustzijn.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Onderhoud kapitaalgoederen

Beleidskader

Voor de instandhouding van kapitaalgoederen werken wij met beheerplannen. In de beheerplannen wordt het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen vastgelegd.
De volgende beheerplannen gelden nu:

Beheerplan	Jaar vaststelling
Gebouwen	
Beheerplan bruggen en vlonders 2020 gemeente Laarbeek	2020
Duurzaam meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen 2024-2033	2020
Groen	
Groenbeleids- en groenstructuurplan (2011) en Groenbeheerplan 2023	2011
Bomenbeleidsplan Laarbeek (2013) en bomenvervangingsplan Laarbeek (2020)	2013
Beheerplan natuurterreinen, Beheerplan landschapselementen en Bosbeheerplan	2016
Speelplekkenplan	2021
Riool & water	
Bermen en sloten	2010
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023	2018
Waterbeheerplan	2021
Wegen & openbare verlichting	
Beleidsplan 'Verhardingsbeheer 2018'	2017
Beleidsplan Licht in de openbare ruimte 2018	2017

Bermen en sloten

Beleidskader

In 2010 is het beleidsplan bermen en sloten vastgesteld en vertaald in een beheerplan. Door het onderhoud van bermen en sloten te combineren kunnen wij voor minder geld meer berm ecologisch beheren. Voor het slotenonderhoud geldt een maaifrequentie van één keer per jaar onder de voorwaarde dat de andere aangelande (eigenaar met grond langs de sloot) het slootmaaisel ontvangt en zorgt voor verwerking. Een goed berm en sloten beheer zorgt voor evenwichtige afvoer van hemelwater en verhoogt de ecologische waarde.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Ontwikkelingen

In 2023 is gestart met de aanbesteding van het onderhoud bermen en sloten voor een periode van tenminste 2 jaar,

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	220	231
Mutatie voorziening		

Bomen

Beleidskader

In 2013 heeft u het Bomenbeleidsplan vastgesteld. In het Bomenbeleidsplan zijn de belangrijkste bomenstructuren in onze gemeente benoemd en wat het beleid daarvoor is. Er zijn spelregels opgenomen hoe wij in onze gemeente omgaan met het kappen van bomen en hoe er gecompenseerd moet worden. Ook wordt op het beheer en onderhoud van de gemeentelijke bomen ingegaan. Dit voeren wij planmatig en gestructureerd uit waardoor wij op een goede wijze invulling geven aan de wettelijke zorgplicht.
In 2020 heeft u het bomenvervangingsplan vastgesteld. Dit plan voorziet in het structureel en planmatig vervangen van bomen. In 2023 heeft u het Groenbeheerplan 2023 vastgesteld. Hierin zijn ook enkele beleidswijzigingen voor het bomenbeleid en -beheer meegenomen. Het Bomenbeleidsplan blijft onverkort van kracht, maar is op onderdelen herzien via het Groenbeheerplan 2023.

Ontwikkelingen

Onderdeel van de beleidswijzigingen die opgenomen zijn in het Groenbeheerplan 2023 is het aanwijzen van toekomstbomen. Dit moet nog gebeuren.

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	414	482
Mutatie voorziening		

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Bosbeheerplan, beheerplan natuurterreinen en beheerplan landschapselementen

Beleidskader

Voor de diverse groengebieden in het buitengebied van onze gemeente zijn een aantal beheerplannen opgesteld. Voor de gemeentelijke bosgebieden geldt het bosbeheerplan (2016), voor de overige natuurterreinen is het beheerplan natuurterreinen Laarbeek (2022) van toepassing. In het beheerplan landschapselementen (2016) worden de eindbeelden en onderhoudsmaatregelen voor een 75-tal landschapselementen omschreven. Het gaat dan om houtwallen, zandpaden, poelen en dergelijke. Voor de uitvoering van de diverse werkzaamheden hebben wij in 2022 een zesjarige beheerovereenkomst met Bosgroep Zuid-Nederland afgesloten.

Ontwikkelingen

-

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	260	226
Mutatie voorziening		

Bruggen en vlonders

Beleidskader

Beheerplan bruggen en vlonders 2020 gemeente Laarbeek.

Ontwikkelingen

Er is invulling gegeven aan het reguliere onderhoud. Daarnaast is de betonnen verkeersbrug aan de Stapweg te Beek en Donk vervangen.

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	37	11
Mutatie voorziening		

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Gemeentelijke gebouwen

Beleidskader

Op 30 januari 2020 heeft u de "Meerjarenplanning onderhoud gemeentelijke gebouwen Laarbeek 2019-2028" vastgesteld.
Onze gemeente heeft een groot aantal gebouwen in eigendom voor vele functies in het maatschappelijk verkeer. Gedacht kan worden aan het gemeentehuis,
de gemeentewerf, gemeenschapshuizen, sportaccommodaties, dierenparken en monumenten.
Al deze gebouwen zijn opgenomen in de onderhoudsplanning, die een periode van 10 jaar bestrijkt. De planning actualiseren wij jaarlijks. Er is dus sprake van een voortschrijdend 10-jarenplan.

Voor het onderhoud van de zogenaamde **Brede Scholen** is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld voor een periode van 10 jaar. Dit plan is de basis voor de planning van het onderhoud aan deze gebouwen.
Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.
Voeding: De voeding geschiedt door een jaarlijkse storting in de voorziening ten laste van de taakvelden in de exploitatie waar de brede scholen onder zijn verantwoord.
De gemeente gaat de regierol op zich nemen wat het betreft het gezamenlijk onderhoud van de scholen, de kosten hiervoor zullen met een opslagpercentage worden
doorberekend aan de diverse gebruikers, een en ander is in de ingebruikgevingsovereenkomsten en huurovereenkomsten vastgelegd.
De formalisatie van deze voorziening zal later dit jaar plaatsvinden inclusief de vaststelling van het bijbehorende beheerplan. Het betreft de periode van 2022-2031.

Ontwikkelingen

Er is een nieuw duurzaam meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor de periode 2024 tot en met 2033 in concept gereed. Dit plan leggen wij u voor besluitvorming na de zomer 2024 aan.

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	1.588	1.542
Mutatie voorziening	323	323

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Groenbeleids- en groenstructuurplan

Beleidskader

U heeft in 2011 het Groenbeleids- en groenstructuurplan vastgesteld. In dit plan zijn de beleidskaders geschetst voor het gebruik en het onderhoud van het openbaar groen in onze dorpskernen. De belangrijkste groenstructuren zijn benoemd en er is een differentiatie in het onderhoudsniveau aangebracht. In december 2023 heeft u het Groenbeheerplan 2023 vastgesteld. Dit beheerplan bevat een aantal inhoudelijke beleidswijzigingen ten opzichte van het plan uit 2011. Het Groenbeleids- en groenstructuurplan blijft onverkort van kracht, maar is op onderdelen aangepast middels het nieuwe Groenbeheerplan 2023. In dit plan is ook de ambitie om in 15 jaar tijd 75% van het openbaar groen meer biodivers in te richten verder uitgewerkt. Dat betekent deels aanpassingen in het beheer en deels omvormingen om het groen klimaatadaptiever in te richten met meer oog voor biodiversiteit.

Ontwikkelingen

Wij hebben in 2023 een eerste start gemaakt met het meer biodivers maken van het openbaar groen. Het nieuwe Groenbeheerplan 2023 voorziet in een aanpak per deelgebied waar wij vanaf 2024 invulling aan geven.

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	1.313	1.252
Mutatie voorziening		

Openbare verlichting

Beleidskader

Beleidsplan Licht in de openbare ruimte 2018. Dit plan belicht de totale openbare ruimte, niet alleen de openbare verlichting maar ook de verlichting van bedrijven, monumenten en dergelijke. Gekozen is om de openbare verlichting binnen een planperiode van 12 jaar te verduurzamen en daarmee uiting te geven aan de ambities die onze gemeente heeft op het gebied van duurzaamheid.

Ontwikkelingen

In 2023 hebben wij uitvoering gegeven aan een groot deel van het vervangingsprogramma OVL 2023, waarbij een groot aantal lichtmasten werd voorzien van LED-verlichting.

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	415	378
Mutatie voorziening		

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Riolering

Beleidskader

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023. Naast de wijze waarop onze gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten vermeldt het GRP ook op welke wijze wij streven naar een duurzame en klimaatbestendige waterketen en een klimaatbestendig watersysteem. Om de kosten en baten op elkaar af te stemmen is een doorrekening gemaakt voor een periode van 80 jaar. Uit deze doorberekening blijkt, dat een jaarlijkse tariefstijging van de rioolheffing nodig is van 3,6% aangevuld met een compensatie voor de inflatie.

Ontwikkelingen

In 2023 heeft u besloten de werking van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023 te verlengen tot en met 2024. Daarnaast is in 2023 het door u vastgestelde 'Onderhoudsprogramma riolering 2023' grotendeels uitgevoerd.

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	1.613	1.271
Mutatie voorziening	-66	372

Speelplekken

Beleidskader

Het speelplekkenplan ziet toe op het structureel aanpassen en vervangen van speelplekken in onze gemeente binnen een tijdsbestek van 20 jaar.

Ontwikkelingen

Het speelpark Nieuwenhof is in 2023 geheel afgerond.
In 2023 is de renovatie van speelplek 't Reijakkertje op de Orchideestraat uitgewerkt. Deze voeren wij in 2024 uit.
Daarnaast is door werkgroepen een start gemaakt met plannen voor speelplekken op de Ratel (Voorbeemd, Beek en Donk) en Julianalaan in Aarle-Rixtel.

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	25	25
Mutatie voorziening	52	52

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Waterbeheer

Beleidskader

Zorg dragen voor een veilig en duurzaam waterbeheer en overlast situaties tot een minimum beperken.

Ontwikkelingen

Het uitvoeringsbestek is opgesteld. Bovendien zijn door u de benodigde uitvoeringskredieten beschikbaar gesteld, welke beschikbaar zijn met ingang van 2024.

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	1	1
Mutatie voorziening	45	45

Wegenbeleid

Beleidskader

Beleidsplan verhardingenbeheer 2018. Het beleidsplan stellen wij periodiek op om nieuwe ontwikkelingen, het gewenste kwaliteitsniveau en de beschikbare middelen te verwerken met als doel het in stand houden van de wegenstructuur. Het beleidsplan is gebaseerd op de CROW-systematiek voor wegbeheer. Elk jaar wordt een onderhoudsplanning opgesteld waarbij kredieten worden gevraagd om de wegen op te knappen die aan onderhoud toe zijn.

Ontwikkelingen

Er is een onderhoudsplanning opgesteld waarbij wij u kredieten hebben gevraagd voor het benodigde onderhoud en vervanging van verhardingen.
Bovendien heeft het Beleidsplan 'Wegenbeleid gemeente Laarbeek 2024' vastgesteld.

Financiën

Onderdeel	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatie excl. dotatie aan voorziening	666	645
Mutatie voorziening	1.153	1.153

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Financiering

De paragraaf 'financiering' heeft betrekking op de gemeentelijke financieringsfunctie (treasuryfunctie). De financieringsfunctie zorgt ervoor dat er voldoende middelen beschikbaar zijn zodat de gemeente aan al haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiervoor worden indien nodig kortlopende en langlopende leningen aangetrokken. Onder de financieringsfunctie valt ook het verstrekken van leningen, garanties en het beheersen van financiële risico's.

Beleidsvoornemens risicobeheer van de financieringsportefeuille

Om de financiële risico's zo goed mogelijk te beheersen, is het belangrijk om aandacht te schenken aan de kwalitatieve ontwikkeling van de treasuryfunctie. Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) worden door gemeenten een 2-tal instrumenten toegepast:

1. Treasurystatuut;
2. Paragraaf financiering.

Treasurystatuut

Hierin wordt een nadere invulling gegeven aan het wettelijk kader. Het statuut bevat de beleidsuitgangspunten voor het uitvoeren van de treasuryfunctie.
De volgende regelgeving heeft betrekking op de financieringsfunctie van de gemeente:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).
- Ministeriële regeling 'Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden' (Ruddo).
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Paragraaf financiering

Deze paragraaf wordt opgenomen in zowel de begroting als de rekening en biedt hiermee informatie over de uitvoering van treasurytaken.

Het Rijk heeft de kasgeldlimiet, renterisiconorm en een drempelbedrag schatkistbankieren ingesteld om financiële risico's in te perken die te maken hebben met herfinanciering van leningen. Deze drie elementen lichten wij in de volgende alinea's nader toe.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan wat het maximale bedrag is dat onze gemeente aan korte financieringsmiddelen (looptijd < 1 jaar) mag aantrekken. De kasgeldlimiet 2023 bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal, dus 8,5% van ±€ 69,0 miljoen is ±€ 5,9 miljoen.

Kortdurende overschrijdingen zijn toegestaan. Echter zodra in drie opeenvolgende kwartalen een overschrijding ontstaat, moeten wij tijdig een verbeterplan presenteren aan de provincie als toezichthouder.
In 2023 is de kasgeldlimiet in geen enkel kwartaal overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft aan welk deel van de langlopende geldleningen afgelost mag worden. De renterisiconorm 2023 bedraagt 20% van het begrotingstotaal, dus 20% van ±€ 69,0 miljoen is ±€ 13,8 miljoen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

In 2023 hebben wij een bedrag van ±€ 4,1 miljoen afgelost en hierdoor is de renterisiconorm niet overschreden.

Drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag schatkistbankieren 2023 bedraagt 2% van het begrotingstotaal, dus 2% van ±€ 69,0 miljoen is ±€ 1,4 miljoen.
Het drempelbedrag schatkistbankieren is in geen enkel kwartaal in 2023 overschreden.

Rentelasten, renteresultaat & verdeling rentekosten

In onderstaande tabel presenteren wij de rentekosten en de doorbelasting daarvan. In het overzicht hebben wij zowel de begrote verdeling als de werkelijke verdeling opgenomen.

bedragen x € 1.000			Begroting 2023	Rekening 2023
Rente lasten	**omvang**	**tarief**	**rentelast**	**rentelast**
Financieringstekort	103	1,00%	1	2
Vaste geldleningen	17.354	div.	209	220
Waarborgsommen			0	0
Voorzieningen (obv contante waarde)	2.270	3,00%	68	61
	19.727		278	283
Rente baten	**omvang**	**tarief**	**rentebaat**	**rentebaat**
Kasgeldleningen/rekeningcourant Hoge Regt			29	329
Vaste geldleningen			0	12
	0		29	341
Rente doorbelasting			**door te belasten rente**	**door te belasten rente**
Rente lasten			278	283
Rente baten			29	341
Door te belasten rente			249	-58
Doorbelasting:				
Rente naar taakvelden (staat activa)	56.448	0,38%	215	-110
Rente naar grondexploitatie	7.587	0,44%	33	53
Totaal doorbelaste rente			248	-57
Renteresultaat taakveld Treasury			**-1**	**1**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Wijze waarop rente wordt toegerekend:
De verdeling van de rentekosten over de verschillende onderdelen zoals hierboven in de tabel in beeld is gebracht, is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Voor de rentetoerekening aan de activa passen wij een vast rentepercentage toe (conform 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2023'). Bij het bepalen van de hoogte van het percentage is een renteomslag berekening gemaakt. Het tarief 2023 bedroeg bij de begroting +/+0,38%. Nacalculatie laat een percentage zien van -/-0,21%. Aangezien de afwijking van de rentelasten (begroting versus werkelijk) meer is geweest dan 25% is in de jaarrekening het nacalculatorische percentage van -/-0,21% toegepast.
- Met betrekking tot de rentetoerekening over de boekwaarden bij de grondexploitatie hebben wij het rentepercentage conform de begroting 2023 gehanteerd ter grootte van 0,44% (betreft het gewogen gemiddelde rentepercentage voor de grondexploitaties). Dit aangezien de nacalculatie een tarief laat zien van 0,39% hetgeen minder afwijkt dan de toegestane 0,50%.
- Over de reserves en voorzieningen (=interne financieringsmiddelen) rekenen wij géén rente toe, behoudens één voorziening die gewaardeerd is tegen contante waarde. Bij deze voorziening passen wij een rentedotatie toe van jaarlijks 3%. Het betreft de voorziening '*Pensioen- en wachtgeldverplichtingen voormalige bestuurders*'.
- Bij de bepaling van het begrote financieringstekort of -overschot hebben wij een rentepercentage van 1% gehanteerd.

Financieringsbehoefte

In de programmabegroting 2023 is aandacht besteed aan de financieringsbehoefte van onze gemeente. Aangegeven werd dat vaker aandacht besteed zou worden aan het samenstellen van de liquiditeitsbegroting om de financieringsbehoefte beter in beeld te krijgen. In het dienstjaar 2023 is geen directe noodzaak geweest tot het aantrekken van vaste financieringsmiddelen (looptijd > 1 jaar). Ook zijn in 2023 geen kasgeldleningen (looptijd < 1 jaar) aangetrokken. Het is niet direct noodzakelijk gebleken om een uitgebreide liquiditeitsbegroting samen te stellen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

In 2022 onderzocht Necker of Laarbeek het bestuursakkoord kan uitvoeren en of onze gemeente voldoende toekomstbestendig is. Necker adviseerde destijds (*citaat*):

1. *Versterk de grootste kwetsbaarheden in de organisatie qua formatie en inrichting op korte termijn*
2. *Prioriteer de doelen en ambities aan de hand van de driehoek ambities-middelen-tijd/tempo in een stapsgewijs proces. Neem daarvoor wat meer de tijd.*
3. *Versterk het ambtelijk-bestuurlijk samenspel om beter te prioriteren en consequenties van keuzes vooraf beter in beeld te brengen.*
4. *Ga aan de slag met de bevindingen ten aanzien van de inrichting van de organisatie.*

In de begroting 2023 heeft u vervolgens 6,02 fte toegevoegd. Ook heeft u € 700.000 beschikbaar gesteld voor het versterken van de structuur en inrichting van de organisatie. In de eerste helft van 2023 hebben we de versterking van de structuur en inrichting van de organisatie uitgewerkt. In april 2023 hebben wij daarover een besluit genomen (*citaat*):
Laarbeek wil een organisatie zijn die meestroomt met de samenleving en complexe vraagstukken, en waar medewerkers samenwerken met een lach. Medewerkers hebben behoefte aan meer dagdagelijkse aandacht en focus op hun professionele ontwikkeling. Dat zal bijdragen aan de taakvolwassenheid van medewerkers en creëert een cultuur van mensgericht werken.
De medewerkers zijn in staat om een toekomstbestendige organisatie te vormen als er binnen Laarbeek adaptief gewerkt wordt. Dit betekent dat we met elkaar op een opgavegerichte en voorspelbare manier aan verschillende type vraagstukken werken. Deze twee principes vragen om een MT dat in een eenvoudige structuur ondersteund wordt door kleinere, logisch samengestelde teams.
Daarvoor is een aanpassing van de structuur-indeling nodig. Om te kunnen stromen moet er een heldere visie zijn op bedrijfsvoering. Deze is dienstverlenend aan het geheel. Alle bedrijfsvoeringsonderdelen worden in één afdeling ondergebracht.

Op basis van dit besluit hebben we de volgende acties uitgevoerd.

- Bij de organisatie van onze gemeente past een eenvoudige hiërarchie. Dit versterkt de aandacht voor de medewerkers en bevordert de samenwerking en snelle dagelijkse sturing.
- We hebben de organisatie versterkt met coördinatoren voor de dagelijkse sturing van teams van medewerkers. De coördinator heeft taken op het gebied van coördinatie en prioritering van werk, persoonlijke en teamontwikkeling en financiën. De werving van de coördinatoren startte in het tweede kwartaal. De meeste coördinatoren stelden we een kwartaal later aan. Het grootste deel van de coördinatoren zijn medewerkers die doorstroomden naar deze nieuwe functie.
- Het managementteam heeft (meer) tijd en aandacht nodig voor bedrijfsvoering, strategische opgaven en de ontwikkeling van de organisatie. Het managementteam wordt kleiner en stuurt vanaf 1-7-2023 drie afdelingen aan: Leefomgeving, Samenleving en Bedrijfsvoering.
- We hebben de organisatie versterkt met projectondersteuners en management ondersteuners. Ook deze zijn in het derde en vierde kwartaal van 2023 geworven. Ook hier stroomden een deel van onze eigen medewerkers door.
- Ook hebben we de organisatie op enkele plekken versterkt met formatie-uitbreiding.
- Teams worden samen meer verantwoordelijk voor persoonlijke en teamontwikkeling én meer taakvolwassen in de prioritering van werkzaamheden.
- We zijn vervolgens begonnen met het aanpassen van de verschillende systemen en processen. Denk hierbij aan het financiële, personeels- en zaaksysteem.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

In 2023 hebben we ook de ambities en de beschikbare capaciteit in de afdeling Leefomgeving in beeld gebracht. Daaruit bleek dat er te veel werk ligt voor de beschikbare ambtelijke capaciteit. In de begroting 2024 is voor 2024 en 2025 jaarlijks een bedrag toegekend van € 550.000 (zie de begroting 2024).

De organisatie is versterkt met 25,52 fte. Dit is het verschil tussen de formatie ultimo 2022 (118,18 fte) en ultimo 2023 (143,70 fte). Maar daarmee zijn we er nog niet. In het organisatieonderzoek uit 2022 stond al: "Alleen formatie toevoegen is niet voldoende". Een belangrijke opgave is dat we blijven werken aan een cultuurverandering die ons flexibeler maakt en onze organisatie toekomstbestendiger.

In 2023 hebben we ook de mandaatregeling gewijzigd. In de nieuwe mandaatregeling beleggen we een aantal verantwoordelijkheden lager in de organisatie. Deze wijziging past bij onze kernwaarden dat we verantwoordelijkheid laag in de organisatie willen beleggen. Hierdoor voelt de medewerker zich meer eigenaar en vergroten we onze flexibiliteit.

Dienstverlening

Onze gemeente wil een betrouwbare, moderne dienstverlenende gemeente zijn. Elk jaar zetten we hier stappen in. En dat moet ook: De wereld om ons heen verandert, verwachtingen van onze burgers en bedrijven - onder andere door ontwikkelingen en ervaringen in andere branches - veranderen en wij willen en moeten als gemeentelijke organisatie daarin mee. Niet voor niets is in het informatiebeleidsplan het thema 'moderne dienstverlening' als eerste thema genoemd.

Eerder noemden wij op deze plaats al het nog steeds actuele onderwerp 'klantreis'. Processen inrichten op basis van wat een klant, een burger van te voren voor verwachtingen heeft. De 'medewerkersreis' brengt in beeld wat er in de organisatie allemaal moet gebeuren om aan die klantverwachtingen te voldoen. Die twee reizen gaan we op elkaar aan laten sluiten. Proces voor proces. Wegens onvoldoende formatie hebben we hier nog niet genoeg op kunnen inzetten. Dat willen we wel graag, het is immers goed om te merken dat dit zowel bij de klant als medewerker tot een hogere waardering leidt. In 2023 zijn we verder gegaan met het herinrichten van klantprocessen via deze werkwijze.

Meegaan met de tijd en inspelen op verwachtingen betekent ook het introduceren van nieuwe kanalen. Voor onze gemeente betekent dat, dat we in de dienstverlening ook een chatfunctionaliteit op de website hebben geïntroduceerd en onze klanten de mogelijkheid bieden om via Whatsapp met onze gemeente te communiceren. Eind 2022 zijn we hiermee gestart. In 2023 hebben we hierbij passende servicenormen geformuleerd. In 2024 gaan we hiermee verder en evalueren wij het functioneren van deze nieuwe kanalen.

De servicenormen leveren een belangrijk waarborg voor het onderdeel betrouwbaarheid in de dienstverlening. We worden hier graag op aangesproken en sturen hier nadrukkelijk op in de organisatie. Servicenormen gaan over zowel kwantiteit (tijdig reageren) als kwaliteit (inhoud en bejegening). De nakoming van de servicenormen monitoren wij continu.

Een aantal opgestarte projecten loopt in 2024 nog door. Onder andere onze website en de digitale dienstverlening via dat kanaal is een project. Toegankelijkheid is daar een belangrijk onderdeel van. Met een toegankelijke website leveren we ook een bijdrage aan onze inclusiedoelstellingen.

Privacy speelt in de dienstverlening een steeds grotere rol. Waar we in het verleden kozen voor een systeem dat alle aanwezige informatie over een klant integraal in beeld bracht om hen zo goed en integraal mogelijk te helpen is daar door de invoering van de AVG een kentering in gekomen. Met name in het

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Sociaal Domein hebben we daar last van. We zijn continu bezig om binnen de grenzen van de AVG daar werkbare oplossingen voor te bedenken. Ons hoofddoel blijft immers dat we onze burgers zo goed mogelijk helpen.

Informatisering & Automatisering

In het informatiebeleidsplan (2021-2023) en bijbehorende projectenportfolio zijn de plannen voor 2023 in beeld gebracht. Dit beleidsplan en de uitvoering ervan is samen met de gemeente Gemert-Bakel opgesteld.
Het informatiebeleid bestaat uit de hieronder beschreven thema's. Per thema gelden wettelijke verplichtingen, maar ook landelijke ontwikkelingen en eigen gemeentelijke ambities. Er wordt in elk thema uitgelegd aan welke zaken uitvoering is gegeven 2023.

Thema Moderne dienstverlening
De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. In 2023 zijn processen (deels) vormgegeven in de daarvoor beschikbare omgeving van het ODZOB. De verdere ontwikkeling wordt vormgegeven in 2024.

Thema Architectuur
Voor een toekomstgerichte ICT is het nodig dat de architectuur van ICT-omgeving vereenvoudigd wordt. Deze vereenvoudiging maakt het beter mogelijk om te voldoen aan gestelde eisen en wensen en om de omgeving goed (extern) te kunnen blijven beheren. Hiervoor is een nieuwe architectuur opgesteld. In 2024 en deels 2025 geven wij hier uitvoering aan.

Thema Datamanagement
In 2023 hebben we onze geo-basisregistraties (BAG/BGT/BRO) op orde gebracht. Er is een bescheiden aanzet gemaakt voor het datagedreven werken binnen de organisatie. Er is een datawarehouse ingericht en we zijn bezig met de doorontwikkeling. Dit werd als positief ervaren in de organisatie. De organisatie is echter dermate in beweging geweest dat wij in 2024 nog kijken naar het vervolg ervan.

Flexibele Organisatie
In 2023 zijn wij gestart om MSTeams als platform in te richten voor de opslag van documenten. Hiermee wordt het mogelijk om gezamenlijk en gelijktijdig te werken aan documenten. In 2024 ronden wij dit af. Hierbij kan gedacht worden aan het in gebruik nemen van telefoniefunctionaliteiten binnen MSTeams.

Thema Regie op beheer
Informatiebeheer is een belangrijk onderdeel voor een goede informatiehuishouding. Met een grote diversiteit aan producten, informatie en systemen is dit een complex geheel. In 2023 hebben we geïnvesteerd in het opstellen van informatiebeheerbeleid. Daarnaast hebben we gewerkt aan overzicht in onze informatiehuishouding. In december hebben we ook het kwaliteitsplan informatievoorziening opgesteld om te zorgen voor borging van het opgesteld beleid. Dit heeft erin geresulteerd dat de provincie, die toezichthouder is op informatiebeheer bij de gemeente, aangegeven heeft dat onze gemeente voldoet aan de gestelde eisen.

Informatiebeveiliging en Privacy
Wij hebben samen met de gemeente Gemert-Bakel het informatiebeveiligingsbeleid geactualiseerd. Er zijn een aantal beleidsvoornemens uit voorgaande jaren nog niet gerealiseerd.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

We erkennen dat we een uitdaging hebben voor het opzetten van een informatiebeveiligingsmanagementsysteem om te voldoen aan de BIO-standaard. Voor verdere borging van informatiebeveiliging en privacy is de keuze gemaakt om vacatures uit te zetten om personeel in vast dienstverband aan te nemen om de interne beheersing rondom informatiebeveiliging en privacy beter te borgen. Daarnaast hebben wij een plan van aanpak opgesteld, waarbij zaken met hoogste prioriteit als eerste worden opgepakt in 2024.

Planning & Control

In deze bestuursperiode kijken wij samen met de Auditcommissie naar slimme keuzes en invulling van de instrumenten voor planning en control. Enerzijds om de informatiewaarde en sturingsmogelijkheden van de instrumenten voor u te vergroten en anderzijds om de efficiëntie voor de organisatie te vergroten. Insteek is en blijft dat de planning en controlcyclus inzichtelijk (en mogelijk eenvoudiger) voor u en inwoners moet zijn én een toegevoegde waarde voor uw volksvertegenwoordigende, controlerende en kaderstellende rol. Het gaat hierbij bijvoorbeeld omzetting van de tussenrapportages naar een financiële rapportage en verbetering van de 3 W-vragen. Het bestuurlijk spoorboekje, de nieuwe vergaderstructuur en alle digitale mogelijkheden van ons planning en controlsysteem zullen hierin steeds een leidraad vormen voor de doorontwikkelingen.

Corona

In 2023 is besloten om de reserve op te heffen in het raadsvoorstel vaststellen jaarrekening 2022 en het saldo toe te voegen aan de algemene reserve. Hierbij hebben wij rekening gehouden met de al besloten dekking vanuit de reserve corona (kadernota 2022) in 2023 en 2024 voor extra inzet schuldhulpverlening. In 2023 heeft de extra inzet voor schuldhulpverlening plaatsgevonden. In 2024 staat nog een bedrag hiervoor gereserveerd van € 26.000. In 2024 zal de reserve dan ook nihil zijn.
Omdat geen andere corona-uitgaven zijn verricht hebben we besloten om geen aparte paragraaf corona op te nemen, maar wel om in deze paragraaf de afwikkeling toe te lichten.

Personele sterkte & formatie

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gepresenteerd van de ontwikkeling van de personele formatie ultimo 2023 waarbij inzicht wordt gegeven in zowel de personele sterkte als de bijbehorende loonsomkosten. Hierbij de toelichting dat met ingang van 1 juli 2023 een nieuwe organisatiestructuur van toepassing is. Ten gevolge hiervan is onder andere de afdeling Omgevingsbeheer opgeheven mede in combinatie van verschuiving van formatie.

Organisatieeenheid	Begroting 2023		Rekening 2023	
(bedragen x € 1.000)	formatie	loonsom	formatie	loonsom
Organisatiestructuur *(OUD t/m 30 juni 2023)*				
Raadsgriffie	1,61	167		
Gemeentesecretaris	1,00	134		
Staf	2,00	227		
Afdeling Samenleving	33,17	2.527		
Afdeling Bedrijfsvoering	23,18	1.737		

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Afdeling Leefomgeving	23,11	2.016		
Afdeling Omgevingsbeheer	34,11	2.651		
Organisatiestructuur *(NIEUW m.i.v. 1 juli 2023)*				
Raadsgriffie			1,61	142
Gemeentesecretaris			1,00	180
Staf (oud+nieuw)			3,00	264
Afdeling Samenleving (oud+nieuw)			40.19	2.805
Afdeling Bedrijfsvoering (oud+nieuw)			39,93	2.264
Afdeling Leefomgeving (oud+nieuw)			57,97	2.993
Afdeling Omgevingsbeheer (oud/vervallen)			0,00	1.061
Totaal	118,18	9.459	143,70	9.709

Rechtmatigheid

Inleiding

Op 27 september 2022 heeft besluitvorming door de eerste kamer plaatsgevonden over de wetswijziging Wet versterking decentrale rekenkamers. Onderdeel van deze wetswijziging is de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording.
De rechtmatigheidsverantwoording geldt voor de eerste keer voor het verslagjaar 2023, waarbij de vaststelling van de rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening zal plaatsvinden in het kalenderjaar 2024.

In deze rechtmatigheidsverantwoording geven wij aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen.
Voorheen verstrekte de externe accountant een controleverklaring met een oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening van de gemeente. De externe accountant geeft in de toekomst alleen nog een controleverklaring af met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uitmaakt. De accountant blijft nog wel de rechtmatigheid controleren voor de SISA verantwoordingen.

Deze wijziging markeert allereerst de verantwoordelijkheid van ons als college voor de rechtmatigheid. Het is vervolgens aan u om de rechtmatigheidsverantwoording te bediscussiëren en te beoordelen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

In de jaarrekening hebben wij de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen met betrekking tot de begrotingsonrechtmatigheden. In de financiële verordening heeft u met ons afgesproken dat begrotingsonrechtmatigheden vanaf € 150.000 (rapportagegrens) in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht. De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording is bepaald op 3% van de totale lasten inclusief toevoeging aan reserves van onze gemeente (voor 2023 is dit € 2,27 miljoen). Naast deze toelichting gaan wij hieronder in op de bevindingen van het voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium.
De in de jaarstukken opgenomen rechtmatigheidsverantwoording hebben wij opgesteld volgens de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en de financiële- en controleverordeningen van onze gemeente. Daarnaast geldt het door u vastgestelde normenkader en het Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) beleid als toetsingskader voor de rechtmatigheidsverantwoording.

De volgende beslisboom wordt gehanteerd voor de rechtmatigheid:

Er wordt onderscheid gemaakt in 2 soorten afwijkingen:

1) afwijkingen voor lagere lasten, hogere baten en lagere baten boven € 150.000. Deze zijn rechtmatig als deze tijdig gemeld zijn aan de gemeenteraad. Onder tijdig wordt volgens de financiële verordening ook verstaan als het is opgenomen / verantwoord bij de jaarrekening.

2) afwijkingen voor hogere lasten boven € 150.000 zijn automatisch onrechtmatig tenzij volgens de uitzonderingen zoals opgenomen in de financiële verordeningen. Vervolgens wordt getoetst of de onrechtmatigheid acceptabel is of niet. Als het acceptabel is wordt het toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf bedrijfsvoering. Als het niet acceptabel is heeft het invloed op de rechtmatigheidsverantwoording.

Begrotingscriterium
Het begrotingscriterium heeft betrekking op de grenzen van de baten en lasten in de door u geautoriseerde begroting. Het gaat hierbij om de exploitatie, investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand komen.
Bij onze controles voor het begrotingscriterium hebben wij geen onrechtmatigheden geconstateerd die uitkomen boven de verantwoording- en rapportagegrens.

Onderstaand lichten wij de afwijkingen toe vanaf € 150.000. Wij maken hierbij onderscheid in fouten en onduidelijkheden. Ook geven wij aan wat wij doen om de fouten en onduidelijkheden in de toekomst te voorkomen.

Soort	Omschrijving	Overschrijding	Fout	Onduidelijkheid	Toelichting	Maatregel	Acceptabel of niet
A	Overschrijding lasten programma 3 taakveld 7.4	Last: € 318.000	V	-	Hogere uitgaven bij de verbonden partij ODZOB op basis van hun jaarcijfers. De overschrijdingen zijn vooral veroorzaakt door toename van aantal complexe procedures, toename	De structureel hogere uitgaven worden verwerkt in de financiële rapportage voor 2024 en in de	Acceptabel

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

					aantal complexe projecten, groot aanbod van plannen die ook naar de welstandscommissies gaan en uitgebreide procedures voor het afwijken van bestemmingsplannen.	kadernota voor 2025. Daarnaast blijven we de uitgaven van de ODZOB monitoren en zijn afspraken met de ODZOB gemaakt om overschrijdingen tijdig te signaleren en te voorkomen.	
A	Overschrijding lasten programma 3 taakveld 8.1	Last € 534.000	V	-	Hogere voorbereidingskosten voor woningbouwplannen. Er is extra capaciteit ingehuurd om meer aanvragen te kunnen ontvangen. Hiertegen over staan ook hogere inkomsten (zie toelichting in de jaarrekening).	Geen extra maatregelen, de extra inzet van capaciteit zorgt ervoor dat er meer aanvragen behandeld konden worden. Hiervoor zijn er ook hogere inkomsten. Voor 2024 en 2025 heeft u incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld om meer capaciteit hierop te kunnen inzetten.	Acceptabel
A	Overschrijding lasten programma 5	Last € 345.000	V	-	Er is € 345.000 budgetoverschrijding op crisishulp, contracten jeugdhulp en landelijk ingekochte zorg. Dit zijn alle zorgkosten waar wij als gemeente geen invloed op hebben en de rekening voor moeten betalen. Gedurende het jaar worden deze uitgaven wel gemonitord, maar pas per jaareinde is de werkelijke realisatie duidelijk.	Geen aanvullende maatregelen	Acceptabel
A	Overschrijding programma 6	Last € 301.000	V	-	Er waren rentelasten begroot op diverse taakvelden (rente wordt verdeeld), per saldo was de rente	Geen aanvullende maatregelen	Acceptabel

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

					gunstiger waardoor op de totale organisatie een voordeel ontstaat. Deze zijn echter verdeeld op verschillende taakvelden maar administratief is er dan een nadeel op taakveld 0.5		
B	Overschrijding investeringsbudgetten	-	-	-	-	-	-
C	Ongeautoriseerde reservemutaties	-	-	-	-	-	-
D	Overige	-	-	-	-	-	-
	Totaal	**€ 1.498.000**					

In 2023 zijn gedurende het jaar ook afwijkingen gemeld in de tussentijdse rapportages. Daarnaast heeft u besloten in de financiële verordening dat afwijkingen na de tussentijdse rapportage tijdig gemeld zijn, indien ze bij de jaarrekening zijn toegelicht.

Hiermee voldoen wij aan de voorwaarden, zodat wij geen afwijkingen hebben op dit onderdeel die onrechtmatig zijn (begrotingscriterium).

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze eisen zijn afkomstig uit verschillende wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Bevinding	Bedrag	Toelichting	Maatregel
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 245.757	Er zijn 2 bevindingen • Er is een aanbesteding op advies van Bizob niet Europees aanbesteed terwijl dit achteraf wel had moeten gebeuren. Middels een aanvullend collegebesluit hebben wij afgeweken van het inkoopbeleid. Echter hiermee blijft de aanbesteding onrechtmatig. De uitgaven voor 2023 zijn € 169.000 zijn als onrechtmatigheid opgenomen. • Het financieel pakket had opnieuw aanbesteed	• Door foutieve inschatting / communicatie is de aanbesteding foutief verricht. Hier zijn geen maatregelen voor. Er moet ook op het advies van de experts van Bizob vertrouwd kunnen worden. Bij toekomstige onduidelijkheden stemmen wij ook af met de concernjurist en concerncontroller. Deze bevinding zal ook nog van toepassing zijn voor 2024 en 2025 voor de uitgaven die in die

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

		moeten worden, echter omdat dit samen met Gemert-Bakel gebeurd en goed opgezet / voorbereid moest worden is dit nog niet gebeurd. Hierdoor is het bedrag aan uitgaven voor 2023 als onrechtmatig opgenomen.	jaren plaats vinden. • Deze aanbesteding is in 2024 onderhanden, dus voor 2024 zal dit ook nog een bevinding zijn maar niet meer vanaf 2025.
Totaal	**245.757**		

Bovenstaande bevindingen zijn in totaal onder de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording van € 2,27 miljoen. Hierdoor heeft dit geen invloed op de rechtmatigheidsverantwoording van het college en is het hierdoor ook niet in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium
Het misbruik en oneigenlijk gebruik heeft betrekking op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.
Er zijn diverse beheersmaatregelen ingevoerd om misbruik en oneigenlijk gebruik zoveel als mogelijk te voorkomen. Uit de interne controles en meldingen uit de organisatie blijken geen signalen voor misbruik en oneigenlijk gebruik.

Conclusie
Op basis van de interne controle werkzaamheden zijn er geen fouten of onduidelijkheden geconstateerd boven de vastgestelde rechtmatigheidsgrens. Hierdoor zijn er geen fouten of onduidelijkheden gemeld bij de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Verbonden partijen

Algemeen

De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste (BBV, artikel 15):
a de visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
b de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
  1 gemeenschappelijke regelingen;
  2 vennootschappen en coöperaties;
  3 stichtingen en verenigingen;
  4 overige verbonden partijen.
c de lijst van verbonden partijen.

In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:
a de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
b het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
c de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
d de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
e de eventuele risico's van een verbonden partij waar geen maatregelen voor getroffen zijn door de gemeente en die van materiële betekenis kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente.

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is in artikel 1 lid b BBV als volgt gedefinieerd: 'Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft'.
Onder bestuurlijk belang wordt verstaan (artikel 1 lid d BBV): 'Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.'
Onder financieel belang wordt verstaan (artikel 1 lid c BBV): 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.'

Hieronder presenteren wij een overzicht van publiek- en privaatrechtelijke rechtspersonen waarin onze gemeente participeert, die begrepen kunnen worden onder de noemer verbonden partijen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Visie op de beleidsvoornemens

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente geeft een mandaat aan de verbonden partij. De tweede reden betreft de kosten, het budgettaire beslag en de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.
Het aangaan van banden met verbonden partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Verbindingen met derden zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De huidige verbonden partijen hebben allemaal een historische bestaansgrond. Bij nieuwe deelnemingen zullen we bij de besluitvorming door de raad de publieke taak expliciet aan de orde stellen op grond van visie en doelstellingen van de deelneming.

Mutaties

Nieuwe verbonden partij	Einde verbonden partij	Toelichting
n.v.t.		

Om het inzicht in de verbonden partijen te bevorderen schrijft het BBV een indeling voor. De onderstaande tabel geeft inzicht in de aantallen verbonden partijen per soort. Na deze tabel wordt per verbintenis gedetailleerde informatie gepresenteerd.

Soort verbintenis	Aantal verbonden partijen
Gemeenschappelijke regelingen	10
Vennootschappen en coöperaties	3
Stichtingen en verenigingen	4
Overige verbonden partijen	1

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Gemeenschappelijke regeling

Naam	Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) *bedragen x € 1.000*
Partners	Waterschap Aa en Maas, gemeente Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Landerd, Oss, Uden, Sint Anthonis en Someren
Openbaar belang	Binnen het werkveld heffingen en WOZ meerwaarde creëren in termen van kwaliteitsverbetering, verbetering van de dienstverlening aan inwoners, vermindering van kwetsbaarheden en besparing op uitvoeringskosten.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2023	956
Eigen Vermogen 31-12-2023	681
Vreemd Vermogen 1-1-2023	15.740 (waaronder nog af te dragen belastingontvangsten van 14.685)
Vreemd Vermogen 31-12-2023	16.728 (waaronder nog af te dragen belastingontvangsten van 15.422)
Resultaat 2023	-79
Bijdrage Laarbeek	534 (exclusief BTW)
Risico's	• Toename van WOZ-bezwaren leidt tot een toename van personele inzet en proceskostenvergoedingen
Ontwikkeling	• Bovenstaande cijfers zijn gebaseerd op de concept jaarrekening 2023 van BSOB. • In 2023 was sprake van een verdrievoudiging van het aantal WOZ-bezwaren. Effecten daarvan zijn forse proceskostenvergoedingen en extra benodigde personele capaciteit. • In 2023 is mogelijk gemaakt dat BSOB vanaf 2024 diensten verleent aan de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel. • Bovenstaande ontwikkelingen hebben een remmend effect gehad op de voortgang van de business case ("masterplan automatisering", uit 2021). De voortgang blijft onder de aandacht en het krijgt een vervolg in 2024.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Blink *bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. en Someren, Son en Breugel en Pre-Zero
Openbaar belang	Het in regionaal verband op professionele wijze zorg dragen voor gemeentelijke uitvoeringstaken op het vlak van de inzameling, sortering, vermarkting en (eind)verwerking van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijke afvalstoffen, de gladheidsbestrijding en de reiniging van de openbare ruimte van de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2023	n.v.t. Blink kent geen eigen vermogen
Eigen Vermogen 31-12-2023	
Vreemd Vermogen 1-1-2023	n.v.t. Blink kent geen vreemd vermogen
Vreemd Vermogen 31-12-2023	
Resultaat 2023	Nihil, er vindt jaarlijks een afrekening plaats met alle deelnemende gemeenten
Bijdrage Laarbeek	De bijdrage van Laarbeek € 1.733.000 (bron: concept jaarrekening 2023)
Risico's	De inrichting van Blink maakt dat alle dienstverlening via doorbelasting op de deelnemende gemeenten wordt afgewikkeld.
Ontwikkeling	Diverse ontwikkelingen zijn de komende jaren merkbaar van invloed: • Toenemende omvang dienstverlening Blink; • Toekomst Blink en de uitschrijving van PreZero n.a.v. het evaluatierapport; • Toename kosten voor lonen en materieel- en materiaalkosten. In 2021 heeft een evaluatie GR Blink plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze evaluatie is door een tweetal juridische adviseurs de constructie van de GR onderzocht. Dit onderzoek zag met name toe op de vormgeving van de publieke private samenwerking binnen de GR in relatie tot de huidige aanbestedingswetgeving. BDO (accountant van Blink) heeft geconstateerd dat voor de opdracht(en) door Blink aan PreZero een aanbestedingsplicht geldt. Door de GR Blink zijn de opdracht(en) niet aanbesteed. Dat is onrechtmatig. Om de onrechtmatigheid ongedaan te maken is een strategisch traject gestart om PreZero uit de GR Blink te schrijven.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel en Someren	
Openbaar belang	Uitvoering van gemeentelijke taken op het terrein van Wmo, Jeugd en BMS ten behoeve van de deelnemende gemeenten.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente levert twee bestuursleden voor het Algemeen Bestuur en één bestuurslid voor het Dagelijks Bestuur.	
Eigen Vermogen 1-1-2023	655	
Eigen Vermogen 31-12-2023	1.017	
Vreemd Vermogen 1-1-2023	19.089	
Vreemd Vermogen 31-12-2023	19.597	
Resultaat 2023	717	
Bijdrage Laarbeek	2.517 (Wmo 852 / Jeugd 1.522 / BMS 143)	
Risico's	Stijging van de zorg- en uitvoeringskosten. Alsmede de onduidelijkheid in financiering / ontwikkelingen van het rijk. Bijvoorbeeld over eigen bijdragen en hervormingsagenda jeugd.	
Ontwikkeling	GR Peelgemeenten focust zich meer op opgavengericht en programmatisch werken. Daarnaast zijn er diverse rijksakkoorden waar op wordt ingezet waaronder gezond en actief leven akkoord (Gala), woonzorgakkoord (WOZO) en het integraal zorgakkoord (IZA) als ook de hervormingsagenda Jeugd. Uiteraard wordt er uitvoering gegeven aan de koersagenda waarbij er in 2024 een nieuw koersagenda wordt opgesteld. Er is tevens een sterke focus op hoogwaardige maar betaalbare dienstverlening.	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	GGD Brabant Zuidoost *bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
Openbaar belang	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het algemeen bestuur en één zetel in het dagelijks bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2023	5.466
Eigen Vermogen 31-12-2023	6.980
Vreemd Vermogen 1-1-2023	29.777
Vreemd Vermogen 31-12-2023	34.315
Resultaat 2023	1.290
Bijdrage Laarbeek	921 (€ 920.861)
Risico's	• Stijging van kosten • Onvoldoende budget (paraatheid Ambulancezorg) • Uitvoering van noodzakelijke activiteiten zonder financiering (bij een ramp of verplichte landelijke wet- en regelgeving) • Extra kosten door organisatieverandering • Extra kosten door verandering taakuitvoering • Extra kosten door afname van markttaken • Beveiliging en (onder-) verzekering • Verbonden partijen

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Ontwikkeling	Belangrijkste ontwikkelingen in 2023: • Covid-19 bestrijding (testen, vaccineren, informeren) • HPV vaccinatiecampagne voor 18-26 jarigen • Voorbereiding op implementatie Omgevingswet • Ondersteuning gemeenten bij lokale planvorming GALA en IZA • Uitbreiding contracttaken zoals Wvggz-taken en de Wijk GGD'er • Vernieuwing JGZ (gestart met vernieuwingsprogramma Generatie Gezond) • Opstellen van een nieuw regionaal spreidingsplan ambulanceposten • Implementatie intelligente software voor planning en spreiding ambulances • Verbetering van de informatieveiligheid en de informatiehuishouding • Intensivering samenwerking met GGD Hart voor Brabant bij Forensische Geneeskunde • Tekorten o de arbeidsmarkt van verpleegkundigen en artsen i.c.m. een personeelsverloop van 10% • Implementatie van het Lean gedachtegoed • Implementeren van zelforganisatie • Evaluatie en afronding van de bestuursopdracht

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Metropool Regio Eindhoven *bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-, Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropool Regio Eindhoven.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter.
Eigen Vermogen 1-1-2023	14.294
Eigen Vermogen 31-12-2023	13.903
Vreemd Vermogen 1-1-2023	20.546
Vreemd Vermogen 31-12-2023	21.147
Resultaat 2023	Voorlopig resultaat 2023 voor accountantscontrole bedraagt € 833.753 (MRE € 392.903, RHCe € 440.850).
Bijdrage Laarbeek	342 (€ 341.955)
Risico's	Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld in het AB van juli 2018) is bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld. De huidige stand van de algemene reserves is voldoende om deze risico's af te dekken.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Ontwikkeling	Algemeen • Op 1 maart 2023 heeft het Algemeen Bestuur besloten de werkorganisaties MRE en RHCe niet te ontvlechten. • Het dienstverband met de directeur/secretaris is per 1 januari 2024 beëindigd. Dienst Metropoolregio Eindhoven • Het Samenwerkingsakkoord 2023-2026 is op 1 maart 2023 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. • Het Werkprogramma 2023 is volgens planning uitgevoerd, waarbij geen significante afwijkingen plaats hebben gevonden welke de beleidsmatige uitvoering en daaraan gekoppelde budgetten in gevaar hebben gebracht. • Na vaststelling van het Werkprogramma 2023-2024 door het Algemeen Bestuur op 5 juli 2023, is gestart met de invulling van de capaciteitsuitbreiding zoals opgenomen in dit werkprogramma. Medio december 2023 zijn enkele functies ingevuld, het proces loopt verder in 2024. • De Hoge Raad heeft uitspraak gedaan in de zaak Attero over de minderlevering van brandbaar restafval over de periode 2015-januari 2017. Op basis van de uitspraak is de Metropoolregio Eindhoven gehouden een naheffing te betalen van ruim € 6,5 miljoen. Het vonnis is definitief, de Metropoolregio Eindhoven heeft hierop als contractpartner namens de 21 gemeenten de naheffing voldaan. Het Algemeen Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven heeft op 20 december 2023 de verdeelsleutel voor de verdeling van de naheffing over de gemeenten vastgesteld. Alle betreffende gemeenten hebben de vordering voldaan, het dossier is daarmee afgesloten. Dienst Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCe) • Het Programma 2023 is beleidsmatig uitgevoerd volgens planning. Gulbergen • Een Ontwikkelvisie voor het Landgoed waarin de gewenste ontwikkeling van het gebied is aangegeven, is via een breed participatietraject vastgesteld. Deze visie wordt verder uitgewerkt, inclusief de financiële haalbaarheid. • Met de Belastingdienst zijn afspraken gemaakt over de Btw-positie van Landgoed Gulbergen. Dit heeft geleid tot een naheffing over de periode 2013-2022.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	*bedragen x € 1.000*
Partners	De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant is een regionale uitvoeringsdienst voor de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de-Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en de provincie Noord-Brabant	
Openbaar belang	De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).	
Bestuurlijke betrokkenheid	Het bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. Onze gemeente heeft één zetel in zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur.	
Eigen Vermogen 1-1-2023	1.012	
Eigen Vermogen 31-12-2023	Nog niet beschikbaar	
Vreemd Vermogen 1-1-2023	6.636 waarvan voorziening 88	
Vreemd Vermogen 31-12-2023	Nog niet beschikbaar	
Resultaat 2023	Nog niet beschikbaar	
Bijdrage Laarbeek	1.709	
Risico's	Nog niet beschikbaar	
Ontwikkeling	Nog niet beschikbaar	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2030 *bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel. Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre
Openbaar belang	Het doel van de samenwerking is het komen tot overeenstemming over het realiseren van projecten om de bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio Zuidoost-Brabant, voor zover het grondgebied van partijen bevattend, te verbeteren.
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek bestuurlijk overleg door middel van: Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit en Innovatie, Stuurgroep Bereikbaarheidsagenda, Bestuurlijk Subregionaal Overleg.
Eigen Vermogen 1-1-2023	Er is geen sprake van eigen vermogen. Alle gebruikte budgetten worden afgerekend met de deelnemers waardoor er geen rekeningresultaten ontstaan.
Eigen Vermogen 31-12-2023	Er is geen sprake van eigen vermogen. Alle gebruikte budgetten worden afgerekend met de deelnemers waardoor er geen rekeningresultaten ontstaan.
Vreemd Vermogen 1-1-2023	Er is geen sprake van vreemd vermogen. Alle gebruikte budgetten worden afgerekend met de deelnemers waardoor er geen rekeningresultaten ontstaan.
Vreemd Vermogen 31-12-2023	Er is geen sprake van vreemd vermogen. Alle gebruikte budgetten worden afgerekend met de deelnemers waardoor er geen rekeningresultaten ontstaan.
Resultaat 2023	Niet van toepassing
Bijdrage Laarbeek	Jaarlijks betalen we circa € 70.000 aan de gemeente Helmond voor kosten van het programmateam en de regiobrede projecten.
Risico's	Het samenwerkingsverband geeft geen inzage in de prominente risico’s. Risico's zijn nog niet bekend, omdat de besluitvorming over het voorkeurstracé voor snelfietsroute Gemert-Eindhoven nog moet plaats vinden.
Ontwikkeling	In 2023 is gewerkt aan de verkenning van de snelfietsroute Gemert-Eindhoven en de snelfietsroute Tilburg-Beek en Donk langs het Wilhelminakanaal.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Senzer *bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Helmond en Someren
Openbaar belang	Het vertrekpunt is dat iedereen mee doet naar vermogen. Dat meedoen is niet vrijblijvend, centraal staat dat dit moet gebeuren vanuit eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen. In de uitvoering is gekozen voor een integrale (sociaal domein brede) aanpak. Niet iedereen heeft voldoende eigen kracht en vermogens om mee te doen. Voor die mensen wordt binnen de mogelijkheden gezocht naar zoveel als mogelijk participeren in de maatschappij.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft twee zetels in het Algemeen Bestuur en één zetel in het Dagelijks Bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2023	21.579
Eigen Vermogen 31-12-2023	24.861
Vreemd Vermogen 1-1-2023	24.420
Vreemd Vermogen 31-12-2023	23.004
Resultaat 2023	4.674 voordeel
Bijdrage Laarbeek	Totaal 5.447: - 3.693 BUIG-middelen - 128 Participatie-middelen - 578 WSW-middelen - 1.048 Algemene middelen
Risico's	
Ontwikkeling	De GR is geactualiseerd. Er is een Meerjareplan Dienstverlening 2025-2028 opgesteld waarin staat aangegeven waar de dienstverlening van Senzer de komende jaren op gefocust is. De re-integratieverordening is geactualiseerd.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. , Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.	
Openbaar belang	De Veiligheidsregio voert namens de 21 deelnemende gemeenten taken uit op het terrein van brandweerzorg, gemeenschappelijke meldkamer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, ambulancezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur van VRBZO bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.	
Eigen Vermogen 1-1-2023	2.251	
Eigen Vermogen 31-12-2023	3.262	
Vreemd Vermogen 1-1-2023	37.894	
Vreemd Vermogen 31-12-2023	29.829	
Resultaat 2023	Ingeschat resultaat 2023: € 1.011	
Bijdrage Laarbeek	1.343	
Risico's	In de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen van de Begroting 2023 zijn de risico’s en de bijbehorende weerstandscapaciteit benoemd. In de jaarstukken 2023 is deze paragraaf geactualiseerd. De omvang van de algemene reserve is onvoldoende t.o.v. het gewenste weerstandsvermogen op basis van de analyse van de risico’s. Het is niet reëel dat alle benoemde risico’s zich gelijktijdig en in de geraamde omvang voordoen. Daarmee achten we het acceptabel dat niet alle risico’s via de algemene reserve zijn afgedekt.	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Ontwikkeling	Belangrijkste ontwikkelingen 2023: • De crisisnoodopvang van asielzoekers (CNO) en eerste opvang van Oekraïense vluchtelingen waren belangrijke crisistaken voor VRBZO in 2023. De CNO stopte in maart, eind 2023 hebben we onze taken voor de eerste opvang van Oekraïense vluchtelingen overgedragen aan de gemeente Eindhoven. • Eind 2022 gaf het Rijk aan dat zij extra BDuR gelden beschikbaar stelt voor de veiligheidsregio's voor de versterking van het domein van crisisbeheersing en informatiemanagement. Voor VRBZO was dat een extra structureel bedrag van € 1,4 miljoen in 2023. We zijn aan de slag gegaan met plannen voor besteding, voornamelijk door uitbreiding van de formatie. De werving van nieuwe collega's in de huidige arbeidsmarkt is moeilijk. Toch hebben we gedurende het jaar diverse nieuwe collega's welkom geheten. In 2024 bouwen we verder aan de versteviging van crisisbeheersing en informatiemanagement. • In 2023 ontving VRBZO een extra gemeentelijke bijdrage om de achterstand in de uitvoering van de visie (ontstaan door corona) in te lopen. Vooral op het domein van crisisbeheersing zijn hierdoor flinke stappen gezet in 2023. Zo is vorig jaar onder andere een nieuw crisisplan vastgesteld (in samenwerking met Veiligheidsregio Brabant-Noord), is VRBZO bezig met een nieuw regionaal risicoprofiel en is een planningsstaf ingericht waarin permanente risicomonitoring en de eerste regie op de aanpak van risico's en dreigingen is geborgd. • In 2023 is de Handcrew Zuid Nederland opgericht door de 6 zuidelijke veiligheidsregio's. dit specialistische brandweerteam is inzetbaar bij natuurbrandbestrijding. • Vooruitkijkend naar 2024 moeten we vooral stappen zetten in het op orde brengen van bedrijfsvoering. De afgelopen jaren zijn er diverse taken bijgekomen. Enerzijds vanuit wet- en regelgeving, anderzijds vanuit maatschappelijke ontwikkelingen. Denk hierbij aan de Woo, informatiebeveiliging (BIO, NIS2), rechtmatigheidsverklaring en diverse HR-ontwikkelingen op het gebied van arbeidsveiligheid en duurzaam personeelsbeleid (diversiteit, inclusiviteit, verlof etc.).

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Stichtingen en verenigingen

Naam	Coöperatieve vereniging Dimpact *bedragen x € 1.000*
Partners	Assen, Bodegraven-Reeuwijk, Borger-Odoorn, Borne, BWB Culemborg, BWB Tiel, BWB West Betuwe, Coevorden, Deventer, Duiven, Emmen, Enschede, Gemert-Bakel, Groningen, Haarlemmermeer, Horst aan de Maas, Kampen, Landsmeer, Leeuwarden, Leidschendam-Voorburg, Losser, Maashorst, Noordoostpolder, Oldambt, Oldenzaal, Olst-Wijhe, Oost Gelre, Raalte, Roermond, Rotterdam, Twenterand, Velsen, Venray, Voorne aan zee, Vught, Waterland, Westervoort, Zaanstad, Zevenaar, Zwolle
Openbaar belang	In de coöperatieve vereniging Dimpact werken gemeenten samen om de publieke (digitale) dienstverlening naar de inwoners te verbeteren. Dimpact voert regie namens haar leden. Uitgangspunt daarbij is ontwikkeling van, voor en door lidgemeenten.
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeenten hebben allen een gelijke stem in de samenwerking.
Eigen Vermogen 1-1-2023	2.747.313 (uit jaarrekening 2022)
Eigen Vermogen 31-12-2023	Nog niet beschikbaar
Vreemd Vermogen 1-1-2023	4.138.786 (uit jaarrekening 2022)
Vreemd Vermogen 31-12-2023	Nog niet beschikbaar
Resultaat 2023	Nog niet beschikbaar
Bijdrage Laarbeek	205
Risico's	Beperkt tot de jaarbijdrage door uitgesloten aansprakelijkheid.
Ontwikkeling	Nog invullen

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	*bedragen x € 1.000*
Partners	De 21 regiogemeenten werken in het Veiligheidshuis samen met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.	
Openbaar belang	Het faciliteren van personeel en organisatie van het Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (artikel 2-a van de Statuten)	
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur.	
Eigen Vermogen 1-1-2023	€721.286	
Eigen Vermogen 31-12-2023	€532.168	
Vreemd Vermogen 1-1-2023	0	
Vreemd Vermogen 31-12-2023	0	
Resultaat 2023	Nog niet beschikbaar	
Bijdrage Laarbeek	8	
Risico's	Geen significant risico	
Ontwikkeling	Het ZVHH is ingericht om procesregie te voeren op complexe casuïstiek en als organisatie het netwerk te faciliteren om samenwerking te bevorderen. Wij zijn samen met het ZVHH aan het inventariseren op welke wijze de lokale procesregisseur gebruik kan maken van het netwerk van het ZVHH.	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Stichting Bizob	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Boxmeer, Cranendonck, Deurne, Eersel, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Laarbeek, Nuenen, Oirschot, Reusel- De Mierden, Sint Anthonis, Someren, Son en Breugel, Uden, Valkenswaard, Veldhoven, Vught, Waalre, Brainport Development, Dienst Dommelvallei, Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten, Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2 gemeenten, GGD Brabant Zuidoost, KempenPlus, MijnGemeenteDichtbij, Omgevingsdienst Zuidoost Brabant, Omgevingsdienst Brabant Noord, Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, Werkorganisatie Cuijk Grave Mill en Sint Hubert.	
Openbaar belang	Het ondersteunen van de deelnemende gemeenten bij het uitvoeren van diverse inkoopacties.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het bestuur en één afvaardiging in de Vergadering van Aangeslotenen.	
Eigen Vermogen 1-1-2023	363	
Eigen Vermogen 31-12-2023	359	
Vreemd Vermogen 1-1-2023	0	
Vreemd Vermogen 31-12-2023	0	
Resultaat 2023	944	
Bijdrage Laarbeek	165	
Risico's	De aangesloten gemeenten en publieke organisaties zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatie-tekorten.	
Ontwikkeling	• Om 'maatschappelijk verantwoord opdracht geven en inkopen' (MVOI) en duurzaamheid nog beter te kunnen borgen in het inkoopproces, heeft Bizob sinds 2023 een duurzaamheidsadviseur in dienst. Deze richt zich volledig op het versnellen van het verduurzamingsproces. • In 2023 werd een nieuw model Inkoopbeleid opgesteld, waarin alle actuele ontwikkelingen op het gebied van inkoop, wetgeving en jurisprudentie zijn meegenomen. Het taalgebruik is modern en er is ruimte voor lokaal beleid en MVOI-doelstellingen. De aangesloten gemeenten en publieke organisaties maken zelf een keuze tussen vier inkoop ambitieniveaus waarmee zij de komende jaren hun beleidsdoelen gaan realiseren. • Om de positie van het lokale en regionale MKB te verbeteren heeft Bizob in 2023 verschillende ondernemersbijeenkomsten georganiseerd, waarin er aandacht is besteed aan de mogelijkheden voor lokale ondernemers om zaken te doen met de gemeente.	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Stichting Innovatiehuis De Peel	*bedragen x € 1.000*
Partners	Gemeente Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Someren, VNO-NCW Brabant Zeeland en Waterschap Aa en Maas	
Openbaar belang	Het leveren van een proactieve, herkenbare en onderscheidende bijdrage aan innovatie en economische ontwikkeling van de Peelregio binnen Brainport.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Vanuit alle gemeenten die deelnemen in het Innovatiehuis neemt één bestuurder plaats in een stuurgroep. Vanuit het georganiseerd bedrijfsleven nemen hierin twee bestuurders zitting en vanuit het Waterschap één.	
Eigen Vermogen 1-1-2023	nog niet bekend (stichting in 2022 opgericht)	
Eigen Vermogen 31-12-2023	nog niet bekend	
Vreemd Vermogen 1-1-2023	nog niet bekend (stichting in 2022 opgericht)	
Vreemd Vermogen 31-12-2023	nog niet bekend	
Resultaat 2023	nog niet bekend	
Bijdrage Laarbeek	De bijdrage van onze gemeente bedraagt € 130.000 per jaar.	
Risico's	Risico blijft beperkt tot de ingelegde middelen.	
Ontwikkeling	Per 1 januari 2023 is de structuur van het Innovatiehuis De Peel veranderd en iets meer op afstand komen te staan. Voorheen was de bijdrage gesplitst in drie onderdelen: 1. een structurele bijdrage van € 30.000 per jaar 2. een halve fte aan ingehuurde capaciteit 3. € 50.000 bijdrage aan projecten. In de nieuwe structuur wordt dat vervangen door een totaalbedrag van € 130.000 per jaar en kan het Innovatiehuis zelf capaciteit inhuren en sturen op de diverse projecten.	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Vennootschappen en coöperaties

Naam	BNG Bank N.V. *bedragen x € 1.000*
Partners	
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente is aandeelhouder en heeft stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering.
Eigen Vermogen 1-1-2023	4.615.000
Eigen Vermogen 31-12-2023	4.721.000
Vreemd Vermogen 1-1-2023	107.459.000
Vreemd Vermogen 31-12-2023	110.819.000
Resultaat 2023	254.000 (254 miljoen) nettowinst na aftrek belastingen
Bijdrage Laarbeek	Omvang aandeel onze gemeente in het aandelenkapitaal: 20.709 aandelen à € 2,50 (nominale waarde) = € 51.772,50 Dividend 2023 Laarbeek: € 44.731,44 (€ 2,16 per aandeel - voorstel AVA d.d. 25 april 2024)
Risico's	De BNG is een NV (Naamloze Vennootschap). De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG. Het risico beperkt zich tot de nominale waarde van de aandelen. De bank heeft echter de hoogste financiële rating (Moody's: Aaa, Fitch Ratings: AAA, S&P Global: AAA). BNG Bank onderkent het belang van een gedegen risicocultuur binnen haar organisatie en streeft ernaar deze te verankeren in het interne controle- en risicomanagementsysteem. Het Risk Appetite Statement is een belangrijk instrument om risicobewustzijn te vergroten en het gewenste risicogedrag te bevorderen.
Ontwikkeling	De hoogte van toekomstig nettoresultaat is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over onder andere de veranderingen in de hoogte van de debiteurenvoorziening en de ontwikkeling van de marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare toekomstige schatting van het nettoresultaat kan de bank daarom niet maken.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Brabant Water N.V.	*bedragen x € 1.000*
Partners		
Openbaar belang	De missie van Brabant Water is het winnen, zuiveren, transporteren en leveren van drinkwater van hoge kwaliteit en het leveren van water op maat en water gerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. Gedurende het begrotingsjaar zal de bestuurlijke betrokkenheid niet wijzigen.	
Eigen Vermogen 1-1-2023	690.022 in 2022 (laatst bekende bron: Jaarverslag 2022)	
Eigen Vermogen 31-12-2023	699.235 (bron: jaarverslag 2023)	
Vreemd Vermogen 1-1-2023	575.801 in 2022 (laatst bekende bron: Jaarverslag 2022)	
Vreemd Vermogen 31-12-2023	618.615 (bron: jaarverslag 2023)	
Resultaat 2023	9.213 in 2023 (bron: Jaarverslag 2023)	
Bijdrage Laarbeek	Aandelenbezit: 19.522 aandelen à € 0,10 = € 1.952,20 Geen dividenduitkering.	
Risico's	In de paragraaf Risicomanagement van het Jaarverslag 2022 benoemt Brabant Water een aantal risico's zoals: • Bescherming van kwaliteit en kwantiteit van de bronnen • Bedreigingen van de kwaliteit van het drinkwater • Leveringszekerheid • Digitalisering • Duurzame inzet van personeel • Betrouwbaarheid van de informatievoorziening Brabant Water NV geeft tevens aan dat zij, door het opgebouwde weerstandsvermogen, in staat zijn om belangrijke financiële tegenvallers op te vangen zonder grote effecten op de continuïteit van de drinkwatervoorziening of de tarieven.	
Ontwikkeling	Geen bijzonderheden.	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Naam	Grondexploitatiemaatschappij De Hoge Regt B.V.	*bedragen x € 1.000*
Partners	-	
Openbaar belang	De grondexploitatiemaatschappij is een samenwerkingsverband tussen BPD Vastgoed en de gemeente Laarbeek met als doel het ontwikkelen van een bouwterrein voor de bouw van 230 woningen.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. Directie van de onderneming bestaat uit één medewerker van onze gemeente en één medewerker van BPD Vastgoed.	
Eigen Vermogen 1-1-2023	2	
Eigen Vermogen 31-12-2023	2	
Vreemd Vermogen 1-1-2023	3.089	
Vreemd Vermogen 31-12-2023	3.306	
Resultaat 2023	nihil	
Bijdrage Laarbeek	Partner voor 50 %	
Risico's	De risico's zijn vergelijkbaar met andere grondexploitaties. Een gebiedsontwikkeling met een private partner die mede-eigenaar is, zoals deze, vergroot de expertise en verdeelt de risico's.	
Ontwikkeling	Het project de Hoge Regt is opgesplitst in een westelijk en een oostelijk plandeel. Het oostelijk deel is in fase 2. Het westelijk plandeel is woonrijp gemaakt, de laatste woningen zijn zo goed als klaar. Fase 2 wordt momenteel uitontwikkeld. De loods in het gebied is inmiddels gesloopt, de steenuil heeft een alternatief woongebied ter beschikking. In 2024 vindt een archeologische opgraving plaats, meteen daarna start het bouwrijpmaken. BPD start met een eerste deel van 18 woningen, die alle verkocht zijn. Overleg tussen BPD en woCom over de sociale woningen in een volgend deel loopt en is bijna afgerond.	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Grondbeleid

Algemeen

De paragraaf betreffende het grondbeleid bevat ten minste (BBV, artikel 16):
a een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
b een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
c een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
d een onderbouwing van de geraamde winstneming;
e de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.
Bij het uitwerken van deze paragraaf volgen we de uitgangspunten van het BBV.

Visie

De grondexploitatie is onderdeel van de bedrijfsvoering en dient een positieve bijdrage aan onze gemeente en gemeenschap te leveren. Eventuele winsten worden ingezet om het voorzieningenniveau te versterken. Ook levert een actief grondbedrijf een positieve impuls aan de regionale economische activiteit.

Aanduiding uitvoering

De uitvoering van het grondbeleid is gebaseerd op de nota Grondbeleid 2020-2026 zoals die in 2020 door u is vastgesteld (rb. 27 augustus 2020). Doel van de nota is het formuleren van een integraal beleidskader om het totale grondexploitatieproces te beheersen, te bewaken en af te stemmen op alle relevante beleidskaders, zodat een samenhangend, strategisch en effectief grondbeleid kan worden gevoerd.

Naast het meerjarige beleid, stellen wij elk jaar een Grondnota op waarin wij de ontwikkelingen van de complexen in beeld brengen. De meest recente Grondnota is door u vastgesteld op 9 november 2023.

Exploitaties
Onze gemeente heeft momenteel de volgende plannen in exploitatie:

Soort	Status	Naam	Verwachte einddatum
Woongebied	BIE	Baverdestraat	2027
Woongebied	BIE	De Beekse Akkers	2028
Bedrijventerrein	BIE	Bemmer IV	2026
Woongebied	BIE	BIO Bakelseweg	2025
Woongebied	BIE	D'n Hoge Suute	2027
Woongebied	BIE	Kerkakkers (voorzieningencluster Beek)	2026
Woongebied	BIE	De Klokkengieterij	2027
Woongebied	BIE	Vogelenzang	2024
Woongebied	BIE	De Hoge Regt (PPS-constructie)	2026

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Grondprijs

Met het vaststellen van de jaarlijkse Grondnota worden ook de verschillende grondprijzen vastgesteld. De volgende prijzen worden gehanteerd:

Grondprijzen per m² excl. BTW	2023 Grondnota 2022	2024 Grondnota 2023
Woningbouwgrond		
Vrije sector	332	370
Betaalbare koopsector	-	300
Sociale koopsector	252	239
Sociale huursector	239	239
Projectbouw, gestapeld en overig	Taxatie/bieding	Taxatie/bieding
Grond bedrijventerrein		
Zichtzone	195	195
Overige zones	170	170

Parameters grondbeleid

Indexering kosten: voor de indexering van de nog te maken kosten bouw- en woonrijp maken hebben wij voor 2023 3% aangehouden en voor 2024 en 2025 4%. Voor de overige jaren wordt een percentage 2% aangehouden. De bouwkosten zijn in 2023 gestabiliseerd op een hoog niveau. Voor de komende jaren wordt een gematigde stijging van de bouwkosten verwacht.

Voor de plankosten en overige kosten in de grondexploitatie is voor 2023 9% aangehouden en voor 2024 en 2025 4%. Voor de overige jaren wordt een percentage van 2% aangehouden. De relatief hoge stijging van de plan- en overige kosten wordt grotendeels veroorzaakt door een vertraagde doorwerking van de inflatie in de salarissen.

Indexering grondprijs: de grondprijs voor 2024 voor woningbouw in de vrije sector is met € 38 verhoogd. De grondprijs in de sociale koopsector is verlaagd met €13. De grondprijs in de sociale huursector is gelijkgebleven (€239), dat betekent dat de grondprijs voor sociale huur en koop op hetzelfde niveau liggen. De grondprijzen zijn op basis van extern advies tot stand gekomen en liggen in lijn met de grondprijzen in omliggende gemeenten.

Op basis van vraag en aanbod en een extern advies, zijn de grondprijzen in Bemmer IV ongewijzigd.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Rekenrente: de toerekening van de rentekosten vindt plaats op basis van de 'Notitie Rente 2017' zoals deze door de commissie BBV is opgesteld. De rekenrente voor 2023 is vastgesteld op 0,44% en voor 2024 op 0,46%. 0,50% wordt aangehouden voor 2025 en vervolgens stijgt de rente jaarlijks met 0,05-procentpunt.

Actuele prognose

Bij het opmaken van de programmaverantwoording schetsen wij elk jaar een actueel beeld van de lopende complexen. De actuele prognose zetten wij af tegen de prognose zoals die is gemaakt voor de actuele Grondnota.
De actuele ontwikkelingen van de diverse complexen zijn vertrouwelijk voor intern gebruik te raadplegen in de bijlage Managementrapportage (MARAP) Grondexploitaties Jaarrekening 2023.

bedragen x € 1.000	Prognose najaar 2023 Grondnota 2023			Prognose voorjaar 2024 Jaarrekening 2023			Verschillenanalyse			
	Resultaat eindwaarde na winstneming	Resultaat eindwaarde zonder winstneming	Prognose Eindjaar	Resultaat eindwaarde na winstneming	Resultaat eindwaarde zonder winstneming	Prognose Eindjaar	Verschil op eindwaarde na winstneming	Verschil op eindwaarde zonder winstneming	Effect op reserve	Voornaamste reden
Bouwgrond in exploitatie (BIE) met resultaat t.b.v. grondbedrijf. Resultaat komt in Reserve Grondexploitatierisico										
Baverdestraat	619	619	2027	591	591	2027	-28	-28	-28	Verlaging voorziening. Kleine meerwerk post voor verschuiven inprikkers. Gunstigere kostenstijgingsparameter zorgt voor verbetering resultaat.
De Beekse Akkers	-458	-1.748	2026	618	618	2028	1.075	2.366	1.908	Verslechtering resultaat door opnemen kosten zuidwestelijke afronding, wooneiland en waterbergingsopgave nu meer duidelijkheid is over de uitwerking. Eerder genomen winst moet volledig worden teruggestort en er wordt een voorziening getroffen.
Bemmer IV	-937	-1.652	2026	-2.143	-2.858	2026	-1.206	-1.206	-975	Verbetering resultaat door herziening kosten- en opbrengstenramingen (beiden voordelig effect). Vordering percentage of completion zorgt daarnaast voor verhoogde tussentijdse winstneming.
D'n Hoge Suute	400	400	2027	498	498	2027	98	98	-186	Kosten bouwrijp maken vallen duurder uit. Effect wordt afgezwakt door gunstigere kostenstijgingsparameter. Eerder getroffen voorziening is te hoog, betreft dus grotendeels een corrigerende afboeking.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De Klokkengieterij	538	538	2027	566	566	2027	28	28	28	Verhoging voorziening i.v.m. verslechtering resultaat door kosten navordering Klokkengietersstraat.
Vogelenzang	0	-732	2023	-7	-739	2024	-7	-7	14	Kleine extra winstneming omdat er weinig geboekt is in 2023. Opbrengsten waren al volledig gerealiseerd in 2022, en in kosten een kleine verhoging van gerealiseerd percentage.
Bouwgrond in exploitatie met resultaat niet t.b.v. grondbedrijf										
BIO Bakelseweg	-769	-901	2025	-785	-918	2025	-17	-17	-194	Grondopbrengsten volledig gerealiseerd in 2022. In 2023 BRM afgerond, hierdoor groter percentage kosten gerealiseerd en meer tussentijdse winstneming. Prospectie kostenraming en fasering ongewijzigd, kleine verbetering op eindsaldo door gunstigere kostens
Kerkakkers	-1.195	-1.195	2026	-993	-1.297	2026	201	-102	-303	Eerste jaar van winstneming doordat eerste grondopbrengsten in 2023 zijn gerealiseerd. Daarvoor via POC methode niet mogelijk winst te nemen. Eindsaldo is bijna 3 ton verbeterd, voornamelijk door stijging van de grondprijs vrije sector.
Totaal	-1.801	-4.671		-1.656	-3.538		145	1.133	263	

De Hoge Regt is buiten dit overzicht gelaten, omdat het project buiten de boekhouding van het grondbedrijf valt.
Onze gemeente is voor 50% aandeelhouder. Voor dit project wordt een budgetneutraal resultaat verwacht van € 61.537 per januari 2024.

Winstnemingen 2023

Vanaf 2016 is sprake van verplichte winstneming bij de complexen die dit kunnen dragen. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording moet deze verplichte winstneming plaats vinden aan de hand van de POC-methode (percentage of completion). Voor de bepaling van de winst wordt per complex gebruik gemaakt van de volgende formule: Percentage gemaakte kosten van de totale kosten x percentage gemaakte opbrengsten van de totale opbrengsten x nog te verwachten positief resultaat.

De winst die voor 2023 genomen moet worden bedraagt € 195.434,98. Dit bedrag wordt aan de Reserve Grondexploitatierisico toegevoegd. Dit bedrag is opgebouwd uit:

BIO Bakelseweg	€ 193.597,48	(tussentijds, verplicht op basis van POC methode)
De Beekse Akkers	€ -1.290.654,00	(tussentijds, verplicht op basis van POC methode)
Bemmer IV	€ 975.289,31	(tussentijds, verplicht op basis van POC methode)
Kerkakkers	€ 303.357,76	(tussentijds, verplicht op basis van POC methode)
Vogelenzang	€ 13.844,42	(tussentijds, verplicht op basis van POC methode)

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Beleidsuitgangspunt reserves die verband houden met het grondbedrijf

Voor het opvangen van de risico's heeft u een reserve Grondexploitatierisico gevormd. Deze reserve fungeert als bedrijfsbuffer voor het opvangen van risico's die inherent zijn aan de bouwgrondexploitatie. De stand van deze reserve per 31 december 2023 bedraagt € 5.029.808. Dit bedrag is inclusief toevoegingen, zoals de winstnemingen 2023 en inclusief onttrekkingen, zoals te betalen Vennootschapsbelasting en vorming van verliesvoorzieningen.

In 2022 is een Monte Carlo Risicoanalyse uitgevoerd waarbij een inschatting gemaakt is van de risico's binnen de grondexploitaties. Uit deze analyse bleek dat een risicobuffer van € 2,6 miljoen vereist is om met een zekerheidsmarge van 90% de geïnventariseerde risico's op te vangen (Grondnota 2022 pagina 14). Vanwege ontwikkelingen wordt er een extra verlies van € 0,2 miljoen voorzien bij de strategische gronden. Daarnaast zijn er overige claims op de reserve van € 0,4 miljoen. Vanwege het voorzichtigheidsbeginsel wordt dit voorziene extra verlies meegenomen in de benodigde risicobuffer. Dit betekent dat er een totale risicobuffer van € 3,2 miljoen benodigd is.

Plafond hoogte Reserve Grondexploitatierisico
Met het vaststellen van de Grondnota 2020 is een plafond voor de hoogte van de Reserve Grondexploitatierisico ingevoerd. Dit plafond bedraagt de gekwantificeerde risico's in de Monte Carlo Analyse vermeerderd met een gefixeerd bedrag van € 2 miljoen. Dit plafond is voldoende om tegenvallers af te kunnen dekken, een doeltreffend grondbedrijf te kunnen voeren passend bij de doelstellingen van het grondbeleid en toekomstig verschuldigde Vennootschapsbelasting te kunnen voldoen.

Conform het beleid dient de Reserve Grondexploitatierisico per 31-12-2023 minimaal € 3,2 miljoen te bedragen. Het maximale bedrag mag per 31-12-2023 € 5,2 miljoen bedragen (€ 2,6 miljoen vanuit Monte Carlo-analyse, € 0,2 miljoen extra risico strategische gronden, € 0,4 miljoen vanuit overige claims en vermeerderd met € 2 miljoen).
De reserve Grondexploitatierisico bedraagt per 31 december 2023 € 5,0 miljoen en is voor nu dus nog voldoende om de risico's af te dekken.

Monte Carlo analyse

Om de twee jaar wordt een Monte Carlo analyse uitgevoerd van de meest risicovolle projecten. Meest recent is dit in september 2022 gedaan. Zoals verwacht zijn de risico's iets groter geworden en dan met name voor de strategische gronden.
De meest recente Monte Carlo Risicoanalyse is aan u verstrekt bij de Grondnota 2022.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Wet open overheid

Algemeen

De openbaarheidsparagraaf in het jaarverslag 2023 komt voort uit het besluit tot actieve openbaarmaking van informatie, de plannen ter verbetering van de informatiehuishouding en artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) dat bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. Het realiseren van activiteiten op de thema's verbetering van de informatiehuishouding, actieve openbaarmaking en passieve openbaarmaking wordt intergemeentelijk door de gemeente Gemert-Bakel en ons opgepakt. De activiteiten op de thema's zijn in de praktijk nauw met elkaar verweven en onderdeel van een grotere veranderopgave om te groeien naar een open en transparante overheid. Om informatie goed te kunnen delen met de maatschappij en politiek is het namelijk nodig om deze informatie aan de voorkant al goed op te slaan, processen en systemen op orde te hebben, maar ook als professionals te denken en werken vanuit transparantie en openbaarheid. De veranderopgave kent diverse dilemma's en complexe vraagstukken die we in samenhang oppakken om toe te werken naar meer transparantie in onze manier van werken.

Actieve openbaarmaking

- *Project Woo* (gemeente Gemert-Bakel en Laarbeek)
  Er is een plan van aanpak Woo waarin we samen met de gemeente Gemert-Bakel in een projectteam werken aan de voorbereidingen voor het actief openbaar maken. Bestaande processen worden waar nodig aangepast. Er wordt voor een aantal pilot zaken onderzocht en getoetst. Denk hierbij aan aanpassen processen, toegankelijkheid, toets privacy en communicatie richting medewerkers in de organisatie. Een voorwaarde voor actieve openbaarmaking is dat er een voorziening komt voor het publiceren van de stukken. Deze ontwikkeling wordt vooralsnog in Dimpact-verband opgepakt.
- *Toegankelijkheid*
  De Woo geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is.
- *Anonimiseren*
  Met behulp van anonimiseringssoftware worden de gevraagde gegevens in het kader van de Woo geanonimiseerd.

Passieve openbaarmaking

Onder passieve openbaarmaking verstaan we het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een verzoek uit de samenleving, zoals de Woo. De volgende activiteiten zijn gerealiseerd:

- *Aantal Woo-verzoeken*
  In 2023 zijn er 13 Woo-verzoeken ingediend. 3 verzoeken zijn door de aanvrager weer ingetrokken. 3 verzoeken zijn voor afhandeling doorgestuurd naar een Gemeenschappelijke Regeling. De overige 7 zijn afgehandeld.
- *Woo contactfunctionarissen zijn aangewezen*
  Deze functionarissen helpen de burger bij zijn of haar informatievraag.
- *Procesverbetering*
  Op onze gemeentelijke website staat informatie over de Woo en een verwijzing naar een contactfunctionaris om inwoners zo goed mogelijk hulp te bieden bij een informatie-vraag.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Verbetering informatiehuishouding

Voor de verbetering van de informatiehuishouding zijn in 2023 de volgende activiteiten gerealiseerd:

- *Informatiebeheerplan & kwaliteitsplan opgesteld en vastgesteld*
  In 2023 is het informatiebeheerplan opgesteld. Dit bevat onder andere een compleet overzicht van alle informatiesystemen die we gebruiken en welke informatie daarin is opgeslagen.
  Daarnaast bevat het plan ons informatiebeheerbeleid, waarin we hebben vastgelegd hoe we omgaan met alle verschillende vormen van informatie. De komende jaren zetten we in op het op orde brengen van de informatiehuishouding. Hiervoor hebben we een kwaliteitsplan geschreven. Deze is aan het einde van het jaar vastgesteld.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Jaarrekening

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Balans

Grondslagen voor waardering

Wettelijke voorschriften

De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Spelregels over waardering en afschrijvingsbeleid zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2019' (van kracht per 1 juli 2019) en de 'Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2023' (van kracht per 21 november 2023).

Vaste Activa

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa (artikel 33 BBV).

Immateriële vaste activa

Op grond van artikel 34 BBV nemen wij in de balans onder de immateriële vaste activa afzonderlijk op:
a. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio
b. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
c. Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa waarderen wij tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag.

Eventuele afsluitkosten van opgenomen geldleningen schrijven wij af gedurende de looptijd van de betrokken geldlening. De afschrijvingstermijn wordt maximaal gelijkgesteld aan de looptijd van de lening.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. Het activeren van kosten van onderzoek en ontwikkeling als immaterieel actief is alleen toegestaan onder een aantal voorwaarden:
- De gemeente heeft de intentie het actief te gebruiken of te verkopen;
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- Het actief zal in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereren;
- De uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen kunnen betrouwbaar worden vastgesteld.

De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vast actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden activeren wij indien aan de volgende vereisten is voldaan:
- Er is sprake van een investering door een derde;
- De investering draagt bij aan een publieke taak;
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals overeengekomen;

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

– De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. Deze bijdragen schrijven wij af in een termijn die (maximaal) gelijk is aan gebruiksduur van het actief bij derde.

Materiële vaste activa

Artikel 35 BBV schrijft voor dat in de balans onder materiële vaste activa afzonderlijk worden opgenomen:
a. investeringen met een economisch nut;
b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
Van de materiële vaste activa geven wij aan welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Zolang gronden nog niet gekwalificeerd worden als bouwgrond in exploitatie presenteren wij deze op de balans onder materiële vaste activa in de subcategorie 'strategische gronden', in de regel ook wel 'warme gronden' genoemd. Deze worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde (onder de huidige bestemming).

Investeringen met een economisch nut

Investeringen met een economisch nut zijn investeringen in zaken die verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Deze investeringen zijn tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs gewaardeerd.
Specifieke investeringsbijdragen van derden, zoals investeringssubsidies en andere bijdragen van derden, worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.
Investeringen schrijven wij vanaf het jaar volgend op ingebruikneming/gereedkomen lineair en incidenteel annuïtair af gedurende de verwachte gebruiksduur, waarbij wij rekening houden met een eventuele restwaarde. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de door u vastgestelde "Financiële verordening gemeente Laarbeek".

Om de administratieve lasten te verminderen activeren wij investeringen onder de € 10.000 niet, maar brengen wij deze in één keer ten laste van de exploitatie.
Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de uitgifteprijs (dit is de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Investeringen met economisch nut waarvoor heffing geheven kan worden

Investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden, worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd. Het gaat om de investeringen in riolering. Bedragen die via het riooltarief gespaard zijn voor vervanging zitten in een voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut
Investeringen met een maatschappelijk nut zijn investeringen in de openbare ruimte. Deze investeringen zijn niet verhandelbaar en/of kunnen niet bijdragen aan het genereren van middelen.

Met ingang van het boekjaar 2017 is het op basis van een BBV-wijziging verplicht om investeringen met maatschappelijk nut te activeren en over de verwachte toekomstige gebruiksduur af te schrijven. Deze verplichting geldt alleen voor investeringen die vanaf 2017 zijn gedaan. Voor investeringen van vóór 2017 blijven de destijds geldende grondslagen bestaan.

Voor investeringen die zijn gedaan vóór 2017 is het uitgangspunt bij investeringen met maatschappelijk nut dat deze niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht worden. De lasten van deze investeringen worden dus in één keer genomen, tenzij de financiële positie het niet toelaat. Dan mogen deze investeringen geactiveerd worden en wordt er vervolgens op afgeschreven. De boekwaarden van investeringen met maatschappelijk nut van vóór 2017 moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.
Afschrijving van investeringen met maatschappelijk nut vindt in beginsel lineair plaats. In uitzonderingssituaties kan resultaatafhankelijke afschrijving worden toegepast.

Om deze wijziging in beeld te houden, zoals voorgeschreven in het BBV, maken wij in de toelichting op de activa een onderscheid in het verloop van activa met maatschappelijk nut vóór 2017 en vanaf 2017.

Financiële vaste activa

Op grond van artikel 36 BBV worden in de balans onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:
a. Kapitaalverstrekking aan:
   1. Deelnemingen;
   2. Gemeenschappelijke regelingen;
   3. Overige verbonden partijen;
b. Leningen aan:
   1. Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden;
   2. Woningbouwcorporaties;
   3. Deelnemingen;
   4. Overige verbonden partijen;
c. Overige langlopende leningen;
d. Uitzettingen in ’s Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
e. Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetype looptijd van een jaar of langer;
f. Overige uitzettingen met een rentetype looptijd van een jaar of langer.

Van een deelneming is sprake (artikel 1, lid e BBV) als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g waarderen wij tegen de nominale waarde onder aftrek van eventuele aflossingen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De term kapitaalverstrekking gebruiken wij zowel voor de participatie in risicodragend (eigen) vermogen (aandelenkapitaal, stichtingskapitaal e.d.) als voor de verstrekking van financieringsmiddelen aan verbonden partijen in de vorm van vreemd vermogen. In die laatste gevallen gaat het doorgaans om flexibele financieringsvormen zonder vast aflossingsstramien.
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) waarderen wij tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Mocht de marktwaarde van de aandelen structureel tot onder de verkrijgingsprijs dalen vindt afwaardering plaats naar de lagere marktwaarde. Voor risico's vormen wij een voorziening.

Het begrip rentetypische looptijd verdient een toelichting. Het gaat bij dit begrip om de definitie vanuit de Wet fido en is ingegeven door beheersing van renterisico's. De definitie luidt: het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de leningsvoorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening beïnvloedbare constante rentevergoeding. Voor een uitzetting die een looptijd kent van tien jaar met een vaste rente, geldt dat deze altijd als vast activum dient te worden opgenomen ook al resteert er minder dat 1 jaar van de oorspronkelijke looptijd.

Vlottende Activa

Voorraden

In overeenstemming met artikel 38 BBV presenteren wij onder de voorraden afzonderlijk:
a. Grond- en hulpstoffen;
b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
c. Gereed product en handelsgoederen;
d. Vooruitbetalingen.

a. De grond- en hulpstoffen waarderen wij tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.
b. De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die wij rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen toerekenen (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.
Voor winstneming hanteren wij de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat.
Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Indien verlies wordt verwacht is het voor het volledige bedrag van het verwachte verlies een voorziening op nominale waarde getroffen die in mindering is gebracht op de waardering van het onderhanden werk.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

c. De voorraden gereed product worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die wij aan de vervaardiging kunnen toerekenen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen waarderen wij tegen de nominale waarde. Jaarlijks beoordelen wij de kwaliteit van de vorderingen. Als sprake is van verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening bepalen wij statisch op basis van geschatte inningskansen. Periodiek schonen wij de administratie op, dat wil zeggen dat vorderingen die oninbaar blijken te zijn, worden afgeboekt.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste Passiva

Eigen Vermogen

De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserves en bestemmingsreserves.
De reserves worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten: afgezonderde middelen ter dekking van de kapitaallasten van investeringen (bruto-activering). In het verleden genomen investeringsbeslissingen met als dekking een gemeentelijke reserve wikkelen wij via deze fondsen administratief af.

Bestemmingsreserves egalisatiereserve: schommelingen op bepaalde technische c.q. bedrijfsmatige begrotingsonderdelen van de begroting worden via afzonderlijke egalisatiereserves afgewikkeld. Dit om de bestuurlijke afweging– en allocatiefunctie van de begroting te “vrijwaren” van fluctuaties van bedrijfstechnische aard. Dit betreft met name (meerjarig) wegenonderhoud en de vervanging van bedrijfsmiddelen.
De instelling en werking berust op bestuurlijke besluitvorming, die wij jaarlijks concretiseren in de begroting en jaarrekening. Behoudens beleidswijziging zijn deze middelen niet vrij aanwendbaar.

Voorzieningen

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd door:
a. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
b. Bestaande risico's op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijk te schatten is;
c. Kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
d. De bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

geheven als bedoelt in artikel 35, eerste lid onder b BBV.
Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen als bedoelt in artikel 49, onderdeel b BBV (de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren).

Voorzieningen waarderen wij tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de voorziening pensioenverplichting voor wethouders.
De voorziening Pensioen- en wachtgeldverplichting is voor het gedeelte dat betrekking heeft op voormalige collegeleden berekend op actuariële waardebasis, uitgaande van de contante waarde van toekomstige uitkeringsverplichtingen. Door waardering tegen contante waarde kunnen kosten tegen de dan gelden prijzen worden gedekt.

Bij de materiële vaste activa is aangegeven dat wij investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden in een afzonderlijke categorie presenteren. Dat geldt ook voor de bijbehorende voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Vaste schulden

Vaste schulden waarderen wij tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van een jaar of langer.

Vlottende Passiva

De vlottende passiva waarderen wij tegen de nominale waarde en bestaan uit:
- Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een 1 jaar;
- Overlopende passiva

Borg- en garantiestellingen

Voor zover leningen door onze gemeente gewaarborgd zijn, nemen wij buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar op. Het totaalbedrag presenteren wij onderaan de balans afzonderlijk. Nadere informatie is opgenomen in de toelichting op de balans, onder 'Niet uit de balans blijkende verplichtingen'.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Balans 31-12-2023

bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
VASTE ACTIVA		
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	**64**	**80**
Kosten afsluiten geldlening	8	8
Kosten onderzoek en ontwikkeling	34	49
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	22	22
MATERIËLE VASTE ACTIVA	**54.605**	**52.245**
Investeringen economisch nut waarvoor ter bestrijding heffing kan worden geheven	12.298	10.924
Overige investeringen met economisch nut	32.790	33.309
Investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut	5.575	4.579
Strategische gronden	3.829	3.322
In erfpacht uitgegeven gronden	112	112
FINANCIËLE VASTE ACTIVA	**1.848**	**1.885**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	54	54
Overige langlopende leningen	41	41
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	1.752	1.790
VASTE ACTIVA	56.517	54.209
VLOTTENDE ACTIVA		
VOORRADEN	**7.386**	**13.717**
Onderhanden werk	6.939	13.270
Gereed product en handelsgoederen	447	447
UITZETTINGEN	**19.101**	**11.507**
Vorderingen op openbare lichamen	4.640	3.326
Rekening courant verhoudingen overige niet-financiële instellingen	2.334	2.319
Overige vorderingen	1.984	1.276

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Uitzettingen in 's Rijks schatkist	10.143	4.586
LIQUIDE MIDDELEN	**518**	**541**
Bank	516	536
Kas Burgerzaken	2	5
OVERLOPENDE ACTIVA	**11.677**	**9.964**
Vooruitbetalingen	4.993	3.200
Nog te ontvangen bedragen	6.684	6.764
VLOTTENDE ACTIVA	38.682	35.729
Totaal Generaal Activa	**95.199**	**89.938**

PASSIVA	**31-12-2023**	**31-12-2022**
VASTE PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN	**58.123**	**55.590**
Algemene reserve	14.712	10.948
Bestemmingsreserves	38.839	37.861
Saldo van rekening	4.572	6.781
VOORZIENINGEN	**9.740**	**8.360**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.795	2.336
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.024	2.474
Voor derden beklemde middelen	3.921	3.549
VASTE SCHULD	**13.258**	**17.362**
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige fin. instellingen	13.250	17.354
Waarborgsommen	8	8
VASTE PASSIVA	81.121	81.312
VLOTTENDE PASSIVA		
VLOTTENDE SCHULD	**7.118**	**4.300**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Overige schulden	7.118	4.300
OVERLOPENDE PASSIVA	**6.960**	**4.326**
Kruisposten	-1	
Vooruit ontvangen bijdragen Rijk	2.758	1.185
Overige overlopende passiva	4.194	3.141
Vooruit ontvangen bedragen overig (niet-overheid)	9	
VLOTTENDE PASSIVA	14.078	8.626
Totaal Generaal Passiva	**95.199**	**89.938**
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen garantstellingen zijn verstrekt	43.158	43.662

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Toelichting op de balans

Alle bedragen in dit onderdeel zijn x € 1.000

Activa

	31-12-2023	31-12-2022
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	**64**	**80**
Kosten afsluiten geldlening	8	8
Kosten onderzoek en ontwikkeling	34	49
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	22	22

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het verslagjaar:

	Boekwaarde 31-12-2022	Inves-teringen	Bijdragen van derden	Desinves-teringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten verbonden aan het afsluiten van geldleningen	8					8
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	49				15	34
Bijdrage aan activa van derden	22				1	22
Totaal	80	0	0	0	16	64

	31-12-2023	31-12-2022
MATERIËLE VASTE ACTIVA	**54.605**	**52.245**
Investeringen economisch nut waarvoor ter bestrijding heffing kan worden geheven	12.298	10.924
Overige investeringen met economisch nut	32.790	33.309
Investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut	5.575	4.579
Strategische gronden	3.829	3.322
In erfpacht uitgegeven gronden	112	112

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarden van de investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

	Boekwaarde 31-12-2022	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2023
Riolering - Grond-, Weg- en Waterbouwkundige werken	10.924	1.687		312			12.298
Totaal	10.924	1.687	0	312	0	0	12.298

De boekwaarden van overige investeringen met economisch nut en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2022	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	992	85					1.077
Woonruimten	191	309		6			494
Bedrijfsgebouwen	30.531			1.228			29.303
Vervoermiddelen	242	121		40			324
Machines, apparaten en installaties	1.267	516		333			1.450
Overige materiële activa	86	69		11			144
Subtotaal	33.309	1.099		1.617			32.790
Strategische gronden	3.322	508					3.829
In erfpacht uitgegeven gronden	112						112
Totaal	36.742	1.607	0	1.617	0	0	36.732

De boekwaarden van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut en het verloop ervan gedurende het verslagjaar worden in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2022	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2023
Investeringen maatschappelijk nut vóór 2017							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	613			34			579
Machines-apparaten-installaties	510			73			437
Overige materiële vaste activa	60			9			51
Investeringen maatschappelijk nut vanaf 2017							
Gronden en terreinen	91	233		4			321
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.291	1.442		747	30		3.985
Overige materiële vaste activa	14	185					197
Machines-apparaten-installaties		5					5
Totaal	4.579	1.865	0	867	30	0	5.575

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De specificatie van de strategische gronden en het verloop van de boekwaarde gedurende het verslagjaar ziet er als volgt uit:

	Oppervlakte m²	Prijs per m²	Boekwaarde 31-12-2022	Aankopen 2023	Kosten 2023	Verkoop 2023	Afwaardering 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Beek en Donk								
Ptr. Vogelsstraat ('t Anker)	2.500		50					50
Dr Timmerslaan			10					10
Pater de Leeuwstraat (landbouwgrond)	43.054	7	375					375
Pater Becanusstraat	8.760		372	3	3			378
Aarle-Rixtel								
Molenstraat	8.863		0					0
Beemdsteeg	3.825		1					1
Jan van Rixtelstraat	0		1					1
Bakelseweg	19.350	5	102					102
Buizerdstraat	11.285	15	85					85
Brabantlaan	4.100	5	21					21
Klokkengietersstraat	1.444		0					0
Kanaaldijk	8.279		5					5
Lieshout								
Baverdestraat	2.473		13					13
Heuvel	336		671	171	234			1.077
Mariastraat								
Mariastraat	2780		1552		96			1.648
Overig								
Diverse			62					62
Totaal	117.049		3.321	175	333	0	0	3.829

	31-12-2023	31-12-2022
FINANCIËLE VASTE ACTIVA	**1.848**	**1.885**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	54	54
Overige langlopende leningen	41	41
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	1.752	1.790

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het verslagjaar:

	Boekwaarde 31-12-2022	Inves-teringen	Desinves-teringen	Aflossing/ Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	54				54
Overige langlopende leningen	41				41
Overige uitzettingen met looptijd ≥ 1 jaar	1.790	113		150	1.752
Totaal	1.885	113	0	150	1.848

Een nadere specificatie van de financiële activa ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen		
Aandelen Brabant Water	2	2
Aandelen BNG	43	43
Aandelen SOK Laarsche Velden Noord	9	9
Overige langlopende leningen		
Leningen personeel gemeente	0	0
Voorziening kleine schulden (KBN)	41	41
Overige uitzettingen met looptijd >= 1 jaar		
Uitvoering startersleningen	508	532
Deelname Zonnepanelenproject Brabant-ZO	1.002	899
Duurzaamheidsleningen Laarbeek	267	310
Stimuleringslening duurzame warmte Nieuwbouw	12	12
	1.885	1.848

	31-12-2023	31-12-2022
VOORRADEN	**7.386**	**13.717**
Onderhanden werk	6.939	13.270
Gereed product en handelsgoederen	447	447

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Van het onderhanden werk zijnde bouwgronden in exploitatie, kan van het verloop in het verslagjaar het volgende overzicht worden gegeven:

Complex	Boekwaarde 31-12-2022	Saldo invest. en baten	Boekwaarde 31-12-2023	Prospectie na 31-12-2023	Eindresultaat (nominale waarde)
Beekse Akkers	3.572	-2.141	1.432	-814	618
Bedrijventerrein Bemmer IV	9.647	-2.464	7.183	-8.351	-1.168
D'n Hoge Suute	1.091	3	1.095	-596	498
Vogelenzang	-642	31	-611	619	7
Cluster Beek - Kerkakkers	392	-754	-362	-631	-993
Bio Bakelseweg	-390	-419	-809	217	-592
Klokkengieterij	144	15	159	407	566
Baverdestraat	1.112	14	1.127	-536	591
Subtotaal	14.927	-5.715	9.212	-9.685	-473
Verliesvoorziening i.v.m. niet sluiten grondexploitatie:					
Beekse Akkers			618		
D'n Hoge Suute	479		498		
Klokkengieterij	546		566		
Baverdestraat	632		591		
Totaal gecorrigeerde boekwaarde	13.270	-5.715	6.939		

Het geraamde resultaat (eindwaarde) wordt bepaald door de boekwaarde plus de nog te verwachten kosten en opbrengsten (totale prospectie). In de prospectie houden wij rekening met de parameters zoals deze staan weergegeven in de paragraaf grondbeleid.
De complexen Beekse Akkers, d'n Hoge Suute, Klokkengieterij en Baverdestraat hebben een geraamd negatief resultaat. Voor deze complexen 'hebben wij verliesvoorzieningen getroffen van respectievelijk € 618.000, € 498.000, € 566.000 en € 591.000.

	31-12-2023	31-12-2022
UITZETTINGEN	**19.101**	**11.507**
Vorderingen op openbare lichamen	4.640	3.326
Rekening courant verhoudingen overige niet-financiële instellingen	2.334	2.319
Overige vorderingen	1.984	1.276
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	10.143	4.586

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De balanspost uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar wordt onderscheiden in:

	Gecorrigeerd saldo 31-12-2022	Vrijval voorziening oninbaarheid	Saldo 31-12-2023	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	3.326		4.640		4.640
Overige vorderingen	1.384		2.147	164	1.984
Rekening-courant met niet-financiële instellingen	2.319		2.334		2.334
Uitzettingen in 's-Rijks schatkist	4.586		10.143		10.143
Totaal	11.615	0	19.265	164	19.101

De specificatie van Overige vorderingen en Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Overige vorderingen		
Debiteuren	1085	1709
Belastingdebiteuren	139	211
Overige debiteuren	160	195
Totaal overige vorderingen	1.384	2.114
Rekening-courant met niet-financiële instellingen		
Rekening courant grondexploitatiemaatschappij De Hoge Regt	1.539	1.629
Rekening courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	780	706
Totaal rekening courant met niet-financiële instellingen	2.319	2.334

Schatkistbankieren

Drempelbedrag

In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er zijn echter een aantal uitzonderingen. Één daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag dat gemiddeld buiten de schatkist op rekening-courant mag worden aangehouden. Voor onze gemeente geldt in 2023 een gemiddeld drempelbedrag per kwartaal van ongeveer € 1,4 miljoen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe geldt dit dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan. In 2023 hebben in geen enkel kwartaal overschrijdingen plaatsgevonden van het drempelbedrag. In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2023 is geweest:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)

	Verslagjaar 2023			
Drempelbedrag	**1.380**			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfers op basis van buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	**463**	**473**	**408**	**417**
Ruimte onder het drempelbedrag	917	907	972	963
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Berekening drempelbedrag

	Verslagjaar
Begrotingstotaal verslagjaar	69.004
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	69.004
Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	
Drempelbedrag	1.380

Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	41.641	43.088	37.556	38.331
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	463	473	408	418

	31-12-2023	31-12-2022
LIQUIDE MIDDELEN	**518**	**541**
Bank	516	536
Kas Burgerzaken	2	5

	31-12-2023	31-12-2022
OVERLOPENDE ACTIVA	**11.677**	**9.964**
Vooruitbetalingen	4.993	3.200
Nog te ontvangen bedragen	6.684	6.764

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De vooruitbetaalde bedragen betreffen voornamelijk in 2023 betaalde voorschotten over het eerste kwartaal 2024 aan:

- GGD € 239.000
- Veiligheidsregio € 349.000
- GR Peelgemeenten Uitvoeringskosten en programmakosten Wmo en Jeugd, totaal € 2.174.000
- Vennootschapsbelasting € 154.000
- Aanbetaling chalets Brukelum € 110.000

Daarnaast zijn eind 2023 facturen betaald die betrekking hebben op dienstjaar 2024, voor een totaalbedrag van € 1.442.000

De nog te ontvangen bedragen hebben voornamelijk betrekking op:

- Belastingsamenwerking Oost-Brabant, voor een totaalbedrag van € 4.290.000 inzake rioolheffing, afvalstoffenheffing, OZB en opbrengst milieustraat
- Jaarafrekening Blink € 258.000
- Afrekening Afvalfonds kwartaal 3 en 4 2023 € 110.000
- Verrekening kosten Intergemeentelijke samenwerking Laarbeek/Gemert-Bakel 2023 € 373.000
- Verrekening inhuurkosten Intergemeentelijke teams Laarbeek/Gemert-Bakel 2023 € 380.000
- Creditrente saldo schatkistbankieren € 92.000

Passiva

	31-12-2023	31-12-2022
EIGEN VERMOGEN	**58.123**	**55.590**
Algemene reserve	14.712	10.948
Bestemmingsreserves	38.839	37.861
Saldo van rekening	4.572	6.781

In overeenstemming met het BBV presenteren wij in de jaarrekening het verloop van de reserves. De reserves bestaan uit algemene reserves en bestemmingsreserves. De algemene reserves zijn alle reserves niet zijnde bestemmingsreserves, bedoeld als buffer (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers. Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan u een bepaalde bestemming aan heeft gegeven, hieronder vallen ook de afschrijvingsreserves. In het algemeen geldt dat stortingen in en onttrekkingen aan de reserves vooraf door u worden goedgekeurd.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de reserves gedurende het verslagjaar:

Reserve	Saldo per 1-1-2023	Resultaat bestemming 2022	Stortingen 2023	Onttrekkingen 2023	Dekking kapitaal lasten	Saldo per 31-12-2023
Algemene reserves	10.948	6781	7.501	3.736		14.712
Algemene reserve	10.948	6.781	7.501	3.736		14.712
Bestemmingsreserves	14.678		6.055	4.195		16.538
Reserve Accommodatiebeleid	126		15			141
Reserve Bereikbaarheidsagenda	1.761		500			2.260
Reserve Bomenfonds	359			48		311
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	82					82
Reserve budgetoverheveling	2.022		2.749	2.188		2.583
Reserve Corona (Covid-19)	227			201		26
Reserve Decentralisaties Sociaal Domein	1.285			64		1.222
Reserve Duurzaamheidsfonds	628			249		379
Reserve Exploitatiebijdrage ruimtelijke plannen	170		1.309	150		1.329
Reserve Grondexploitatierisico	4.894		1.195	1.060		5.030
Reserve Incidenteel nieuw beleid	98			21		77
Reserve Kwaliteitsverbetering buitengebied	2.367		285	161		2.491
Reserve Opleiden en ontwikkelen	87			49		37
Reserve Recreatie en toerisme	41			5		36
Reserve Sociale activering	41					41
Reserve Volkshuisvesting	490					490
Reserve Omgevingsfonds duurzaamheid	0		1			1
Reserve MRE Bereikbaarheidsmaatregelenpakket	0					
Afschrijvingsreserves	23.183				882	22.301
Afschrijvingsreserves	23.183				882	22.300
Totaal reserves	48.809	6.781	13.556	7.931	882	53.551

Toelichting op de reserves

ALGEMENE RESERVES

Algemene reserve, niet vrij te besteden

Doel: De algemene reserve dient als weerstandsvermogen.

Het minimale niveau van de algemene reserve bedraagt de berekende weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit wisselt per jaar. Het minimale niveau bedraagt op dit moment € 4,0 miljoen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

BESTEMMINGSRESERVES

Reserve budgetoverheveling
Doel: Het labelen van niet-gebruikte budgetten voor het volgende dienstjaar.
Voeding: Per jaar wordt bepaald of er sprake is van door overmacht niet/niet geheel bestede budgetten. Deze budgetten worden met instemming van de raad toegevoegd aan de reserves budgetoverheveling (per programma).
Onttrekking: middels begrotingswijziging in het volgende jaar worden de budgetten toegewezen aan de begroting in het volgende jaar.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.
Toelichting: In het stelsel van baten en lasten worden inkomsten en uitgaven toegerekend aan de jaren waarop ze betrekking hebben. Verplichtingen aangegaan in een bepaald dienstjaar, maar door omstandigheden pas in een volgend dienstjaar worden uitgevoerd, mogen niet in het bepaalde dienstjaar verantwoord worden ondanks het feit dat er budgetten voor zijn. Om deze budgetten te behouden dienen ze via budgetoverheveling verwerkt te worden.

Reserve Volkshuisvesting
Doel: De reserve volkshuisvesting is ingesteld om diverse knelpunten op te lossen met betrekking tot volkshuisvesting in onze gemeente, onder andere voor het realiseren van inbreidingslocaties.
Voeding: In het verleden werd per verkochte m2 bouwgrond een bedrag toegevoegd aan deze reserve. Sinds 2016 is de BBV gewijzigd waarbij het opnemen van bijdragen aan reserves vanuit de grondexploitatie niet meer is toegestaan.
Maximale omvang: De maximale omvang van € 500.000 wordt in 2023 niet overschreden.

Reserve Bereikbaarheidsagenda
Doel: deze reserve is bestemd om direct middelen beschikbaar te hebben om uitvoering te kunnen geven aan de Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant.
Voeding: jaarlijks wordt € 70.000 aan deze reserve toegevoegd vanuit de exploitatie welke middelen ingezet kunnen worden ter dekking van het jaarlijks benodigde werkbudget.
Daarnaast wordt ter dekking van de uiteindelijke uitvoeringsprojecten m.i.v. 2019 voor een periode van 6 jaar jaarlijks € 500.000 aan deze reserve toegevoegd vanuit de Algemene Reserve.
Maximale omvang: voor deze reserve is geen uiteindelijke maximale omvang bepaald.
Toelichting: op 11 oktober 2018 heeft u ons toestemming verleend voor het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2020. Het doel van de Bereikbaarheidsagenda is het verbeteren van de bereikbaarheid van de regio Zuidoost-Brabant nu en in de toekomst. Specifieke doelstelling van de samenwerkingsovereenkomst is het vastleggen van regionale afspraken over samenwerking en financiering voor de uitvoering van de Bereikbaarheidsagenda. Jaarlijks wordt € 70.000 aan deze reserve toegevoegd. Voor het jaarlijks benodigd werkbudget van gemiddeld € 70.000 (gemeentelijke bijdrage in de studie Bundelroutes Zuidoost-Brabant, kosten programmateam Bereikbaarheidsagenda en overige kosten), vragen wij u een krediet welke wordt gedekt door een onttrekking uit deze reserve.
Daarnaast is deze reserve bedoeld voor projecten die voortkomen uit de studie Bundelroute. Hiermee kan in de tijd gekozen worden voor een gefaseerde aanpak qua uitvoering.
Bij de programmabegroting 2019 is voorgesteld om jaarlijks een bedrag van € 500.000 voor dit doel toe te voegen aan deze reserve vanuit de algemene reserve gedurende 6 jaar, zodat direct middelen beschikbaar zijn als keuzen worden voorgelegd. De totale investeringsbandbreedte voor onze gemeente voor het Bereikbaarheidsakkoord ligt tussen de € 1 miljoen en € 10 miljoen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Reserve Bomenfonds
Doel: De reserve is bedoeld voor het compenseren van boomschades.
Voeding: Jaarlijks wordt het exploitatie-overschot van bomenonderhoud aan deze reserve toegevoegd.
Maximale omvang: Onder normale omstandigheden is het maximum gesteld op een omvang van € 150.000. Eenmalig is € 200.000 gestort in deze reserve als zijnde schadevergoeding, die ontstaan is door graafwerkzaamheden bij de aanleg van glasvezel. Hierdoor komt deze reserve (tijdelijk) boven het vastgestelde maximum. Aangezien in de begroting is opgenomen dat deze reserve als dekking zal dienen voor de eerste jaarschijven van het bomenvervangingsplan én de overschrijding van het maximum tijdelijk is, stellen wij voor om deze reserve niet af te romen. Na uitvoering van de eerste jaarschijven van het bomenvervangingsplan, zal deze reserve weer tot onder het maximum dalen.
Toelichting: Er ligt een directe relatie tussen de omvang van de gecompenseerde boomschades en de herplantverplichting.

Reserve Recreatie en toerisme
Doel: Deze reserve is ingesteld om eenmalige projecten in het kader van uitvoering van de Nota recreatie en toerisme te kunnen realiseren. Inmiddels is de Nota recreatie en toerisme vervangen door het programma 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel'.
Voeding: De reserve is eenmalig gevoed.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.
Toelichting: De reserve zal in de loop van de komende jaren, afhankelijk van de uitvoering van projecten, zoals ze zijn opgenomen in het programma "Laarbeek, Waterpoort van de Peel", volledig besteed worden.

Reserve Sociale activering
Doel: Deze reserve is in het verleden ontstaan uit de opheffing Stichting Banenpool Gemert. De reserve wordt besteed voor diverse projecten in het kader van armoedebeleid.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.
Toelichting: Door jaarlijkse rentetoevoeging aan deze reserve in het verleden is een overschot ontstaan van € 40.000. Dit bedrag blijft beschikbaar voor nieuwe initiatieven in het kader van sociale activering of armoedebestrijding.

Reserve Decentralisaties Sociaal Domein
Doel: Deze reserve is bedoeld om resultaten die ontstaan bij de taken in het sociaal domein (WMO, Jeugd en BMS) te egaliseren. In 2015 werd een overschot gerealiseerd terwijl in de toekomst tekorten begroot werden. Vanwege hoge extra kosten voor decentralisaties was deze reserve eind 2019 geheel opgesoupeerd.
Voeding: In eerste instantie was deze reserve opgeheven conform raadsvoorstel 'Actualisatie (bestemmings)reserves 2020' en uw bijbehorend besluit (dd. 25 juni 2020), maar is bij de 2e Tussenrapportage 2020 (raadsbesluit 05 november 2020) gereactiveerd. Daarbij zijn vanwege de onzekerheden met betrekking tot de te verwachte kosten binnen het Sociaal Domein de te (verwachten) beschikbare middelen gestort in deze reserve en is bij de jaarrekening 2020 het werkelijke saldo met deze reserve vereffend.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Reserve Accommodatiebeleid
Doel: Deze reserve is ingesteld om uitvoering te kunnen geven aan de Nota accommodatiebeleid welzijnsinstellingen (raadsbesluit 31 januari 2008). Bij de besteding van deze reserve draait het om een tegemoetkoming in het oplossen van knelpunten met betrekking tot accommodatievraagstukken. In de nota worden aan de besteding van deze reserve twee voorwaarden verbonden:
a) de accommodatie mag niet in eigendom zijn van de gemeente, en
b) de maximale bijdrage is 3 maal de jaarsubsidie met een maximum van € 25.000.
Jaarlijks wordt € 15.000 toegevoegd voor incidentele welzijnsdoelen.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Duurzaamheidsfonds
Doel: Deze reserve is bestemd om allerlei maatregelen te stimuleren die in het kader van duurzaamheid getroffen worden. Het verduurzamen van onze gemeente is een speerpunt van beleid en daarom is destijds € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld via deze reserve.
Voeding: In 2016 is eenmalig € 1,0 miljoen aan deze reserve toegevoegd. Het bedrag werd onttrokken aan de Algemene Reserve. In 2022 is conform Kadernota 2022 een bedrag van € 500.000 toegevoegd aan deze reserve vanwege het opheffen van de reserves Duurzaamheidsleningen Laarbeek (€ 350.000) en Stimuleringsregeling duurzame warmte nieuwbouw (€ 150.000).
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Opleiden en ontwikkelen
Doel: deze reserve is ingesteld om zowel te voorkomen dat beschikbaar opleidingsbudget dat in enig jaar niet besteedt wordt invloed heeft op het resultaat van de programmarekening, maar ook voor het financieren van diverse ontwikkelingstrajecten.
Voeding: in 2020 is een eenmalige storting gedaan van € 200.000 afkomstig uit de reserves Opleidingen en Organisatieontwikkelingen, conform raadsvoorstel 'Actualisatie (bestemmings)reserves 2020' en uw bijbehorend besluit (dd. 25 juni 2020).
Maximale omvang: indien de reserve het plafond van € 200.000 overstijgt dient deze te worden afgeroomd ten gunste van de Algemene reserve.

Reserve incidenteel nieuw beleid
Doel: Deze reserve is in het leven geroepen om het saldo van de stelpost Incidenteel nieuw beleid beschikbaar te houden, als beleidswensen niet in het huidige dienstjaar tot realisatie komen.
Voeding: De mutatie op deze reserve betreft het saldo van de stelpost incidenteel nieuw beleid. Per jaar wordt het restantbudget bepaald. Dit budget wordt in een volgend dienstjaar weer beschikbaar gesteld voor de bedoelde incidentele beleidswensen.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.
Toelichting: Het kan voorkomen dat ingestemd wordt met een beleidswijziging. Tegelijk met het besluit wordt vaak een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het beleid. In geval dat de kosten in een later dienstjaar gemaakt worden, verdwijnt het budget automatisch in het rekeningsaldo. Om dit te voorkomen voegen wij het budget tijdelijk toe aan de reserve incidenteel nieuw beleid. Dit heeft tot gevolg dat voor dergelijk incidenteel nieuw beleid niet opnieuw dekking gevonden moet worden in het latere dienstjaar.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Reserve Bovenwijkse voorzieningen
Doel: De reserve bovenwijkse voorzieningen biedt ruimte voor eenmalige dekking van investeringen, die vallen binnen de context van bovenwijkse voorzieningen. In 2011 is de nota (fonds) bovenwijkse voorzieningen vastgesteld waarin de spelregels en criteria (paragraaf 3.3 van de nota) zijn opgenomen met betrekking tot de voeding en besteding van deze reserve.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Exploitatiebijdrage ruimtelijke plannen
Doel: De inkomsten en uitgaven met betrekking tot exploitatiebijdrage verlopen niet gelijk en gaan zelfs over (boek)jaren heen. Hiervoor is een reserve noodzakelijk.
Voeding: De leges en exploitatiebijdragen voor facilitaire plannen worden geboekt op het product facilitaire plannen. De kosten worden ook op dit product geboekt. Het verschil wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.
Toelichting: In 2022 is besloten om te gaan starten met het in rekening brengen vaneen exploitatie bijdragen voor ruimtelijke projecten. Hiermee worden bijdragen verkregen voor de kosten die de gemeente maakt en worden de grondexploitaties gescheiden van facilitaire projecten. Bij de invoering is echter nog niet nagedacht waar de uitgaven als ook de inkomsten die samenhangen met de ruimtelijke plannen geboekt moeten worden. Doordat de inkomsten en uitgaven niet gelijktijdig plaatsvinden en ook over het jaar heen plaatsvinden is een nieuwe reserve exploitatie bijdrage ruimtelijke plannen ingesteld. Zowel de inkomsten als uitgaven gedurende het jaar vallen dan in deze reserve.
U heeft de bevoegdheid gedelegeerd aan ons college om onttrekkingen en toevoegingen te doen aan deze reserve.

Reserve Kwaliteitsverbetering buitengebied
Doel: Deze reserve wordt besteed aan het uitvoeren van een aantal projecten die opgenomen zijn in de Structuurvisie.
Voeding: In 2011 zijn alle bedragen die ontvangen zijn in het kader van de BIO-regeling aan deze reserve toegevoegd. Ook zijn ontvangen bedragen in het kader van Ruimte-voor-Ruimte aan deze reserve toegevoegd.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.
Toelichting: Hoewel niet juridisch afdwingbaar hebben wij in de Structuurvisie een aantal maatregelen opgenomen die de kwaliteit van het buitengebied bevorderen. Dergelijke maatregelen worden bekostigd uit deze reserve. Ook is een aantal bijdragen ontvangen van externe partijen. De betreffende bedragen zijn bedoeld als compensatie voor verloren natuur. Afgesproken is (hoewel juridisch niet afdwingbaar) om de ontvangen bijdragen uit te geven aan het verbeteren van de kwaliteit van het buitengebied.

Reserve Corona (Covid-19)
Doel: Deze reserve is bedoeld ter dekking van grote onzekerheden met betrekking tot de te verwachten extra kosten en/of lagere opbrengsten als gevolg van de Coronacrisis.
Voeding: In de septembercirculaire 2020 voor de uitkering uit het Gemeentefonds resulteerde als gevolg van een herberekening een aanvullende uitkering van ruim € 1 miljoen. Hiervan is een deel gecorrigeerd ten behoeve van het compensatiepakket Corona, met als gevolg een aanvullende correctie voor Participatie (WSW oud). Per saldo hebben we extra middelen ontvangen voor een bedrag van € 517.000. Conform de 2e Tussenrapportage 2020 (raadsbesluit 05 november 2020) is dit bedrag geheel toegevoegd aan de reserve Corona.
Maximale hoogte: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Toelichting: in 2023 is de reserve afgeraamd tot € 26.000. De laatste onttrekking voor dit bedrag zal plaatsvinden in 2024. Daarna kan de reserve worden opgeheven.

Reserve Omgevingsfonds duurzaamheid
Doel: Deze reserve is ingesteld voor subsidies voor het financieren van duurzaamheidsprojecten. Wij beheren het fonds en beoordelen aanvragen, Stichting Platform Duurzaam Laarbeek heeft daarbij een adviesfunctie.
Voeding: De zonneparken die in onze gemeente worden gerealiseerd dragen jaarlijks een deel van de winst af aan onze gemeente, ten behoeve van het uitvoeren van projecten voor verduurzaming. Deze projecten lopen via de reserve "Omgevingsfonds Duurzaamheid". Dat vormt onderdeel van het raadvoorstel dat op 29 september 2022 door u is behandeld. De inkomsten uit de jaarlijkse afdrachten storten wij in de reserve. Het financiële effect binnen de exploitatie is budgetneutraal.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Grondexploitatierisico
Doel: De reserve Grondexploitatierisico fungeert als bedrijfsbuffer voor het opvangen van risico's die inherent zijn aan de bouwgrondexploitatie.
Voeding: Bij het realiseren van winst uit de diverse bestemmingsplannen stellen wij u voor om deze winst toe te voegen aan deze reserve. In geval van verwachte verliezen wordt de voorziening voor grondexploitaties aangepast en gemuteerd op de reserve grondexploitatie.
Maximale omvang: Met instemming van de Grondnota 2020 heeft u (dd. 05 november 2020) besloten dat het plafond voor deze reserve bedraagt: de gekwantificeerde risico's in de Monte Carlo Analyse vermeerderd met een bedrag van € 2 miljoen. Hiermee wordt betracht voldoende tegenvallers af te kunnen dekken en een doeltreffend grondbedrijf te kunnen voeren, passend bij de doelstellingen van het grondbedrijf.

AFSCHRIJVINGSRESERVES

Afschrijvingsreserves
Doel: De afschrijvingsreserves worden in stand gehouden ter dekking van de afschrijvingslasten van de bijbehorende investeringsprojecten.
Voeding: Goedkeuring door u van verschillende investeringskredieten.
Maximale omvang: De maximale omvang van deze reserve is niet bepaald. Elk jaar moet de omvang van de reserve gelijk zijn aan de omvang van de boekwaarde van de activa die ten laste van deze reserve worden afgeschreven.

	31-12-2023	31-12-2022
VOORZIENINGEN	**9.740**	**8.360**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.795	2.336
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.024	2.474
Voor derden beklemde middelen	3.921	3.549

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Voorzieningen zijn een onderdeel van het vreemd vermogen, omdat zij gevormd worden om toekomstige verplichtingen na te komen. Het verschil tussen een reserve en een voorziening is volgens het BBV vooral dat de gemeenteraad bij reserves de bestemming al wel kan aanwijzen en bij een voorziening niet. Voorzieningen zijn dus niet vrij te besteden of te bestemmen. De bevoegdheid tot het instellen van voorzieningen en het doen van stortingen en onttrekkingen ligt bij het college.

Het verloop van de voorzieningen in het verslagjaar is als volgt:

Voorziening	Saldo per 1-1-2023	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Saldo per 31-12-2023
Voorz.voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.336	1.014	440	115	2.795
Voorziening Risico Attero 2015-2017	286		286		
Voorziening verlofsparen		952			952
Voorziening Wachtgeld/pensioen voorm. B&W	2.050	61	154	115	1.842
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	2.474	1.834	1.284		3.024
Onderhoudsegalisatievoorzieningen wegen	1.923	1.153	459		2.617
Voorziening Onderhoud gebouwen	216	443	649		10
Voorziening Onderhoud schoolgebouwen	18	104	109		13
Voorziening onderhoud speelvoorziening	39	89	55		72
Voorziening onderhoud waterbeheer	278	45	12		311
Voorzieningen voor derden beklemde middelen	3.549	372			3.921
Voorziening Egalisatie rioolheffing	3.549	372			3.921
Totaal voorzieningen	8.360	3.220	1.724	115	9.740

Toelichting op de voorzieningen

VOORZIENING VOOR VERPLICHTINGEN, VERLIEZEN EN RISICO'S

Voorziening Wachtgeld/Pensioenverplichtingen voormalige wethouders

Doel: Deze voorziening is ingesteld om aan de toekomstige wachtgeld- en pensioenverplichtingen van voormalig wethouders te kunnen voldoen. Naast deze toekomstige verplichtingen wordt via deze voorziening ook lopende pensioenen verplichtingen betaald.
Voeding: De voorziening wordt jaarlijks gevoed ten laste van de exploitatie. De noodzakelijke omvang van deze voorziening wordt elk jaar herrekend door een accountant. Ook wordt jaarlijks rente aan deze voorziening toegevoegd.
Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de bestaande verplichtingen.

Voorziening risico Attero 2015-2017

Het Nederlandse Arbitrage Instituut (NAI) heeft in de arbitrageprocedure op 25 augustus 2020 bepaald dat de Brabantse gewesten Attero moeten compenseren voor de minderlevering van brandbaar restafval voor de periode 2016-januari 2017. De gewesten en gemeenten, verenigd in de Vereniging van Contractanten Afvalsturing Brabant (VvC) zijn hierbij veroordeeld tot betaling van een naheffing aan Attero vanwege de minderlevering van huishoudelijk afval in het jaar 2015, 2016 en januari 2017. Vervolgens is eind 2020 door het VvC een procedure gestart om het vonnis door de rechter te laten vernietigen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Op 17 maart 2023 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan. Het uiteindelijke gevolg van deze uitspraak is dat de procedure met betrekking tot de naheffing over de jaren 2015-2017 tussen Attero en de VvC tot een definitief einde is gekomen. Op basis van tonnages blijkt een afrekening van € 286.000 voor gemeente Laarbeek. Hierdoor is eerder een voorziening getroffen voor € 286.000.
Attero heeft inmiddels volledig aanspraak gemaakt op deze in de tweede arbitrage toegekende suppletievergoedingen waarmee de voorziening is afgeboekt.

ONDERHOUDSVOORZIENINGEN

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen
Doel: Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is een meerjarig onderhoud plan opgesteld voor een periode van 10 jaar. Dit plan is de basis voor de planning van het onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.
Voeding: De voeding geschiedt door een jaarlijkse storting in de voorziening ten laste van de taakvelden in de exploitatie waar de diverse gemeentelijke gebouwen onder zijn verantwoord.
Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de berekende uitgaven voor onderhoud.

Door de uitvoering van de verduurzaming gemeenlijke vastgoed is de dotatie aan de voorziening verlaagd met € 95.000 (2e Tussenrapportage 2023). Enerzijds was sprake van een 'dubbele dekking' en anderzijds hoeft bepaald onderhoud niet meer uitgevoerd te worden, omdat deze werkzaamheden door de verduurzaming achterhaald zijn.
Door deze verlaging was geen ruimte meer om kosten naar voren te halen.
In 2023 zijn er echter een flink aantal calamiteiten geweest waardoor toch onderhoud naar voren gehaald moest worden. De belangrijkste zijn:

- Sporthal Den Ekker Beek en Donk: hier spelen vooral flinke problemen met de verwarmings- en luchtbehandelingsinstallaties. Door het gezamenlijk gebruik met het Commanderij College worden de kosten 50/50 verdeeld. Het schoolbestuur is de kartrekker hierin.
- Kiosk Beek en Donk: na inspectie van het schilderwerk is veel houtrot geconstateerd. Conclusie was dat het gehele overstek vervangen moest worden, inclusief de aansluiting op de dakbedekking. Ook is de constructie op diverse plaatsen aangepakt.
- Gymzaal Mariahout: de sportvloer is vanwege de slechte staat van de ondervloer en het gevaar voor gezondheid van de sporters vervangen.
- Gemeenschapshuizen: in het kader van veiligheid zijn inbraak- en brandmeldinstallaties vervangen. De apparatuur voldeed niet meer aan de wettelijke eisen.
- Sportaccommodatie Eli: de warmwatervoorziening is vervangen, omdat de boilers niet meer de meer naar behoefte werkten. Dit na veel storingen en dus klachten.

Door de voornoemde problemen komt de voorziening eind 2023 negatief te staan. Volgens de geldende financiële regelgeving is het niet toegestaan dat een voorziening negatief staat. Om dit op te lossen is een bedrag van € 75.000 extra gestort in deze voorziening.

Voorziening onderhoud schoolgebouwen
Doel: Voor het onderhoud van de zogenaamde Brede Scholen is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld voor een periode van 10 jaar. Dit plan is de basis voor de planning van het onderhoud aan deze gebouwen. Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

De formalisering van de voorziening dient echter nog plaats te vinden. Dat hangt samen met de totstandkoming van een overeenkomst met het bestuur van de scholen met betrekking tot de kosten van de gezamenlijke ruimtes.
Voeding: De voeding geschiedt door een jaarlijkse storting in de voorziening ten laste van de taakvelden in de exploitatie waar de brede scholen onder zijn verantwoord.

Voorziening Onderhoud waterbeheer
Doel: Om verdroging en vernatting te voorkomen is een waterbeheerplan noodzakelijk voor het optimaal functioneren van de waterelementen. Uit inventarisatie zijn alle grote waterelementen opgenomen in een meerjarig onderhoudsplan. In dit plan staat dat al het achterstallig onderhoud binnen 10 jaar in de gemeente Laarbeek wordt ingelopen. Evenals een upgrading van het watersysteem De Groene Long. Er is een onderhoudsvoorziening ingesteld om financiële pieken in de exploitatie te voorkomen.
Voeding: in 2021 heeft een incidentele storting plaatsgevonden van € 285.926 vanuit de reserve incidenteel nieuw beleid en zal vanaf 2021 een structurele dotatie plaatsvinden van € 19.250 in verband met vrijvallende kapitaallasten omdat baggeren en uitdiepen is opgenomen in deze onderhoudsvoorziening.

Voorziening Onderhoud speelvoorziening
Doel: Op grond van een speelruimteplan is een onderhoudsvoorziening ingesteld om financiële pieken in de exploitatie te voorkomen.
Voeding: Vanaf 2022 wordt er jaarlijks in deze voorziening gestort. In 2023 is de storting € 52.350. De dotatie wordt de komende 20 jaar ieder jaar licht verhoogd omdat er steeds meer speeltoestellen bijkomen.

Voorziening onderhoud wegen
Doel: Voor het onderhoud van de wegen is een beleidsplan verhardingenbeheer opgesteld. Dit plan is de basis voor de planning van het wegenonderhoud. Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen. Voeding: Overschotten in de exploitatie op het taakveld wegen in enig jaar worden aan deze voorziening toegevoegd, tekorten worden hieraan onttrokken.
Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de berekende uitgaven voor onderhoud.

VOORZIENINGEN INZAKE VAN DERDEN VERKREGEN MIDDELEN MET SPECIFIEK BESTEDINGSDOEL

Voorziening egalisatie rioolheffing
De middels opgelegde rioolheffing van derden verkregen middelen (beklemde middelen) mogen niet voor andere doeleinden dan voor het gemeentelijk rioolstelsel (inclusief grond- en hemelwatervoorzieningen) worden aangewend ofwel hebben een relatie met de verbrede watertaken.
Doel: Voor het onderhoud en de vervanging van de riolering is een onderhouds- en vervangingsplan opgesteld (Raadsbesluit 12 december 2012). Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.
Voeding: Overschotten op het taakveld riolering in enig jaar worden aan deze voorziening toegevoegd, tekorten worden hier aan onttrokken. Maximale omvang: De omvang is afhankelijk van de geplande werkzaamheden conform het onderhouds- en vervangingsplan vGRP+.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

	31-12-2023	31-12-2022
VASTE SCHULD	**13.258**	**17.362**
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige fin. instellingen	13.250	17.354
Waarborgsommen	8	8

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het verslagjaar:

	Saldo 31-12-2022	Vermeer-deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2023	Rentelast 2023
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	17.354		4.104	13.250	209
Waarborgsommen	8			8	
Totaal vaste schulden	17.362	0	4.104	13.258	209

	31-12-2023	31-12-2022
VLOTTENDE SCHULD	**7.118**	**4.300**
Overige schulden	7.118	4.300

	31-12-2023	31-12-2022
OVERLOPENDE PASSIVA	**6.960**	**4.326**
Kruisposten	-1	
Vooruit ontvangen bijdragen Rijk	2.758	1.185
Overige overlopende passiva	4.194	3.141
Vooruit ontvangen bedragen overig (niet-overheid)	9	

Een specificatie en het verloop van de vooruitontvangen bedragen wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	Saldo 31-12-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen/ terugbetaald	Saldo 31-12-2023
Vooruitontvangen bedragen van het Rijk				
SiSa C41b Flexibele inzet woningbouw	10		10	
SiSa C55 Aanpak energiearmoede	412	144	215	341
SiSa C56 Huisvesting aandachtsgroepen	465			465
SiSa C92 Infopunt digitale overheid		23	22	1

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

SiSa C94 Lokale aanpak isolatie		901		901
SiSa D14 NPO-middelen, covid-gerelateerde onderwijsvertragingen	109	77	79	107
SiSa E3 Sanering Verkeerslawaai		93		93
SiSa G10 Wet inburgering	83	238	193	128
SiSa G13 Onderwijsroute	20	12	20	12
SiSa H8 SPUK Lokaal sportakkoord	64		64	
SiSa H12 SPUK preventieakkoorden	22		22	
SiSa H30 GezondAktiefLevenAkkoord		413	361	52
Subsidie Duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA)		657		657
Subtotaal	1.185	2.558	986	2.758
Overige vooruitontvangen bedragen				
Vooruitontvangen bedragen debiteuren		9		9
Subtotaal	0	9	0	9
Totaal vooruitontvangen	1.185	2.567	986	2.767

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Het niet in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantstellingen:

bedragen x € 1.000

Verstrekt aan	Aard	Restant-schuld bij overname	Restant risicobedrag 31-12-2022	Restant risicobedrag 31-12-2023	Betalingen gedurende 2023
Stichting Woonpartners	garantstelling	116.555	5.665	5.884	0
WoCom	garantstelling	97.739	37.297	36.439	0
Woningbouwvereniging Bergopwaarts	garantstelling	52.155	459	469	0
Woningbouwvereniging Volksbelang	garantstelling	30.509	83	122	0
Overig	garantstelling		158	244	0
Garantstellingen		296.958	43.662	43.158	0

Langlopende contracten

Binnen onze gemeente zijn diverse langlopende contracten afgesloten. Contracten worden vastgelegd in het zaaksysteem E-Suite. Middels signalering worden contractbeheerders op de hoogte gebracht van de einddatum van contracten. Risico's van het niet tijdig beëindigen van contracten en overeenkomsten worden hierdoor beperkt.

Onderstaand presenteren wij de langlopende overeenkomsten met een jaarbedrag van € 10.000 en hoger.

Dienst/product	Jaarbedrag	Einddatum contract
Software applicaties	44.760	Diverse
Accountantsdiensten	48.000	1-7-2029
Schoonmaak	101.000	30-9-2024
Netwerkbeheer (gas en elektra)	PxQ	Onbepaalde tijd
Leverancier gas en elektriciteit	PxQ	1-1-2029
Multifunctionals (printers) lease	PxQ	30-9-2025
Postdiensten	PxQ	31-5-2025
Leerlingenvervoer	PxQ	1-8-2026
Webcast	9.807	10-12-2024

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Publicatiediensten	10.000	Jaarlijks stilzwijgend verlengd
Beveiliging	11.770	Jaarlijks stilzwijgend verlengd
Inhuur service	PxQ	9-8-2027
Huurovereenkomsten	352.619	Diverse
Onderhoud	25333	Diverse
ICT hardware	PxQ	1-11-2024

Overige niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Niet van toepassing.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Grondslagen voor resultaatbepaling

Wettelijke voorschriften

De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Spelregels over waardering en afschrijvingsbeleid zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2019'.

Baten en Lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

De uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de meest recente circulaire van het ministerie van BZK. Voor zover maatstaven nog niet definitief vastgesteld zijn, hanteren wij onze eigen raming. Voor wat betreft het accres gaan wij uit van de laatst verwerkte stand zoals die in de septembercirculaire is opgenomen.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2015 van de commissie BBV het volgende:
Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In de programmarekening worden alleen de werkelijk ontvangen bedragen verantwoord.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000

		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil
	Lasten	-66.796	-69.010	-69.035	-25
0.1	Bestuur	-1.781	-1.853	-1.771	83
0.2	Burgerzaken	-789	-709	-714	-6
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-11	-17	-17	
0.4	Overhead	-9.297	-11.175	-12.857	-1.682
0.5	Treasury	-30	-39	-340	-301
0.61	OZB woningen	-4	-4	-4	-1
0.8	Overige baten en lasten	-1.510	-339	-824	-485
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-120	-120		120
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-1.440	-1.506	-1.502	4
1.2	Openbare orde en veiligheid	-482	-502	-516	-14
2.1	Verkeer en vervoer	-2.925	-2.934	-2.784	150
2.3	Recreatieve havens	-5	-5	-5	
3.1	Economische ontwikkeling	-597	-593	-551	42
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-4.283	-2.702	-3.788	-1.086
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-55	-55	-53	2
3.4	Economische promotie	-874	-178	-173	5
4.2	Onderwijshuisvesting	-429	-429	-360	70
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.036	-1.123	-1.038	85
5.1	Sportbeleid en activering	-211	-931	-574	357
5.2	Sportaccommodaties	-1.104	-1.186	-1.155	31
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-206	-210	-174	36
5.4	Musea	-22	-23	-23	
5.5	Cultureel erfgoed	-103	-114	-117	-4
5.6	Media	-390	-420	-407	13
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.891	-2.660	-2.683	-24
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-3.781	-6.390	-4.750	1.640
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-2.910	-3.156	-2.909	246

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

6.3	Inkomensregelingen	-6.228	-7.654	-7.290	364
6.4	WSW en beschut werk	-2.534	-619	-615	3
6.5	Arbeidsparticipatie	-206	-285	-215	70
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-896	-908	-816	92
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+		-30	-14	16
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	-1.350	-1.241	-1.225	16
6.71B	Begeleiding (WMO)	-681	-570	-614	-44
6.71C	Dagbesteding (WMO)		-201	-203	-2
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-202	-172	-121	51
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-1.227	-1.381	-1.432	-51
6.72B	Jeugdhulp behandeling	-175	-669	-501	168
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	-537	-595	-560	35
6.73A	Pleegzorg		-232	-221	11
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	-1.708	-878	-1.016	-138
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf		-346	-415	-69
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-292	-235	-580	-345
6.74C	Gesloten plaatsing	-44	-52	-16	36
6.82	Geëscaleerde zorg 18-				
6.82A	Jeugdbescherming	-337	-321	-324	-2
6.82B	Jeugdreclassering		-23	-27	-4
7.1	Volksgezondheid	-879	-1.001	-968	33
7.2	Riolering	-1.759	-1.678	-1.708	-29
7.3	Afval	-2.043	-2.044	-1.870	174
7.4	Milieubeheer	-1.806	-3.664	-2.673	991
7.5	Begraafplaatsen en crematoria				
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.291	-1.513	-1.640	-127
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-5.026	-3.009	-3.550	-541
8.3	Wonen en bouwen	-291	-318	-333	-14
	Baten	65.948	68.561	71.568	3.007
0.1	Bestuur	31	37	153	116
0.2	Burgerzaken	218	218	265	47
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	31	31	32	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

0.4	Overhead	562	337	1.349	1.012
0.5	Treasury	55	264	393	129
0.61	OZB woningen	3.808	3.808	3.694	-114
0.62	OZB niet-woningen	2.177	2.176	2.304	128
0.64	Belastingen overig	27	27	26	-1
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen Gemeentefonds	38.302	38.316	39.492	1.176
0.8	Overige baten en lasten	140		78	78
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	83	93	82	-11
1.2	Openbare orde en veiligheid	28	28	15	-13
2.1	Verkeer en vervoer	88	113	61	-51
3.1	Economische ontwikkeling			23	23
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.319	2.987	4.818	1.831
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	45	45	73	28
4.2	Onderwijshuisvesting				
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	226	335	253	-82
5.1	Sportbeleid en activering	80	841	764	-77
5.2	Sportaccommodaties	203	185	216	30
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	13	13	12	-1
5.4	Musea		1	1	
5.5	Cultureel erfgoed	13	15	21	6
5.6	Media		23	23	
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	64	69	76	7
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	366	3.008	3.287	279
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	93	73		-73
6.3	Inkomensregelingen	3.615	3.615	3.618	3
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	93	93	53	-41
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		536	536	
7.1	Volksgezondheid		42		-42
7.2	Riolering	2.577	2.496	2.451	-45
7.3	Afval	2.446	2.446	2.452	7
7.4	Milieubeheer	30	1.403	1.096	-308
8.1	Ruimte en leefomgeving	181	623	489	-134

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.656	3.886	2.777	-1.108
8.3	Wonen en bouwen	377	377	586	209
	Saldo van baten en lasten	**-849**	**-449**	**2.533**	**2.982**
	Stortingen in reserves	-2.334	-7.027	-6.775	252
	Onttrekkingen aan reserves	3.583	8.189	8.814	625
	Mutatie reserves	**1.249**	**1.161**	**2.039**	**878**
	Resultaat	**401**	**712**	**4.572**	**3.859**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Overzicht aanwending bedrag onvoorzien

bedragen x € 1.000

Incidentele onvoorziene lasten (budgetbevoegheid bij uw raad)

Primitieve begroting		Saldo 15
Raad 23 maart 2023	Kerkenvisie Laarbeek	-5
1e Tussenrapportage 2023	Opstellen gedragscode integriteit	-8
2e Tussenrapportage 2023	Vrijval budgetten onvoorzien, vervangingsinvesteringen en nieuw beleid	-2
Saldo onvoorzien eind 2023		**0**

Incidentele onvoorziene lasten (budgetbevoegheid bij ons college) en structurele onvoorziene lasten

Primitieve begroting		Saldo 45
1e Tussenrapportage 2023	Concert Harmonieen 25 jaar Laarbeek	-15
1e Tussenrapportage 2023	Snelfietsroute Gemert-Eindhoven	-9
1e Tussenrapportage 2023	Verhoging bijdrage 2023 Land van de Peel	-6
2e Tussenrapportage 2023	Vrijval budgetten onvoorzien, vervangingsinvesteringen en nieuw beleid	-15
Saldo onvoorzien eind 2023		**0**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Overzicht van incidentele lasten en baten

Beleid(skaders)
Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie 'Structurele en incidentele Baten en lasten' van de Commissie BBV en de handreiking 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten' van de gezamenlijke provincies. In tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform de 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2023' hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 50.000.

Toelichting incidentele baten en lasten
Structurele baten en lasten zijn in elk geval de baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel en daarmee zijn incidentele baten uitzonderingen.

De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:
- de aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- de einddatum (duidelijk en voorwaardelijk)
- de materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

De in het overzicht opgenomen incidentele baten en lasten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt. Voorbeelden hiervan zijn:
- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- mutaties grondexploitaties.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023
Burger en Bestuur			
Lasten			
SOR (samenhangende objecten registratie)	80	0	0
Baten			
-			
Veiligheid			
-			
Woon- en leefklimaat			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Lasten			
Uitvoeringsbudget recreatieve ontsluiting 't Gulden Land	170	0	0
Omgevingswet	75	75	75
Vorming voorziening/reserve groenbeheer in combinatie met opstellen onderhoudsplan groen	100	100	100
Opstellen integrale verkeerstudie	100	39	45
Aanvulling risicobuffer grondexploitaties	315	0	0
Baten			
Vorming voorziening/reserve groenbeheer in combinatie met opstellen onderhoudsplan groen	100	0	0
Aanvulling risicobuffer grondexploitaties	315	0	0
Economie en werkgelegenheid			
Lasten			
Onderzoek naar de haalbaarheid van een regionaal bedrijventerrein	100	100	100
Baten			
-			
Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs			
Lasten			
Centrale toegang sociaal domein	60	60	0
Maatwerkregeling Energiekosten	118	4	2
Maatwerkregeling Energiekosten	-118	0	0
Verwerking septembercirculaire 2022 Gemeentefonds	55	56	21
Baten			
-			
Financiën en bedrijfsvoering			
Lasten			
Budget uitwerking normenkader IBT inzake Informatie- en archiefbeheer	120	36	36
Budget t.b.v. tijdelijke formatie PO/CISO	84	91	91
Baten			
-			
Totaal lasten	**1.259**	**561**	**470**
Totaal baten	**415**	**0**	**0**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Onderstaande tabel geeft de structurele reservemutaties per programma weer.

bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023
Stortingen in reserves	**15**	**15**	**15**
Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	**15**	**15**	**15**
Reserve accommodatiebeleid	15	15	15
Onttrekkingen uit reserves	**914**	**882**	**882**
Burger en bestuur	**6**	**6**	**6**
Reserve Afschrijvingen	6	6	6
Veiligheid	**4**	**4**	**4**
Reserve Afschrijvingen	4	4	4
Woon- en leefklimaat	**153**	**121**	**121**
Reserve Afschrijvingen	153	121	121
Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	**559**	**559**	**559**
Reserve Afschrijvingen	559	559	559
Financiën en bedrijfsvoering	**192**	**192**	**192**
Reserve Afschrijvingen	192	192	192
Totaal structurele reservemutaties	**899**	**867**	**867**

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

		Begroting na wijziging			Rekening			Afwijking		
	bedragen x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	Programma									
1	Burger en bestuur	5.197	6.283	-1.087	5.322	6.062	-740	125	221	347
2	Veiligheid	121	2.008	-1.886	97	2.018	-1.921	-24	-10	-34
3	Woon- en leefklimaat	2.624	11.829	-9.205	2.353	10.838	-8.485	-271	991	720
4	Economie en werkgelegenheid	6.948	6.496	452	7.723	7.960	-237	775	-1.464	-689
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	8.743	30.837	-22.095	8.739	28.133	-19.395	-4	2.704	2.700
6	Financiën en bedrijfsvoering		339	-339	78	824	-746	78	-485	-407
	Totaal programma's	23.633	57.792	-34.159	24.312	55.835	-31.523	679	1.958	2.637
	Algemene dekkingsmiddelen									
	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen Gemeentefonds	38.316	0	38.316	39.492	0	39.492	1.176	0	1.176
	Belastingen overig	27	0	27	26	0	26	-1	0	-1
	OZB niet-woningen	2.176	0	2.176	2.304	0	2.304	128	0	128
	OZB woningen	3.808	0	3.804	3.694	0	3.690	-114	0	-114
	Treasury	264	230	225	393	222	52	129	8	-173
	Totaal algemene dekkingsmiddelen	44.591	0	44.548	45.909	0	45.564	1.318	0	1.016
	Overhead	337	11.175	-10.838	1.349	12.857	-11.508	1.012	-1.682	-670
	Onvoorzien		20	-20					20	20
	Gerealiseerd resultaat van Baten en Lasten	68.561	69.010	-449	71.570	69.036	2.533	3.009	-27	2.982
	Toevoeging/onttrekking aan reserves									
1	Burger en bestuur	66	80	-14	66	80	14			28
2	Veiligheid	4		4	4		-4			-8
3	Woon- en leefklimaat	4.201	3.770	432	4.041	4.016	-25	-161	-246	-456
4	Economie en werkgelegenheid	1.120	2.140	-1.020	1.444	1.639	195	324	501	1.215

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	1.866	541	1.325	1.866	541	-1.325			-2.651
6	Financiën en bedrijfsvoering	931	497	434	1.393	499	-894	462	-2	-1.328
	Totaal mutaties reserves	8.189	7.027	1.161	8.814	6.775	-2.039	625	252	-3.200
	Gerealiseerd resultaat	76.750	76.037	712	80.383	75.811	4.572	3.634	226	3.860

Analyse begrotingsafwijkingen
Hiervoor is reeds per programma en voor algemene dekkingsmiddelen ingegaan op de verschillen tussen de realisatie en de begrotingscijfers na wijziging.

Analyse begrotingsrechtmatigheid
Op grond van BBV-artikel 28, lid a, moet in de toelichting op de programmarekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en programmarekening worden gemaakt. Op grond van artikel 189, lid 3 Gemeentewet zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. Bij de afweging van deze onrechtmatige relevantie van deze lasten is het criterium "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" van belang. In geval van strijd met een wettelijke bepaling of met een door u genomen beslissing, is duidelijk dat e.e.a. niet "passend" is. Maar voor vele andere situaties is dit minder duidelijk. Daarom is het noodzakelijk dat de u nader omschrijft op welke wijze dan wel onder welke omstandigheden overschrijdingen op grond van begrote lasten als "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" kunnen worden beschouwd. Naar ons oordeel passen de hiervoor geanalyseerde overschrijdingen binnen het door u uitgezette beleid. De overschrijdingen van de lasten op de programma's passen dan ook binnen het goedgekeurde beleid.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Wet Normering Topinkomens (WNT)

1. Bezoldiging topfunctionarissen

Onder topfunctionarissen vallen: Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling, inclusief diegenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionarissen worden aangemerkt.

WNT-verantwoording 2023

De WNT is van toepassing op gemeente Laarbeek. Het voor gemeente Laarbeek toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

Gegevens 2023	JWM van de Ven	MLM van Heijnsbergen
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking ?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 111.497	€ 98.627
Beloningen betaalbaar op termijn (minus wn-premie pensioen ABP)	€ 18.508	€ 15.684
Subtotaal	*€ 130.005*	*€ 114.312*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2023	€ 130.005	€ 114.312
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2022	JWM van de Ven	MLM van Heijnsbergen
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking ?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 103.610	€ 94.489
Beloningen betaalbaar op termijn (minus wn-premie pensioen ABP)	€ 17.620	€ 16.323
subtotaal	*€ 121.230*	*€ 110.813*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000
Totaal bezoldiging 2022	€ 121.230	€ 110.813

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Gebeurtenissen na balansdatum

Het BBV schrijft voor dat inzichten van belang voor de financiële positie, dienen te worden verwerkt in de jaarrekening, ook als deze inzichten zijn verkregen na 31 december, maar vóór het vaststellen van de jaarstukken. Gebeurtenissen na balansdatum moeten in de jaarrekening worden verwerkt als de gebeurtenis nadere informatie geeft over de feitelijke situatie per balansdatum.

Als de gebeurtenissen geen nadere informatie geven over de situatie per balansdatum worden de gebeurtenissen in deze paragraaf van de jaarrekening toegelicht.

Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis met significante financiële gevolgen voorgedaan die in deze paragraaf vermeld moeten worden.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding
Tot 2022 gaf de accountant naast de getrouwheid een oordeel over de rechtmatigheid van de gemeente. Met ingang van 2023 geven wij een rechtmatigheidsverantwoording af. U heeft hiervoor regels vastgelegd in de Financiële verordening 2023.

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten wij getrouw in de jaarrekening opnemen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording lichten wij toe in hoeverre deze criteria zijn nageleefd.
Dit houdt in dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming zijn met de door u vastgestelde kaders en met bepalingen in relevante wet- en regelgeving. Deze kaders zijn opgenomen in de begroting en gemeentelijke verordeningen.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door u op 21 december 2023 vastgestelde normenkader van relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2,27 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevindingen
Wij zijn van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Er zijn geen afwijkingen geconstateerd (fouten of onduidelijkheden) boven de rechtmatigheidsgrens.

In de paragraaf bedrijfsvoering hebben wij op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met u aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf hebben wij ook beschreven welke actie wij ondernemen om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Bijlagen

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 2.481.783			€ 313.747	€ 0	€ 45.553
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 28.140	€ 2.869.223	€ 4.251.187		
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			2	36	0	18	Nee	Nee
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee	780	4.634		

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 76	€ 1.127	€ 1.424	€ 5.883	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
							€ 2.281	
BZK	**C41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
		1	030010 Provincie Noord-Brabant	€ 9.699	€ 25.899	€ 21.741	1	1
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*			
		1	030010 Provincie Noord-Brabant	67	Ja			
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			315	€ 171.836	€ 171.836	59	€ 30.111	€ 30.111

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	374	0	0
BZK	**C56**	**Regeling huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C56/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C56/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C56/04*	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/05*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/06*
		1	*RHA2021-02362303*	*Kanters Onroerend Goed*	€ 0	€ 0	0	0
		2	*RHA2021-02368521*	*Fifty nine housing (FNH)*	€ 0	€ 0	0	0
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/07*	Opbrengsten jaar T *Aard controle R* *Indicator: C56/08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C56/09*	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: C56/10*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/11*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/12*
		1	*Kanters Onroerend Goed*	€ 0	€ 0	Ja	Ja	Ja
		2	*Fifty nine housing (FNH)*	€ 0	€ 0	Ja	Nee	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/13*	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/14*				
			Nee	Nee				

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*					
			€ 0	Nee					
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*		
			€ 21.589	€ 994	4	17	112		
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*	
		1	*LA/23-03496418*	€ 0	0	0	0	€ 0	
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*			
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*		
			€ 327.047	€ 73.831	€ 0	-€ 10.819	€ 0		

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
			1					
			2					
			100					
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 0	€ 0	€ 78.532	€ 0	€ 108.756	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
			1					
			2					
			10					
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
			1 BSV/23/00372	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1 *BSV/23/00372*	€ 0	€ 0	€ 0		Nee

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1 061659 Gemeente Laarbeek	51296314	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1 061659 Gemeente Laarbeek	51296314	Nee			
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
			1 061659 Gemeente Laarbeek	51296314	Groene Long	Nee		
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 655.376	€ 59.628	€ 236.233	€ 951.237	€ 11.039	€ 11.039
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*					
			€ 0	Nee					
SZW	**G2A**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2022** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
		1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 2.781.781	€ 21.879	€ 150.504	€ 0	€ 36.691		
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
		1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 0	€ 70.220	€ 8.636	€ 0	€ 420.964		
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/14*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/15*	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2A/16*			
		1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 0	€ 1.302	€ 0				

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
		1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 0	€ 14.101	€ 900	€ 0	€ 0	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/11*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/12*
			1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 1.950	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G4A**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2022** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.			Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 3.479	€ 16.464
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 2.785	€ 1.374
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 37.821	€ 5.985
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 828
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 30	€ 1.008

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

			Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 969	0	0	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 96	0	0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 378	0	0	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 59	0	0	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 96	0	0	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/10*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T - 1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/13*	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
			€ 215.390	€ 0	Nee		

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*					
			€ 0	€ 0	Nee					
SZW	**G12A**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2022** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12A/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/02*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/03*					
		1	061659 Gemeente Laarbeek	€ 0	€ 0					
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05			
			€ 8.101	€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*						
			€ 122.827	€ 128.612						
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*		
		1	Onroerende zaken (sportaccommodaties)	€ 49.270	€ 49.270					
		2	Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering	€ 71.927		€ 71.927				
		3	Overige kosten	€ 7.415			€ 7.415			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
	1	1042523	€ 37.717	€ 0	€ 2.726	€ 0	€ 2.726	
		Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*					
	1	1042523	Ja					
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*		
		€ 0	€ 0	Ja	Nee			
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
	1	Lokaal Sportakkoord	€ 17.912	€ 14.330	€ 3.582	€ 14.330	Ja	
	2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 123.319	€ 100.527	€ 22.792	€ 100.527	Ja	
	3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 27.557	€ 27.557	€ 0	€ 27.557	Ja	
	4	Kansrijke Start	€ 20.668	€ 16.534	€ 4.134	€ 16.534	Ja	
	5	Mentale Gezondheid	€ 9.645	€ 9.645	€ 0	€ 9.645	Ja	
	6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 24.113	€ 16.569	€ 3.617	€ 16.569	Ja	
	7	Valpreventie	€ 70.960	€ 56.799	€ 14.161	€ 56.799	Ja	
	8	Leefomgeving	€ 13.779	€ 11.023	€ 2.756	€ 11.023	Ja	
	9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.445	€ 3.445	€ 0	€ 3.445	Ja	
	10	Versterken sociale basis	€ 50.292	€ 50.292	€ 0	€ 50.292	Ja	
	11	Mantelzorg	€ 13.779	€ 13.779	€ 0	€ 13.779	Ja	
	12	Eén tegen eenzaamheid	€ 13.779	€ 13.779	€ 0	€ 13.779	Ja	
	13	Welzijn op recept	€ 7.578	€ 6.592	€ 986	€ 6.592	Ja	
	14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.445	€ 3.445	€ 0	€ 3.445	Ja	
	15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 12.263	€ 12.263	€ 0	€ 12.263	Ja	

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*					
			1 Lokaal Sportakkoord	N.v.t.					
			2 Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.					
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.					
			4 Kansrijke Start	N.v.t.					
			5 Mentale Gezondheid	N.v.t.					
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.					
			7 Valpreventie	N.v.t.					
			8 Leefomgeving	N.v.t.					
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.					
			10 Versterken sociale basis	N.v.t.					
			11 Mantelzorg	N.v.t.					
			12 Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.					
			13 Welzijn op recept	N.v.t.					
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.					
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*						
			Nee						
VWS	**H31**	**Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H31/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/05*		
			SPUKNEAS230030	€ 32.599	€ 32.599	Ja			
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*				
			MEOZ23102	€ 253.761	€ 253.761				
			Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*		
			1 *De 3 Essen (Ezzy's)*	€ 253.761	€ 253.761	Ja			
			2						
			20						

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Subsidieverantwoording Bereikbaarheidsakkoord

FINANCIELE VERANTWOORDING ROUTEGEBONDEN projecten 2023														
				Begroting (beschikt)		Project realisatie			Project vaststelling			Saldo BBA subsidie	Indicatoren		
Projectnr.	Project omschrijving	subsidie aan gemeente	datum verlening	Totale subsidabele kosten (begroot)	Subsidie Bereikbaarheids akkoord (BBA provincie) 25%	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) t/m 2022	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) 2023	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) cumulatief	Project gereed (J/N)	Vastgest elde subsidie t/m 2023	Lopende bestede subsidie t/m 2023	verleende subsidie -/- vastgestelde subsidie t/m 2023 (nog lopende projecten)	planning jaar afronding	GGA projectcode	mijlpalen - toelichting project
011i	Geluidsmaatregelen Lieshoutseweg N615	Laarbeek	12-3-2019	40.425	10.107	40.425		40.425	J	10.107					vaststellingsbeschikking 15-2-2022 50889654
021a	Bushalte N615 rotonde Bavaria Lieshout	Laarbeek	21-6-2022	419.752	104.938	93.771	279.792	373.562	N		93.391	11.547	2024		
031	Fietsroute Beek en Donk - Helmond, gedeelte Aarle-Rixtel	Laarbeek	9-4-2020	34.887	8.722	34.887		34.887	J	8.722					vaststellingsbeschikking 15-2-2022 50889689
	totalen			495.064	123.767	169.083		448.875		18.829		11.547			

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl

Staat Personele capaciteit

Onderstaande tabel geeft inzicht in de personele sterkte in 2023 ten opzichte van 2022 (in fte's en loonsom).

bedragen x € 1.000	*rekening 2022*		primitieve begroting 2023		rekening 2023	
Organisatie eenheid	*formatie*	*loonsom*	formatie	loonsom	formatie	loonsom
Formatief personeel:						
Organisatiestructuur (OUD t/m 30-6-2023):						
Raadsgriffie	*1,61*	*158*	1,61	167		
Gemeentesecretaris	*1*	*133*	1	134		
Staf	*2*	*149*	2	227		
Afdeling Samenleving	*33,17*	*2.574*	33,17	2.527		
Afdeling Bedrijfsvoering	*23,18*	*1.725*	23,18	1.737		
Afdeling Leefomgeving	*23,11*	*1.764*	23,11	2.016		
Afdeling Omgevingsbeheer	*34,11*	*2.430*	34,11	2.651		
Organisatiestructuur (NIEUW m.i.v. 1-7-2023):						
Raadsgriffie					1,61	142
Gemeentesecretaris					1,00	180
Staf					3,00	264
Afdeling Samenleving (oud+nieuw)					40,19	2.805
Afdeling Bedrijfsvoering (oud+nieuw)					39,93	2.264
Afdeling Leefomgeving (oud+nieuw)					57,97	2.993
Afdeling Omgevingsbeheer (oud/vervallen)					0,00	1.061
Totaal generaal	*118,18*	*8.933*	*118,18*	*9.459*	*143,70*	*9.709*

Crowe
Beukenlaan 60
5651 CD Eindhoven
Tel. +31 (0) 40 264 96 10
www.crowe-foederer.nl